

Bank Polski

Skonsolidowane sprawozdanie
finansowe Grupy Kapitałowej
PKO Banku Polskiego SA
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2013 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2013 do 31.12.2013	okres od 01.01.2012 do 31.12.2012 przekształcone	okres od 01.01.2013 do 31.12.2013	okres od 01.01.2012 do 31.12.2012 przekształcone
Wynik z tytułu odsetek	6 721 962	8 089 268	1 596 286	1 938 199
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 005 752	2 916 537	713 786	698 806
Wynik z działalności operacyjnej	4 046 442	4 613 913	960 922	1 105 500
Zysk brutto	4 044 464	4 632 938	960 452	1 110 058
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 228 193	3 737 462	766 610	895 501
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 229 793	3 738 640	766 990	895 783
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,58	2,99	0,61	0,72
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,58	2,99	0,61	0,72
Dochody całkowite netto	2 967 917	3 514 244	704 801	842 017
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(1 136 695)	1 405 075	(269 935)	336 658
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	(1 031 818)	1 024 477	(245 029)	245 466
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	(1 442 380)	(1 356 890)	(342 527)	(325 113)
Przepływy pieniężne netto	(3 610 893)	1 072 662	(857 491)	257 011

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2013	stan na 31.12.2012 przekształcone	stan na 31.12.2013	stan na 31.12.2012 przekształcone
Aktywa razem	199 231 110	193 150 675	48 039 909	47 245 897
Kapitał własny ogółem	25 154 325	24 436 408	6 065 375	5 977 302
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	25 152 816	24 436 746	6 065 012	5 977 385
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000	301 408	305 758
Liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	20,12	19,55	4,85	4,78
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	20,12	19,55	4,85	4,78
Współczynnik wypłacalności	13,58%	12,89%	13,58%	12,89%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	19 611 274	18 474 861	4 728 799	4 519 070
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 539 670	1 573 276	371 255	384 833
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	154 112	129 641	37 160	31 711

Wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2013 i 2012, odpowiednio: 1 EUR = 4,2110 PLN i 1 EUR = 4,1736 PLN,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2013 roku: 1 EUR = 4,1472 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku: 1 EUR = 4,0882 PLN.

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	Nota	2013	2012 przekształcone
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek	4	10 763 494	13 198 219
Koszty z tytułu odsetek	4	(4 041 532)	(5 108 951)
Wynik z tytułu odsetek		6 721 962	8 089 268
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5	3 926 602	3 648 214
Koszty z tytułu prowizji i opłat	5	(920 850)	(731 677)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		3 005 752	2 916 537
Przychody z tytułu dywidend	6	5 766	8 081
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	54 309	94 188
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	8	67 484	79 813
Wynik z pozycji wymiany		241 848	256 137
Pozostałe przychody operacyjne	9	1 080 945	563 369
Pozostałe koszty operacyjne	9	(471 200)	(385 715)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		609 745	177 654
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	10	(2 037 881)	(2 325 228)
Ogólne koszty administracyjne	11	(4 622 543)	(4 682 537)
Wynik z działalności operacyjnej		4 046 442	4 613 913
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych		(1 978)	19 025
Zysk brutto		4 044 464	4 632 938
Podatek dochodowy	12	(816 271)	(895 476)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 228 193	3 737 462
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli		(1 600)	(1 178)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		3 229 793	3 738 640
Zysk na jedną akcję	13		
- podstawowy z zysku za okres (PLN)		2,58	2,99
- rozwodniony z zysku za okres (PLN)		2,58	2,99
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000

Działalność zaniechana

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie prowadziła w latach 2013 i 2012 działalności zaniechanej.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	2013	2012 przekształcone
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 228 193	3 737 462
Inne dochody całkowite		(260 276)	(223 218)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(252 600)	(275 171)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	19	(219 126)	(383 069)
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	12	41 634	72 783
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto		(177 492)	(310 286)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	8; 22	(79 539)	73 676
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	12	14 644	(14 156)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		(64 895)	59 520
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(8 829)	(25 992)
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	24	(1 384)	1 587
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		(7 676)	51 953
Zyski i straty aktuarialne, netto		(7 676)	51 953
Zyski i straty aktuarialne, brutto		(9 477)	64 140
Podatek odroczony	12	1 801	(12 187)
Dochody całkowite netto, razem		2 967 917	3 514 244
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:		2 967 917	3 514 244
akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA		2 969 231	3 515 311
udziałowców niesprawujących kontroli		(1 314)	(1 067)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	7 246 120	10 289 451	9 142 168
Należności od banków	16	1 893 441	3 392 486	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	479 881	277 566	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 000 860	3 860 561	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	15 204 756	12 629 711	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	149 623 262	143 483 066	141 254 489
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 073 078	12 205 130	14 393 276
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	23	38 005	46 971	-
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	309 692	119 211	123 119
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	25	172 219	20 410	20 410
Zapasy	26	649 641	553 534	566 846
Wartości niematerialne	27	2 230 222	1 934 000	1 800 008
Rzeczowe aktywa trwale, w tym:	28	2 611 233	2 650 597	2 541 317
nieruchomości inwestycyjne		114 589	238	248
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	206 401	5 713	5 957
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	562 421	628 139	617 392
Inne aktywa	29	929 878	1 054 129	737 270
SUMA AKTYWÓW		199 231 110	193 150 675	190 441 502
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY				
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	30	4 065	3 128	3 454
Zobowiązania wobec banków	31	3 747 337	3 733 947	6 239 164
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 328 211	3 964 098	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	32	151 904 181	146 193 570	146 473 897
Zobowiązania związane z aktywami zaklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		2 880	-	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	10 546 446	10 270 783	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	34	1 620 857	1 631 256	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	35	2 547 237	1 983 399	2 440 845
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	22 595	155 580	78 810
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	32 106	41 300	29 364
Rezerwy	36	320 870	737 206	635 761
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		174 076 785	168 714 267	167 932 732
Kapitał własny				
Kapitał zakładowy		1 250 000	1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały		21 108 673	19 984 965	17 881 264
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(129 420)	(120 305)	(92 023)
Niepodzielony wynik finansowy		(306 230)	(416 554)	3 470 819
Wynik roku bieżącego		3 229 793	3 738 640	-
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		25 152 816	24 436 746	22 510 060
Udziały niekontrolujące		1 509	(338)	(1 290)
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		25 154 325	24 436 408	22 508 770
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		199 231 110	193 150 675	190 441 502
Współczynnik wypłacalności	64	13,58%	12,89%	12,37%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		25 154 325	24 436 408	22 508 770
Liczba akcji (w tys.)	1	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		20,12	19,55	18,01
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		20,12	19,55	18,01

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite										
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne							Razem pozostałe kapitały
1 stycznia 2013 roku (przekształcone)	1 250 000	15 364 728	1 070 000	3 437 957	1 330	7 098	51 899	51 953	19 984 965	(120 305)	(416 554)	3 738 640	24 436 746	(338)	24 436 408
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 738 640	(3 738 640)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	(1 384)	(64 895)	(177 492)	(7 676)	(251 447)	(9 115)	-	3 229 793	2 969 231	(1 314)	2 967 917
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 229 793	3 229 793	(1 600)	3 228 193
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	(1 384)	(64 895)	(177 492)	(7 676)	(251 447)	(9 115)	-	-	(260 562)	286	(260 276)
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 416 885	-	31 150	-	-	-	-	1 448 035	-	(1 448 035)	-	-	-	-
Zmiana posiadanych udziałów niekontrolujących	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3 161)	-	(3 161)	3 161	-
Utrata kontroli nad jednostką zależną	-	(20 927)	-	-	-	-	-	-	(20 927)	-	20 927	-	-	-	-
Przeniesienie z innych dochodów całkowitych na niepodzielony wynik finansowy	-	-	-	-	-	-	-	(51 953)	(51 953)	-	51 953	-	-	-	-
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2 250 000)	-	(2 250 000)	-	(2 250 000)
31 grudnia 2013 roku	1 250 000	16 760 686	1 070 000	3 469 107	(54)	(57 797)	(125 593)	(7 676)	21 108 673	(129 420)	(306 230)	3 229 793	25 152 816	1 509	25 154 325

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite										
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne							Razem pozostałe kapitały
1 stycznia 2012 roku (przed przekształceniem)*	1 250 000	13 041 390	1 070 000	3 460 368	(257)	(52 422)	362 185	-	17 881 264	(92 023)	3 784 033	-	22 823 274	(1 290)	22 821 984
Zmiana zasad rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(313 214)	-	(313 214)	-	(313 214)
1 stycznia 2012 roku (po przekształceniu)	1 250 000	13 041 390	1 070 000	3 460 368	(257)	(52 422)	362 185	-	17 881 264	(92 023)	3 470 819	-	22 510 060	(1 290)	22 508 770
Dochody całkowite razem (przekształcone), w tym:	-	-	-	-	1 587	59 520	(310 286)	51 953	(197 226)	(26 103)	-	3 738 640	3 515 311	(1 067)	3 514 244
Zysk netto (przekształcone)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 738 640	3 738 640	(1 178)	3 737 462
Pozostałe dochody całkowite (przekształcone)	-	-	-	-	1 587	59 520	(310 286)	51 953	(197 226)	(26 103)	-	-	(223 329)	111	(223 218)
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	2 322 284	-	66 122	-	-	-	-	2 388 406	-	(2 388 406)	-	-	-	-
Wpływ przejęcia przez jednostkę dominującą aktywów i zobowiązań spółki zależnej	-	-	-	(88 533)	-	-	-	-	(88 533)	-	88 533	-	-	-	-
Utrata kontroli nad jednostką zależną	-	1 054	-	-	-	-	-	-	1 054	(2 179)	-	-	(1 125)	2 019	894
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 587 500)	-	(1 587 500)	-	(1 587 500)
31 grudnia 2012 roku (po przekształceniu)	1 250 000	15 364 728	1 070 000	3 437 957	1 330	7 098	51 899	51 953	19 984 965	(120 305)	(416 554)	3 738 640	24 436 746	(338)	24 436 408

*Niepodzielony wynik finansowy uwzględnia przeniesienie wyniku z roku 2011.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	2013	2012 przekształcone
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		4 044 464	4 632 938
Korekty razem:		(5 181 159)	(3 227 863)
Amortyzacja		579 240	541 289
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	39	(432 805)	4 332
Odsetki i dywidendy	39	(526 650)	(844 090)
Zmiana stanu należności od banków	39	932 282	(1 067 450)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(2 777 360)	871 013
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		859 701	(795 828)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	39	(6 014 711)	(3 346 599)
Zmiana stanu innych aktywów, zapasów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		(123 665)	(303 547)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	39	(254 374)	(786 139)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		(635 887)	1 318 817
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	39	4 704 388	42 704
Zobowiązania zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		2 880	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych		542 532	(154 519)
Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	39	(598 898)	1 157 100
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	39	719 951	(96 186)
Zapłacony podatek dochodowy		(1 033 741)	(771 077)
Inne korekty	39	(1 124 042)	1 002 317
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(1 136 695)	1 405 075
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		45 064 980	39 654 856
Zbycie jednostki zależnej, po potrąceniu zbytych środków pieniężnych		383 561	-
Zbycie aktywów trwałych dostępnych do sprzedaży		25 450	-
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych		44 610 734	39 643 046
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		43 347	5 620
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)		1 888	6 190
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(46 096 798)	(38 630 379)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(39)	(2 500)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(45 040 357)	(37 781 332)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(1 056 402)	(846 547)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(1 031 818)	1 024 477
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		2 119 934	10 905 223
Wpływy z tytułu obligacji podporządkowanych		-	1 600 700
Umorzenie obligacji podporządkowanych		-	(1 696 042)
Umorzenie dłużnych papierów wartościowych		(2 032 020)	(8 251 390)
Dywidendy wypłacone		(2 250 000)	(1 587 500)
Splata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych i pożyczek podporządkowanych		(478 531)	(206 364)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		1 974 081	2 506 054
Splata zobowiązań długoterminowych		(775 844)	(4 627 571)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(1 442 380)	(1 356 890)
Przepływy pieniężne netto		(3 610 893)	1 072 662
w tym z tytułu różnic kursowych od gotówki i jej ekwiwalentów		(16 722)	(196 850)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		12 495 632	11 422 970
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	39	8 884 739	12 495 632
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	15	32 078	6 661

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

SPIS TREŚCI

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. Informacje ogólne	10
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen	14
3. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacje o obszarach geograficznych	39
3.1. Informacje dotyczące segmentów działalności	39
3.2. Informacja o obszarach geograficznych	41
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	43
4. Przychody i koszty z tytułu odsetek	43
5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	44
6. Przychody z tytułu dywidend	44
7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	44
8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	45
9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	45
10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	46
11. Ogólne koszty administracyjne	48
12. Podatek dochodowy	49
13. Zysk przypadający na jedną akcję	52
14. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	52
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	53
15. Kasa, środki w Banku Centralnym	53
16. Należności od banków	53
17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	54
18. Pochodne instrumenty finansowe	55
19. Pochodne instrumenty zabezpieczające	57
20. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	60
21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	61
22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	65
23. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	66
24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	67
25. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	70
26. Zapasy	70
27. Wartości niematerialne	71
28. Rzeczowe aktywa trwale	73
29. Inne aktywa	76
30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	76
31. Zobowiązania wobec banków	76
32. Zobowiązania wobec klientów	76
33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	77
34. Zobowiązania podporządkowane	78
35. Pozostałe zobowiązania	78
36. Rezerwy	79

POZOSTAŁE NOTY.....	80
37. Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane	80
38. Sprawy sporne.....	82
39. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	83
40. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi	86
41. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo.....	88
42. Transakcje z jednostkami powiązаныmi osobowo.....	88
43. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA.....	88
44. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku	90
45. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.....	90
46. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	95
47. Działalność powiernicza	102
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI	103
48. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej.....	103
49. Zarządzanie ryzykiem kredytowym	106
50. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej.....	122
51. Zarządzanie ryzykiem walutowym	124
52. Zarządzanie ryzykiem płynności	127
53. Zarządzanie ryzykiem cen towarów	132
54. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych	132
55. Inne ryzyka cenowe	132
56. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych.....	133
57. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym.....	133
58. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności.....	135
59. Zarządzanie ryzykiem biznesowym.....	135
60. Zarządzanie ryzykiem reputacji.....	136
61. Zarządzanie ryzykiem modeli	136
62. Zarządzanie ryzykiem zmian makroekonomicznych.....	137
63. Kompleksowe testy warunków skrajnych	138
64. Adekwatność kapitałowa.....	139
65. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności.....	142
POZOSTAŁE NOTY DODATKOWE, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY	143
66. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku	143
67. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	144
68. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy.....	144

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA („Grupa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa Banku”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku. Dane finansowe prezentowane są w złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Banku jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO Bank Polski SA”, „Bank”).

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. W 1950 roku rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 z późniejszymi zmianami) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku zarejestrowano Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną i wpisano do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 000 PLN.

Według informacji posiadanych na dzień 31 grudnia 2013 roku akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
Na dzień 31 grudnia 2013 roku				
Skarb Państwa	392 406 277	31,39	1 zł	31,39
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	83 952 447	6,72	1 zł	6,72
ING Otwarty Fundusz Emerytalny*	64 594 448	5,17	1 zł	5,17
Pozostali	709 046 828	56,72	1 zł	56,72
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
Na dzień 31 grudnia 2012 roku				
Skarb Państwa	417 406 277	33,39	1 zł	33,39
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
ING Otwarty Fundusz Emerytalny*	64 594 448	5,17	1 zł	5,17
Pozostali	639 896 544	51,19	1 zł	51,19
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00

*Zgodnie z informacją przekazaną przez akcjonariusza w dniu 27 lipca 2012 roku.

Zgodnie z Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia nr 3/2011 z dnia 14 kwietnia 2011 r w sprawie zmian Statutu PKO Banku Polskiego SA zmniejszenie udziału Skarbu Państwa w kapitale Banku (maksymalnie do 25%) nie spowoduje ograniczenia Skarbu Państwa nad strategicznymi decyzjami Banku.

W dniu 31 stycznia 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zawiadomienie od Banku Gospodarstwa Krajowego („BGK”) oraz od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu w dniu 24 stycznia 2013 roku znacznych pakietów akcji w drodze transakcji pakietowych za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. W wyniku tych transakcji BGK sprzedał całość posiadanych akcji Banku (128 102 731 akcji), które stanowiły 10,25% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, natomiast Skarb Państwa sprzedał 25 000 000 z 417 406 277 posiadanych akcji Banku (co stanowiło 2,00% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku).

W dniu 1 lutego 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał od Aviva Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego Aviva BZ WBK SA zawiadomienie, iż w wyniku transakcji nabycia akcji Banku zawartej w dniu 24 stycznia 2013 roku Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK („Aviva OFE”) zwiększył udział w ogólnej liczbie głosów w Banku powyżej 5%. Przed rozliczeniem wyżej wymienionej transakcji na dzień 28 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 57 152 447 akcji Banku, stanowiących 4,57% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Po zawarciu i rozliczeniu wyżej wymienionej transakcji, na dzień 29 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 83 952 447 akcji Banku, stanowiących 6,72% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

W dniu 1 marca 2013 roku Bank otrzymał do wiadomości od Ministerstwa Skarbu Państwa („MSP”) pismo skierowane do MSP przez BGK, w którym informuje się, iż w związku ze zbyciem przez BGK wszystkich posiadanych przez BGK akcji Banku i tym samym utratą przez BGK statusu akcjonariusza Banku, Porozumienie o współpracy w zakresie wspólnego wykonywania uprawnień właścicielskich (współkontroli) w Banku zawarte w dniu 21 kwietnia 2010 roku pomiędzy Skarbem Państwa a BGK przestało mieć moc obowiązującą.

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA:

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000 zł
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W roku 2013 nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane i są w pełni opłacone.

Działalność Grupy

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa świadczy usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, prowadzi działalność bankową na Ukrainie oraz działalność inwestycyjną, deweloperską i windykacyjną. W 2013 roku prowadziła również działalność w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych.

Zakres działalności poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej został przedstawiony w niniejszej notce w tabeli „Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Grupa Kapitałowa w 2013 roku prowadziła działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez spółki zależne: KREDOBANK SA, „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o. na terenie Ukrainy, jak również poprzez spółki zależne PKO Finance AB i PKO Leasing Sverige AB na terenie Szwecji.

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki zależne bezpośrednio oraz zależne pośrednio:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	% UDZIAŁ W KAPITAŁE *	
			31.12.2013	31.12.2012
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	100,00	100,00
PKO BP BANKOWY PTE SA	Warszawa	zarządzanie funduszami emerytalnymi	100,00	100,00
PKO Leasing SA ¹	Łódź	działalność leasingowa	100,00	100,00
PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. ²	Łódź	działalność leasingowa	100,00	100,00
PKO Leasing Sverige AB ³	Sztokholm, Szwecja	działalność leasingowa	100,00	0,00
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	działalność usługowa	100,00	100,00
PKO BP Faktoring SA ⁴	Warszawa	działalność faktoringowa	99,9889	99,9889
Inteligo Financial Services SA	Warszawa	rozwój i utrzymanie systemów informatycznych	100,00	100,00
PKO BP Finat Sp. z o.o.	Warszawa	usługi agenta transferowego	100,00	100,00
KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	działalność bankowa	99,5655	99,5655
Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	usługi finansowe	100,00	100,00
„Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością ⁵	Kijów, Ukraina	działalność windykacyjna	100,00	100,00
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. ⁶	Kijów, Ukraina	działalność faktoringowa	91,8766	6,5920
PKO Finance AB	Sztokholm, Szwecja	usługi finansowe	100,00	100,00
Qualia Development Sp. z o.o. ⁷	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia Sp. z o.o.	Warszawa	komplementariusz w spółkach komandytowych Grupy Qualia Development	100,00	100,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Neptun Park Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9975	99,9975
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Sopot Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9787	99,9787
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9750	99,9750
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9608	50,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,9123	50,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Pomeranka Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	99,8951	99,8951
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Projekt 1 Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	50,00	50,00
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Władysławowo Sp. k.	Warszawa	działalność deweloperska	50,00	50,00
Qualia Hotel Management Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia - Residence Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Qualia - Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	100,00
Fort Makotów Inwestycje Sp. z o.o. ⁸	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	0,0109
Sarnia Dolina Sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100,00	56,00
Giełda Nieruchomości Wartościowych Sp. z o.o.	Warszawa	pośrednictwo w sprzedaży nieruchomości	100,00	0,00
Fort Makotów Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	w likwidacji	51,00	51,00
Merkury - fiz an ⁹	Warszawa	lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu	100,00	0,00
„Zarząd Majątkiem Górczewska” Sp. z o.o.	Warszawa	zarządzanie nieruchomościami	100,00	0,00
Molina Sp. z o.o.	Warszawa	komplementariusz w spółkach komandytowo-akcyjnych Funduszu	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 1 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 3 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00
Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 6 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00	0,00

* Udział w kapitale podmiotu bezpośrednio dominującego

- 1) poprzednia nazwa Bankowy Fundusz Leasingowy SA,
- 2) poprzednia nazwa Bankowy Leasing Sp. z o.o.,
- 3) Spółka została zarejestrowana w Szwecji w dniu 18 września 2013 roku,
- 4) drugim akcjonariuszem Spółki jest PKO Bank Polski SA,
- 5) w 2013 roku udział w Spółce wykazywany jest w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży
- 6) drugim udziałowcem Spółki jest „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. W 2013 roku udział w Spółce wykazywany jest w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży. Spółka do 9 września 2013 roku była spółką bezpośrednio zależną od „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. (udział w kapitale Spółki wg stanu na koniec 2012 roku wynosił 93,408%) w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział komandytariusza - spółki Qualia Development Sp. z o.o. w wartości wniesionych wkładów,
- 7) Spółka do dnia 30 grudnia 2013 roku była spółką bezpośrednio zależną od PKO Banku Polskiego SA; (udział w kapitale Spółki wg stanu na koniec 2012 roku wynosił 99,9891%),
- 8) PKO Bank Polski SA posiada certyfikaty inwestycyjne Funduszu; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział posiadanych certyfikatów inwestycyjnych Funduszu; konsolidacja jednostek zależnych od Funduszu jest dokonywana na poziomie Grupy PKO Banku Polskiego SA.
- 9)

Dodatkowo Bank posiada następujące jednostki współzależne i stowarzyszone ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	% UDZIAŁ W KAPITALE*	
			31.12.2013	31.12.2012
Jednostki współzależne				
Centrum Elektronicznych Usług Platniczych eService Sp. z o.o. ¹	Warszawa	obsługa transakcji kartowych	34,00	100,00
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	zarządzanie hotelem	41,44	41,44
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	zarządzanie nieruchomościami spółek zależnych	49,43	49,43
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	zarządzanie hotelem	100,00	100,00
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	Sopot	usługi najmu i zarządzanie nieruchomościami	100,00	100,00
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o. w likwidacji	Sopot	w likwidacji	100,00	100,00
Kamienica Morska Sp. z o.o. w likwidacji ²	Sopot	w likwidacji	100,00	100,00
Jednostki stowarzyszone				
Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	działalność bankowa	25,001	25,001
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	Bydgoszcz	działalność wspomagająca usługi finansowe	100,00	100,00
Spółka Dystrybucyjna Banku Poczтового Sp. z o.o.	Warszawa	pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	poręczenia	33,33	33,33
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA ³	Krynica - Zdrój	przewozy kolejną gondolową	0,00	37,53
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA ⁴	Warszawa	zarządzanie nieruchomościami biurowymi	0,00	22,31

* Udział w kapitale podmiotu bezpośrednio dominującego

1) Spółka do dnia 30 grudnia 2013 roku była spółką bezpośrednio zależną od PKO Banku Polskiego SA,

2) W dniu 24 stycznia 2014 roku Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego,

3) Akcje Spółki w dniu 24 września 2013 roku zostały sprzedane,

4) Akcje Spółki w dniu 31 października 2013 roku zostały sprzedane.

Informacje na temat zmian udziału w kapitale jednostek zależnych zostały zamieszczone w Nocie 45 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2013 roku:

• Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu
• Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu
• Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
• Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu
• Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
• Jacek Obłąkowski	Wiceprezes Zarządu
• Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Banku. Ponadto w dniu 8 stycznia 2014 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego podjęła uchwały powołujące ponownie wyżej wymienione osoby do pełnienia wskazanych funkcji, na wspólną kadencję rozpoczynającą się z upływem bieżącej wspólnej kadencji Zarządu Banku.

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2013 roku:

• Cezary Banasiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Zofia Dzik	Członek Rady Nadzorczej
• Piotr Marczak	Członek Rady Nadzorczej
• Marek Mroczkowski	Członek Rady Nadzorczej
• Ryszard Wierzba	Członek Rady Nadzorczej
• Elżbieta Mączyńska – Ziemacka	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA z dniem 20 czerwca 2013 roku powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Panią Elżbietę Mączyńską – Ziemacką i jednocześnie odwołało ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Pana Jana Bossaka. Ponadto Zarząd Banku w dniu 21 listopada 2013 roku przyjął rezygnację Pana Krzysztofa Kiliana z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 5 marca 2014 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 4 marca 2014 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2013 roku, poz. 330, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), Bank zastosował zapisy MSR 39 OS.99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację, jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

2.2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową Banku w okresie 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 10 marca 2014 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA dotychczasowej działalności.

2.3. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4. Zasady konsolidacji

2.4.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową jak np. spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

O sprawowaniu kontroli można mówić wtedy, gdy jednostka dominująca posiada bezpośrednio lub pośrednio więcej niż połowę praw głosu w danej jednostce, chyba, że w wyjątkowych okolicznościach można udowodnić, że taka własność nie powoduje sprawowania kontroli.

O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy Bank posiada połowę lub mniej praw głosu w danych podmiocie i jeżeli:

- 1) dysponuje więcej niż połową głosów na mocy umowy z innymi inwestorami,
- 2) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki na mocy statutu lub umowy,
- 3) posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- 4) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów jednostki dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Wyłączeniu podlegają w całości:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- 5) wzajemne przepływy w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzone jest na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne wprowadza się korekty konsolidacyjne.

2.4.2. Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę Kapitałową rozlicza się metodą nabycia.

W dniu nabycia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia.

W przypadku każdego połączenia, wszelkie niekontrolujące udziały w przejmowanym podmiocie wycenia się w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu.

Wartość firmy ujmuje się na dzień nabycia i wycenia w kwocie nadwyżki sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

nad kwotę netto, ustaloną na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia.

Jeżeli kwota netto, ustalona na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia jest wyższa od sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

2.4.3. Jednostki stowarzyszone i współzależne

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Jednostki współzależne są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub wspólników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych obejmuje wartość firmy określoną na dzień nabycia, pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i współzależnych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach jednostki stowarzyszonej i współzależnej staje się równy lub większy od udziału Grupy Kapitałowej w tej jednostce stowarzyszonej i współzależnej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a jej jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości odzyskiwalnej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.5. Waluty obce

2.5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej działających poza granicami Polski wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem jednostek prowadzących swoją działalność poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Ukrainy jest hrywna ukraińska, natomiast walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Szwecji jest euro.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy Kapitałowej.

2.5.2. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

UAH	2013	2012
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,3706	0,3825
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,3886	0,4001
Najwyższy kurs w okresie	0,4044	0,4383
Najniższy kurs w okresie	0,3706	0,3825

EUR	2013	2012
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	4,1472	4,0882
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	4,2110	4,1736
Najwyższy kurs w okresie	4,3292	4,3889
Najniższy kurs w okresie	4,1429	4,0882

2.6. Aktywa i zobowiązania finansowe

2.6.1. Klasyfikacja

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, kredyty, pożyczki i inne należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Grupa Kapitałowa decyduje o klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych w momencie jego początkowego ujęcia.

2.6.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi,
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
  - a) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
  - b) zastosowanie takiej klasyfikacji aktywów lub zobowiązań eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowo na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
  - c) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy Kapitałowej,
- 3) Grupa Kapitałowa posiada politykę zarządzania aktywami i zobowiązaniami finansowymi, zgodnie z którą zarządza odrębnie portfelem aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz portfelem aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wycenianie do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

2.6.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub nie będące aktywami finansowymi:

- 1) wyznaczonymi przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) utrzymywanymi do terminu zapadalności,
- 3) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.6.1.3. Kredyty, pożyczki i inne należności

Do kategorii kredytów, pożyczek i innych należności zalicza się aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.6.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- 1) wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży,
- 3) spełniające definicję kredytów i pożyczek.

2.6.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.6.1.6. Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa Kapitałowa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Grupa Kapitałowa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego zapadalności.

Grupa Kapitałowa nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania. Grupa Kapitałowa może dokonać przekwalifikowania instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu, innych niż instrumenty pochodne oraz instrumenty finansowe wskazane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu do kategorii kredytów, pożyczek i należności, jeżeli spełniają one warunki, o których mowa w pkt 2.6.1.3.

2.6.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.6.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmovany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypelniony, umorzony lub wygasł.

Najczęściej Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.6.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.6.4.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.6.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat. Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej od aktywów dostępnych do sprzedaży rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

2.6.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości. W przypadku kredytów i pożyczek, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, wycenia się je według kwoty wymaganej zapłaty.

2.6.4.4. Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania finansowe i wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

2.6.5. Instrumenty pochodne

2.6.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Przy wycenie tych instrumentów uwzględnia się założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym w wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”. Powyższy sposób ujęcia ma zastosowanie dla instrumentów pochodnych niezakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Sposób ewidencji instrumentów pochodnych zabezpieczających opisany został w Nocie 2.6.6.4.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.6.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego.

Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wyceniany w wartości godziwej, ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

W przypadku umów niebędących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.6.6. Rachunkowość zabezpieczeń

2.6.6.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę Kapitałową, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.6.6.2. Zaprzestanie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.6.6.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Kapitałowa odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 i 2012 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.6.6.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS). Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6.7. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa Kapitałowa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie. Bank posiada umowy typu ISDA, które umożliwiają kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych (z wyłączeniem papierów wartościowych), jeśli są spełnione określone warunki (data i waluta rozliczenia jest taka sama). W 2013 roku i odpowiednio w 2012 roku nie wystąpiły takie przypadki umożliwiające wykonanie kompensaty. Dodatkowo kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dotyczy instrumentów finansowych nabytych w ramach prowadzonych przez Dom Maklerski PKO Bank Polski SA działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego, co zostało szerzej opisane w Nocie 21 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

2.7. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmują się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmują się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8. Utrata wartości aktywów finansowych

2.8.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo dla kredytu i pożyczki na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa Kapitałowa zalicza w szczególności informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłata odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone (szczegółowy opis praktyk w zakresie „forbearance” prezentuje Nota 49.4.),
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ścisłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

Ekspozycje kredytowe, w odniesieniu do których na poziomie indywidualnym nie zidentyfikowano obiektywnych przesłanek utraty wartości lub pomimo ich wystąpienia nie rozpoznano straty, poddawane są ocenie pod kątem utraty wartości grupy ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Grupa Kapitałowa dokonuje podziału należności kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania.

W portfelu ekspozycji indywidualnie znaczących każda pojedyncza ekspozycja kredytowa jest poddawana zindywidualizowanej analizie pod kątem istnienia przesłanek utraty wartości oraz poziomu rozpoznanej straty. W odniesieniu do ekspozycji indywidualnie nieznaczących rozpoznania i pomiaru straty dokonuje się z wykorzystaniem portfelowych parametrów ryzyka, oszacowanych metodami statystycznymi. Jeśli w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej strata zostanie rozpoznana, tworzony jest na nią adekwatny odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Jeśli na poziomie indywidualnej ekspozycji strata nie zostanie rozpoznana, ekspozycja podlega zaszeregowaniu do portfela aktywów o podobnej charakterystyce ocenianego grupowo i obejmowana jest ustalonym dla danej grupy odpisem z tytułu zaistniałej niezareportowanej straty (odpisem IBNR).

Odpis IBNR ustalany jest z wykorzystaniem parametrów portfelowych. Parametry te szacowane są dla grup ekspozycji o tych samych charakterystykach, uznawanych za przesłanki zaistnienia straty na poziomie grupy (niezareportowanej na poziomie indywidualnym) – przesłanki IBNR.

Za przesłanki IBNR uznaje się w szczególności:

- 1) wzrost, w okresie kredytowania, ryzyka branży, w której działa dłużnik (grupa dłużników), wyrażający się uznaniem branży przez Grupę Kapitałową za branżę wysokiego ryzyka,
- 2) opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie dłuższe niż 90 dni,
- 3) nierozpoznanie pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej lub majątkowej dłużnika w ocenie ryzyka związanego z jego finansowaniem (pomimo zachowania obowiązujących procedur w zakresie monitorowania tej sytuacji i aktualizacji oceny),
- 4) powzięcie informacji o potencjalnym wyłudzeniu kredytu.

Kwotę odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości i odpisu IBNR stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszone o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną przyszłe przepływy pieniężne szacuje się z uwzględnieniem specyfiki sprawy i prawdopodobnych scenariuszy zarządzania ekspozycją.

Przy szacowaniu odpisów na ekspozycje nieobjęte metodą zindywidualizowaną wykorzystuje się parametry portfelowe:

- 1) stopy odzysku oszacowane dla grup ekspozycji o określonej charakterystyce,
- 2) prawdopodobieństwo zaraportowania straty na poziomie indywidualnym (w odniesieniu do ekspozycji z portfela IBNR).

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie. Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.8.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wyksięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.9. Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego użytkowania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa Kapitałowa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

2.9.1. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu finansowego Grupa Kapitałowa, jako leasingodawca, ujmuje należności w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększonej o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Należności te są wykazywane w pozycji aktywów „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu

finansowego są dzielone między przychody z tytułu odsetek i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

W przypadku umów leasingu operacyjnego, początkowe koszty bezpośrednie poniesione w toku negocjowania umów leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej środka stanowiącego przedmiot leasingu i ujmuje przez okres trwania leasingu na tej samej podstawie, co przychody z tytułu wynajmu. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako przychód w okresie, w którym stają się należne. Opłaty leasingowe należne z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (umowy leasingu operacyjnego), ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.9.2. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

2.10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.

2.10.2. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według wartości ustalonej zgodnie z Notą 2.4.2.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych, a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i współzależnych jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne”.

Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

2.10.3. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.4. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.5. Koszty prac rozwojowych

Koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

Nieruchomości zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad stosowanych do rzeczowych aktywów trwałych.

2.10.7. Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa Kapitałowa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych (wyższe od korzyści pierwotnie szacowanych, mierzonych np. okresem użytkowania, poprawą jakości obsługi, kosztami eksploatacji),
- 2) można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych.

2.10.8. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 40 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 1 do 13 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 11 lat
Środki transportu	od 3 do 8 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 2 do 30 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 20 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

Nie amortyzuje się wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które podlegają corocznemu testowi na utratę wartości zgodnie z Notą 2.10.9.

2.10.9. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takich przesłanek oraz corocznie w przypadku wartości niematerialnych niepodlegających amortyzacji i wartości firmy Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

2.11. Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży.

Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa aktywów do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

W przypadku aktywów trwałych, dla których kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełnione, Grupa Kapitałowa dokonuje ich reklasyfikacji z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do odpowiedniej kategorii aktywów. Aktywa trwałe wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w niższej z dwóch wartości:

- 1) wartości bilansowej sprzed momentu zaklasyfikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację, która została ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży,
- 2) wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży.

2.11.2. Zapasy

Zapasy związane są głównie z działalnością deweloperską Grupy Kapitałowej i są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób: produkty gotowe (lokale mieszkalne i usługowe) i produkty w toku (lokale mieszkalne i usługowe w budowie oraz grunty przeznaczone pod zabudowę) – według kosztów bezpośrednich oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji. W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem produktu do sprzedaży, bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia zwiększa się o koszt obsługi zobowiązania zaciągniętego do finansowania zapasu produktów w okresie przygotowania do sprzedaży.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartość rozchodu pozycji zapasów ustala się w drodze szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia składników, które dotyczą realizacji konkretnych przedsięwzięć.

2.11.3. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe czynne prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Bank tworzy rezerwy na sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi (np. UOKiK) po potwierdzeniu od radcy prawnego prawdopodobieństwa przegrania sprawy sądowej, rezerwy na świadczenia emerytalno-rentowe, rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje oraz inne rezerwy, w szczególności rezerwę restrukturyzacyjną oraz rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności. Szczegółowy opis zmian przedstawiono w Nocie 36 „Rezerwy” oraz w Nocie 49.9 „Rezerwy pozabilansowe”.

2.13. Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Grupa Kapitałowa Banku posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa, co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie:

- 1) w sposób nieodwracalny wynikają z restrukturyzacji,
- 2) nie są związane z bieżącą działalnością Grupy Kapitałowej.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych strat operacyjnych.

2.14. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownicy Grupy Kapitałowej mają prawo do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na wynikające z Kodeksu Pracy odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy obowiązujące w Spółkach Grupy Kapitałowej. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu od końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.

Świadczenia pracownicze obejmują również pracowniczy program emerytalny stanowiący program określonych składek, ujmowany w kosztach w pozycji „Wynagrodzenia” oraz program zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie akcji rozliczonych w środkach pieniężnych, zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji”.

2.15. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, Grupa Kapitałowa aktywuje jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że w przyszłości przyniosą one jednostce korzyści ekonomiczne oraz pod warunkiem, że cenę nabycia lub koszt wytworzenia można określić w wiarygodny sposób.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są przez Grupę Kapitałową jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

2.16. Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zlecniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.17. Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie przepisami prawa. Podział na poszczególne pozycje, opisane poniżej wynika z Kodeksu spółek handlowych, ustawy Prawo bankowe oraz wymogów MSR 1.7, MSR 1.78.e, MSR 1.54.q-r i MSR 1.79.b. Zgodnie z MSR 1 do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych, różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych, część efektywną relacji zabezpieczających przepływy pieniężne, zyski i straty aktuarialne oraz rezultat wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne jednostki dominującej i poszczególnych spółek zależnych – ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych.

2.17.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy stanowi kapitał jednostki dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.17.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej.

2.17.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego, efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego, jak również zyski i straty aktuarialne oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. Ponadto pozycja obejmuje udział jednostki dominującej w kapitale z aktualizacji wyceny jednostek stowarzyszonych oraz różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostki zagranicznej po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów waluty na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego, ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w jednostce zagranicznej.

2.17.4. Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1376 z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Prawo bankowe”, z odpisów z zysku netto i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.17.5. Pozostałe kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.17.6. Udziały niekontrolujące

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej.

2.18. Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.18.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody odsetkowe, w przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu aktualnej stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które prezentowane są w wyniku odsetkowym.

W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

2.18.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmują się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności, niezwiązane bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o niestalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

2.18.2.1. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami i pożyczkami

Z uwagi na fakt, iż Grupa Kapitałowa oferuje produkty ubezpieczeniowe wraz z kredytami i pożyczkami i brak jest możliwości zakupu w Banku identycznego, co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu czy pożyczki, opłaty uzyskiwane przez Bank z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych traktowane są jako integralna część wynagrodzenia z tytułu oferowanych instrumentów finansowych.

Otrzymane oraz należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych dla produktów bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi jest rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodzie odsetkowym.

Otrzymane oraz należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu wykonywania usługi pośrednictwa ujmowane jest w przychodach z tytułu prowizji w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego lub jego odnowienia.

Podział wynagrodzenia na część prowizyjną oraz odsetkową dokonywany jest w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, z zachowaniem zasady współmierności przychodów i kosztów, tj. jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego lub jednorazowo.

Grupa Kapitałowa dokonuje okresowego oszacowania kwoty wynagrodzenia, które będzie w przyszłości podlegało zwrotowi w związku z wcześniejszym zakończeniem umowy ubezpieczeniowej i odpowiednio pomniejsza rozpoznawane przychody odsetkowe lub prowizyjne.

2.18.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.18.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej. W pozycji ujmowana jest również, jak opisano w Nocie 2.6.6.4. część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych.

2.18.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności.

2.18.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Grupa Kapitałowa ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. Z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

W wyniku z pozycji wymiany wykazane są również skutki zmiany wartości godziwej oraz wynik zrealizowany na opcji na indeks złota, z uwagi na fakt, iż Bank traktuje złoto jak jedną z walut analogicznie do przepisów uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF z 2010 roku, Nr 2, poz. 11 z późn. zm.) zwana dalej Uchwałą nr 76/2010.

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego.

Odписy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych, podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.18.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży inwestycji mieszkaniowych, sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, sprzedaży udziałów jednostki zależnej, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności oraz koszty przekazanych darowizn.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w spółkach Grupy Kapitałowej, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakończonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących inwestycji mieszkaniowych jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

2.19. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych, ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.19.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy z tytułu utraty wartości należności oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględnia się przepisy właściwe dla poszczególnych krajowych jurysdykcji podatkowych, dotyczące opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dochodów Spółek Grupy Kapitałowej. Jednocześnie uwzględnia się normy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 maja 2001 roku w sprawie przedłużenia bankom udzielającym pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 43, poz. 482), zgodnie z którym moment opodatkowania wartości skapitalizowanych odsetek niespłaconych przez kredytobiorcę i niewykupionych przejściowo ze środków budżetu państwa odroczony jest do dnia faktycznej spłaty lub wykupu tych odsetek, w związku z czym Grupa Kapitałowa rozpoznaje od odsetek skapitalizowanych od kredytów mieszkaniowych objętych ustawą rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.19.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest jako różnica między wartością bilansową a podatkową aktywów i zobowiązań przeliczona odpowiednią stawką podatkową. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego (pozycja: „Podatek dochodowy” w „Rachunku zysków i strat”) z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych i zysków i strat aktuarialnych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku, których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 19%, dla spółki działającej na terytorium Szwecji w wysokości 22%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwość do wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.20. Ważniejsze szacunki i oceny

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach.

Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przeszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowań:

2.20.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa Kapitałowa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Grupy Kapitałowej z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości przedstawia poniższa tabela (w mln PLN):

Szacunkowa zmiana utraty wartości kredytów i pożyczek na skutek:	31.12.2013		31.12.2012	
	scenariusz +10%	scenariusz -10%	scenariusz +10%	scenariusz -10%
zmiany wartości bieżącej szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości ocenianych metodą zindywidualizowaną	(287)	462	(301)	484
zmiany prawdopodobieństwa defaultu	73	(73)	114	(116)
zmiany stóp odzysku	(545)	545	(344)	344

Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.20.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Wartość godziwa instrumentów pochodnych uwzględnia własne ryzyko kredytowe jak i ryzyko kredytowe kontrahenta. W przypadku instrumentów pochodnych kalkulowana jest korekta wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlająca ryzyko kredytowe kontrahenta CVA (credit value adjustment) oraz korekta wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlająca własne ryzyko kredytowe DVA (debit value adjustment). Proces kalkulacji korekt CVA i DVA obejmuje wybór metody wyznaczenia spreadu na ryzyko kredytowe kontrahenta lub Banku (np. metoda ceny rynkowej oparta na płynnych notowaniach cen instrumentów dłużnych wyemitowanych przez kontrahenta, metoda spreadu implikowanego z kontraktów Credit Default Swap), oszacowanie prawdopodobieństwa niewypłacalności kontrahenta lub Banku oraz stopy odzysku, wybór metody wyliczania korekt CVA i DVA (metoda zaawansowana, uwzględniająca zabezpieczenia lub też metoda uproszczona) oraz wyliczenie wysokości korekt CVA i DVA.

Wartość godziwą papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Ryzyko kredytowe dla papierów wartościowych, dla których brak jest dostępnej wiarygodnej ceny rynkowej jest uwzględnione w marży, której metodyka wyceny jest spójna z kalkulacją spreadów kredytowych do wyznaczania korekt CVA i DVA.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywych dochodowości konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Grupa przeprowadziła symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmian krzywych dochodowości na wycenę transakcji.

Poniżej przedstawiono wyniki symulacji szacunkowych zmian wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości:

a) dla całego portfela nieopcyjnych instrumentów pochodnych:

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2013		31.12.2012	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(62 968)	63 915	(45 124)	45 852
CIRS	(77 102)	80 805	(93 837)	98 908
pozostałe instrumenty	4 139	(4 135)	1 679	(1 698)
Razem	(135 931)	140 585	(137 282)	143 062

b) instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń:

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2013		31.12.2012	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(72 994)	74 072	(49 664)	50 656
CIRS	(77 400)	81 118	(94 439)	99 543
Razem	(150 394)	155 190	(144 103)	150 199

2.20.3. Kalkulacja rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych.

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Grupa Kapitałowa dokonała aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2013 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarialistę. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Wpływ zwiększenia/zmniejszenia stopy dyskonta finansowego na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe przedstawia poniższa tabela (w mln PLN):

Szacunkowa zmiana rezerwy na dzień 31.12.2013	Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp
Rezerwa na odprawy emerytalne oraz rentowe	(4)	4	5	(4)

Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy w 2012 roku była przyjęta stopa dyskonta finansowego, która została przyjęta przez Grupę Kapitałową na poziomie 3,75%.

Zyski i straty obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.20.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych, przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Wpływ zmiany długości okresu użytkowania dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływających na zmiany wyniku finansowego przedstawia poniższa tabela (w mln PLN):

Zmiana długości okresu użytkowania dla składników majątkowych podlegających amortyzacji z grupy grunty i budynki	31.12.2013		31.12.2012	
	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat
Koszty amortyzacji	(28)	192	(28)	155

2.21. Zmiany zasad rachunkowości

Grupa Kapitałowa sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez Unię Europejską w formie Rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej (dalej Komisja UE).

Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie i zostały zastosowane przez Grupę Kapitałową od 1 stycznia 2013 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 475/2012 z dnia 5.06.2012 roku			
Prezentacja składników pozostałych całkowitych dochodów - zmiany do MSR 1	06.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2012 lub później	Zmiany wymagają, aby jednostki dzieliły pozycje prezentowane w pozostałych całkowitych dochodach na dwie grupy na podstawie tego, czy w przyszłości będą mogły one zostać ujęte w wyniku finansowym. Zmiany o charakterze prezentacyjnym. W sprawozdaniu z całkowitych dochodów wprowadzony została stosowny podział, jednocześnie Grupa Kapitałowa nie zmieniła nazewnictwa tytułów.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1255/2012 z dnia 11.12.2012 roku			
Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”	06. 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (zmiany retrospektywne)	Zmiany wprowadzają nowe wymogi w zakresie ujmowania i wyceny kosztów programów określonych świadczeń oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy, jak również zmieniają wymagane ujawnienia dotyczące wszystkich świadczeń pracowniczych. Szczegółowy opis zmian został zaprezentowany w Nocie 2.22. „Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym”.
MSSF 13 „Wycena w wartości godziwej”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Nowy standard ma na celu poprawę spójności i zmniejszenie złożoności poprzez sformułowanie precyzyjnej definicji wartości godziwej oraz skupienie w jednym standardzie wymogów dotyczących wyceny w wartości godziwej i ujawniania odpowiednich informacji. Nowa definicja wartości godziwej została uwzględniona w obowiązujących zasadach rachunkowości. Wymagane Standardem ujawnienia zostały zaprezentowane w nocie „Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych” oraz w „Opisie ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen”, „Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej”.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1256/2012 z dnia 13.12.2012 roku			
Ujawnianie informacji – kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSSF 7	12. 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Zmiany wprowadzają obowiązek nowych ujawnień, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę efektów lub potencjalnych efektów porozumień umożliwiających rozliczanie netto, w tym praw do dokonania kompensaty. Zmiany mają charakter prezentacyjny, który uwzględniono w „Opisie ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen”.
Rozporządzenie Komisji (UE) nr 301/2013 z dnia 27.03.2013 roku			
Poprawki do MSSF 2009-2011	05.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	„Poprawki do MSSF 2009-2011” zmieniające m.in. MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”, MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” i MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa”. Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Zmiany nie miały istotnego wpływu na Grupę, zastosowanie miały jedynie zapisy MSR 1 odnoszące się do tej retrospektywnej korekty danych porównywalnych, gdzie wymagane jest zaprezentowanie sprawozdania z sytuacji finansowej na okresy ale nie ma wymogu sporządzania not do sprawozdania z sytuacji finansowej na początek poprzedniego okresu sprawozdawczego (tzw. trzeci okres).

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły jeszcze w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Grupę Kapitałową

1) Mające zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za rok 2014

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1254/2012 z dnia 11.12.2012 roku			
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>Nowy standard zastępuje wytyczne w sprawie kontroli i konsolidacji zawarte w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz w interpretacji SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. MSSF 10 zmienia definicję kontroli w taki sposób, by dla wszystkich jednostek obowiązywały te same kryteria określania kontroli. Zmienionej definicji towarzyszą obszerne wytyczne dotyczące zastosowania.</p> <p>Na podstawie analiz przeprowadzonych przez Grupę, nowy standard nie wydaje się mieć wpływu na obecną strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego, którego jednostką dominującą jest Bank. Podmioty identyfikowane na dzień 31 grudnia 2013 zgodnie z dotychczasową definicją kontroli jako jednostki zależna od Banku spełniają definicję jednostki zależnej również pod nowym MSSF. W odniesieniu do funduszy emerytalnych lub funduszy inwestycyjnych występujących w Grupie Kapitałowej Banku, Bank poprzez posiadanie podmiotów zarządzających funduszami posiada zdolność do podejmowania decyzji, jednak korzyści będące wynikiem wyżej wymienionego zakresu decyzji przypadają inwestorom posiadającym jednostki uczestnictwa w funduszach. Z uwagi na wymogi regulacyjne oraz warunki rynkowe, wynagrodzenie otrzymywane przez podmioty zarządzające z tytułu zarządzania aktywami funduszy wydaje się wynagrodzeniem rynkowym. W związku z powyższym zmiana standardu nie powinna mieć wpływu na zakres konsolidacji funduszy.</p>
MSSF 11 „Wspólne przedsięwzięcia”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>Nowy standard zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” oraz interpretację SKI-13 „Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników”. Zmiany w definicjach ograniczyły liczbę rodzajów wspólnych przedsięwzięć do dwóch: wspólne operacje i wspólne przedsięwzięcia. Jednocześnie wyeliminowano dotychczasową możliwość wyboru konsolidacji proporcjonalnej w odniesieniu do jednostek pod wspólną kontrolą. Wszyscy uczestnicy wspólnych przedsięwzięć mają obecnie obowiązek ich ujęcia metodą praw własności.</p> <p>W przypadku Grupy biorąc pod uwagę, że podmioty współzależne konsolidowane są metodą praw własności, zakres zmian nie będzie istotny.</p>
MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>Nowy standard dotyczy jednostek posiadających udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu, jednostce stowarzyszonej lub w niekonsolidowanej jednostce zarządzanej umową. Standard zastępuje wymogi w zakresie ujawniania informacji zawartych obecnie w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” oraz MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” MSSF 12 wymaga, by jednostki ujawniały informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdań finansowych ocenić charakter, ryzyko i skutki finansowe inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. W tym celu nowy standard nakłada wymóg ujawniania informacji dotyczących wielu obszarów, w tym znaczących osądów i założeń przyjmowanych przy ustalaniu, czy jednostka kontroluje, współkontroluje czy posiada znaczący wpływ na inne jednostki; obszernych informacji o znaczeniu udziałów niekontrolujących w działalności i przepływach pieniężnych grupy; sumarycznych informacji finansowych o spółkach zależnych ze znaczącymi udziałami niekontrolującymi, a także szczegółowych informacji o udziałach w niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową.</p> <p>Zmiany będą wymagać dodatkowych ujawnień w sprawozdaniach finansowych Grupy, lecz szacuje się, że z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy dodatkowy zakres ujawnień nie będzie znaczący.</p>

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Zmieniony MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	MSR 27 został zmieniony w związku z opublikowaniem MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Celem zmienionego MSR 27 jest określenie wymogów ujmowania i prezentacji inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone w sytuacji, gdy jednostka sporządza jednostkowe sprawozdanie finansowe. Wytyczne na temat kontroli oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostały zastąpione przez MSSF 10. Szacuje się, że zakres zmian nie będzie znaczący.
Zmieniony MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Zmiany do MSR 28 wynikały z projektu RMSR na temat wspólnych przedsięwzięć. Rada zdecydowała o włączeniu zasad dotyczących ujmowania wspólnych przedsięwzięć metodą praw własności do MSR 28, ponieważ metoda ta ma zastosowanie zarówno do wspólnych przedsięwzięć jak też jednostek stowarzyszonych. Poza tym wyjątkiem, pozostałe wytyczne nie uległy zmianie. Zgodnie z politykami rachunkowości Grupy Kapitałowej, jednostki współzależne i stowarzyszone są ujmowane metodą praw własności. W przypadku Grupy Kapitałowej biorąc pod uwagę, że podmioty współzależne konsolidowane są metodą praw własności, powyższe zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1256/2012 z dnia 13.12.2012 roku			
Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSR 32	12.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają dodatkowe objaśnienia stosowania do MSR 32, aby wyjaśnić niespójności napotymane przy stosowaniu niektórych kryteriów dotyczących kompensowania. Obejmują one m.in. wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty”, oraz że niektóre mechanizmy rozliczania brutto mogą być traktowane jako rozliczane netto w przypadku spełnienia odpowiednich warunków. Powyższe dodatkowe objaśnienia nie wydają się mieć znaczącego wpływu na ujawnienia w sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1174/2013 z dnia 20.11.2013 roku			
Podmioty inwestycyjne – zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27	10.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają do MSSF 10 definicję podmiotu inwestycyjnego. Podmioty takie będą zobowiązane wykazywać swoje jednostki zależne w wartości godziwej przez wynik finansowy i konsolidować jedynie te jednostki zależne, które świadczą na jej rzecz usługi związane z działalnością inwestycyjną spółki. Zmieniono również MSSF 12 tak, aby wprowadzić wymóg szczegółowych ujawnień na temat jednostek zależnych wprowadzając nowe ujawnienia na temat podmiotów inwestycyjnych i ich jednostek zależnych. W wyniku wprowadzonych zmian w MSR 27 zlikwidowano możliwość wyboru dla jednostek inwestycyjnych w zakresie wyceny inwestycji w niektórych jednostkach zależnych według kosztu lub według wartości godziwej w ich jednostkowych sprawozdaniach finansowych. Powyższe zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1374/2013 z dnia 19.12.2013 roku			
Zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów” – ujawnianie wartości odzyskiwalnej w odniesieniu do aktywów niefinansowych	05.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później (zmiany retrospektywne), możliwość wcześniejszego zastosowania	Wprowadzenie wymogu ujawniania określonej wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych wyłącznie w przypadku utworzenia lub odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości. Wprowadzono również dodatkowe wymogi w zakresie ujawniania wartości godziwej w przypadku, gdy wartość odzyskiwalna została określona w wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, w tym m.in. poziom hierarchii określony MSSF 13, w przypadku wycen na poziomie 2 lub 3 hierarchii wartości godziwej określonej w MSSF 13 kluczowe założenia przyjęte do wyceny. Powyższe zmiany będą miały ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych za 2014 rok a ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający poszerzenia ujawnień, jeśli określone przypadki miały miejsce.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1375/2013 z dnia 19.12.2013 roku			
Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” – Nowacja instrumentów pochodnych oraz kontynuowanie rachunkowości zabezpieczeń	06.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później (zmiany retrospektywne), możliwość wcześniejszego zastosowania	Poprawka zakłada złagodzenie niektórych wymogów w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w przypadku gdy instrument pochodny musi być odnowiony w taki sposób, że jego stroną staje się centralny kontrpartner (CCP) czyli podmiot, który zajmuje pozycję między oryginalnymi stronami transakcji, stając się kupującym dla sprzedającego a sprzedającym dla kupującego. Na dzień dzisiejszy w Grupie Kapitałowej nie są identyfikowane takie przypadki nowacji.

2) Niezatwierdzone jeszcze przez Unię Europejską

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
MSSF 9 „Instrumenty finansowe Część 1: Klasyfikacja i wycena”	11.2009 z późn. zm.	Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości określiła datę wejścia w życie MSSF 9 na rok 2018. Unia Europejska warunkuje rozpoczęcie prac nad adaptacją, wydaniem przez RMSR wersji MSSF 9 wraz z częścią 2 „Utrata wartości”.	MSSF 9 zastępuje te części MSR 39, które dotyczą klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i został uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych. Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmiennym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy. Z uwagi na brak ostatecznej wersji projektu Standardu, wpływ MSSF 9 na stosowane zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony.
MSSF 9 „Instrumenty finansowe”: Część 3 Rachunkowość zabezpieczeń	2013 r.		Nowy Standard dotyczy tylko tzw. mikrozbepieczeń i zwiększa zakres pozycji jakie można wyznaczać na pozycje zabezpieczane, a także umożliwia wyznaczenia na instrument zabezpieczający aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zniesiono również obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej limitu 80%-125% (warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną). Ponadto zwiększono zakres wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe. Z uwagi na brak ostatecznej wersji projektu Standardu, wpływ MSSF 9 na stosowane zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
KIMSF 21 „Opłaty publiczne” (interpretacja MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”	05.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2014 lub później (ma zastosowanie retrospektywne)	Interpretacja KIMSF 21 określa, w jaki sposób jednostka powinna rozliczać w swoim sprawozdaniu finansowym zobowiązania do zapłaty opłat nałożonych przez rządy (zobowiązania inne niż z tytułu podatku dochodowego). Zasadnicza kwestia dotyczy tego, kiedy jednostka powinna ujmować zobowiązanie do uiszczenia opłaty. KIMSF 21 określa kryteria dla rozpoznawania zobowiązania. Jednym z tych kryteriów jest wymóg obowiązku wynikającego z przeszłych zdarzeń (tzw. zdarzenia obligującego). Interpretacja wyjaśnia, że zdarzeniem obligującym, powodującym powstanie obowiązku do uiszczenia opłaty, są odpowiednie przepisy prawa powodujące konieczność uiszczenia opłaty. Interpretacja nie dotyczy opłat wchodzących w zakres MSR 12 „Podatek dochodowy”, a także kar i grzywien. W jej zakres nie wchodzi również płatności na rzecz rządu z tytułu usług lub przejęcia aktywów na podstawie umowy. KIMSF 21 dotyczy opłat przede wszystkim na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (opłata obowiązkowa i opłata ostrożnościowa), które według dotychczasowych polityk rachunkowości są rozliczane w czasie. Z uwagi na brak przyjęcia przez Unię Europejską opłaty te dalej rozliczane są wyżej wymienioną metodą a nie rozpoznawane jednorazowo.
Plany określonych świadczeń: Składki pracowników – Zmiany do MSR 19	11.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później	Zmiany pozwalają na rozpoznawanie składek wnoszonych przez pracowników jako zmniejszenie kosztów zatrudnienia w okresie, w którym praca jest wykonywana przez pracownika, zamiast przypisywać składki do okresów pracy, jeżeli kwota składki pracownika jest niezależna od stażu pracy. Powyższe zmiany będą miały ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok a ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.
Poprawki do MSSF 2010- 2012	12.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później	„Poprawki do MSSF 2010-2012” dotyczą 7 standardów i zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Powyższe zmiany będą miały ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok a ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.
Poprawki do MSSF 2011- 2013	12.2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2014 lub później	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu, wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Powyższe zmiany będą miały ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2015 rok a ich charakter będzie prezentacyjny, wymagający ewentualnego poszerzenia ujawnień.

Podsumowując, Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę Kapitałową zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez UE.

2.22. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

W niniejszym sprawozdaniu finansowym dokonano następujących zmian w odniesieniu do wcześniej publikowanych sprawozdań finansowych:

1. Zyski i straty aktuarialne

W związku ze zmianą MSR 19 „Świadczenia pracownicze”, przyjętą przez Unię Europejską Rozporządzeniem Komisji UE nr 1255/2012 z dnia 11 grudnia 2012 roku, która ma zastosowanie dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2013 lub później oraz ma charakter retrospektywny, w drugiej połowie 2013 roku Grupa Kapitałowa wprowadziła zmianę zasad rachunkowości dotyczącą zasady ujmowania zysków i strat aktuarialnych z wyceny programów określonych świadczeń.

Zyski i straty aktuarialne wynikające ze zmiany wartości bieżącej zobowiązania Grupy Kapitałowej z tytułu programów określonych świadczeń, wynikające ze zmian w założeniach aktuarialnych zostały ujęte na koniec 2013 roku jako składnik innych dochodów całkowitych, a nie jak dotychczas jako element rachunku zysków i strat. W związku z przekształceniem danych porównawczych dotyczących 2012 roku nastąpiło przesunięcie kwoty w wysokości 64,1 miliona PLN z pozycji „ogólne koszty administracyjne” w rachunku zysków i strat do pozycji „zyski i straty aktuarialne” w innych dochodach całkowitych.

Dodatkowo nastąpiło rozpoznanie w innych dochodach całkowitych związanego z tą pozycją podatku odroczonego w wysokości 12,2 miliona PLN (kwota uprzednio ujęta w podatku dochodowym w skonsolidowanym rachunku zysków i strat).

Jednocześnie Grupa Kapitałowa zastosowała przepisy paragrafu 122 zmienionego standardu MSR 19, który mówi, że ponowna wycena zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń ujęta jako inne dochody całkowite nie podlega przeniesieniu do zysku lub strat w następnym okresie, jednakże jednostka może przenosić kwoty ujęte w innych całkowitych dochodach w ramach kapitału własnego.

Opierając się na zapisach MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” Grupa Kapitałowa nie dokonała przekształceń bilansu otwarcia na dzień 1 stycznia 2012 roku z uwagi na niewykonalne w praktyce ustalenie wpływu zmiany na wcześniejsze okresy.

2. Rozpoznawanie przychodów i kosztów dotyczących sprzedaży produktów ubezpieczeniowych dołączonych do kredytów

Grupa Kapitałowa wprowadziła zmiany zasad rachunkowości w zakresie rozpoznawania przychodów i kosztów z tytułu opłat pobranych/zapłaconych przez Bank z tytułu przystąpienia klientów do umów ubezpieczeń związanych z produktami bankowymi oferowanymi przez Grupę.

Dotychczas stosowana przez Grupę Kapitałową polityka w tym zakresie była następująca:

- Grupa Kapitałowa jednorazowo rozpoznawała ww. przychody/ koszty w dacie pobrania opłaty od klienta lub w dacie poniesienia kosztu związanego z wartością składki ubezpieczeniowej przekazywanej do Towarzystwa Ubezpieczeniowego w terminie wynikającym z umowy z tym Towarzystwem (jako element wyniku prowizyjnego),
- począwszy od I kwartału 2012 roku Grupa Kapitałowa dodatkowo zastrzegła część wyżej wymienionych przychodów i kosztów w związku z przyszłymi zwrotami części składki ubezpieczeniowej spowodowanymi wcześniejszym zakończeniem umowy. Z uwagi na marginalny poziom zwrotów realizowanych na większości produktów ubezpieczeniowych rezerwa na przyszłe zwroty była tworzona tylko w przypadku ubezpieczenia pożyczkobiorców pożyczki gotówkowej. Wskaźnik rezerwy wynosił ok. 40%.

Jednocześnie koszty zewnętrzne związane z wynagrodzeniem pośredników i agentów w zakresie dystrybucji kredytów hipotecznych z ubezpieczeniem od utraty pracy i hospitalizacji i pożyczki gotówkowej z ubezpieczeniem były rozpoznawane przez okres życia kredytu jako element wyniku odsetkowego.

W 2013 roku, m.in. w wyniku przekazanego przez Komisję Nadzoru Finansowego pisma do banków, zawierającego zalecenie w zakresie podejścia do produktów bancassurance, Grupa Kapitałowa zweryfikowała zasady w zakresie rozpoznawania wynagrodzenia z tytułu dystrybucji produktów bancassurance. Grupa Kapitałowa zastosowała się do wytycznych KNF w zakresie definicji produktu powiązanego i ujmowania przychodów z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych oferowanych przy sprzedaży produktów kredytowych w podziale na przychody odsetkowe i przychody prowizyjne w oparciu o analizę relatywnej wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy tych wartości.

W związku z wyżej wymienioną zmianą Grupa Kapitałowa przyjęła następujące podejście:

a) pożyczka gotówkowa z ubezpieczeniem

część wynagrodzenia odraczana jest z tytułu rezerwy na przyszłe zwroty przy zastosowaniu wskaźnika 42%. 12% wynagrodzenia ujmowane jest w przychodach prowizyjnych jednorazowo, a pozostała część, tj. 46% wynagrodzenia rozliczane jest w przychody odsetkowe w okresie ekonomicznego trwania kredytu. Część rezerwy na przyszłe zwroty kasowe jest przypisana do korekty wartości kredytu w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego do sumy wartości godziwej instrumentu finansowego i usługi pośrednictwa.

b) kredyty hipoteczne z ubezpieczeniem utraty pracy i hospitalizacji

32% wynagrodzenia ujmowana jest jednorazowo z tytułu usługi dystrybucji produktów ubezpieczeniowych w przychodach prowizyjnych. 40% wynagrodzenia rozliczane jest w czasie zgodnie z ekonomicznym okresem trwania kredytu i ujmowane metodą efektywnej stopy procentowej w przychodach odsetkowych. 28% wynagrodzenia rozliczane jest w czasie trwania polisy ubezpieczeniowej – 48 miesięcy – i ujmowane metodą efektywnej stopy procentowej w przychodach odsetkowych.

Jednocześnie dokonano zmiany ujmowania kosztów zewnętrznych związanych z wynagrodzeniem pośredników i agentów, przyjmując zasady ich rozliczania spójne z zasadami ujmowania wynagrodzenia.

Powyższe zmiany zasad rachunkowości wprowadzone zostały retrospektywnie.

3. Reklasyfikacja spraw spornych z UOKiK z pozostałych zobowiązań do rezerw

Grupa Kapitałowa zdecydowała o reklasyfikacji utworzonych rezerw na postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję prowadzone przez UOKiK z pozycji „Pozostałe zobowiązania” do pozycji „Rezerwy” z uwagi na niepewny termin zapłaty kar oraz ich ostateczną wysokość. Dane porównawcze zostały odpowiednio skorygowane.

Przeobrażenia w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 1 stycznia 2012 roku

	01.01.2012 przed przeobrażeniem	zmiany ujęte wyniku z tytułu bancassurance	reklasyfikacja zobowiązań z tytułu UOKiK	01.01.2012 przeobrażone
Aktywa				
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	141 634 494	(380 005)	-	141 254 489
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	543 922	73 470	-	617 392
Pozostałe pozycje aktywów	48 569 621	-	-	48 569 621
SUMA AKTYWÓW	190 748 037	(306 535)	-	190 441 502
Zobowiązania				
Pozostałe zobowiązania	2 450 763	6 679	(16 597)	2 440 845
Rezerwy	619 164	-	16 597	635 761
Pozostałe pozycje zobowiązań	164 856 126	-	-	164 856 126
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	167 926 053	6 679	-	167 932 732
Kapitał własny				
Kapitał zakładowy	1 250 000	-	-	1 250 000
Pozostałe kapitały	17 881 264	-	-	17 881 264
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(92 023)	-	-	(92 023)
Niepodzielony wynik finansowy	3 784 033	(313 214)	-	3 470 819
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	22 823 274	(313 214)	-	22 510 060
Udziały niekontrolujące	(1 290)	-	-	(1 290)
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	22 821 984	(313 214)	-	22 508 770
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	190 748 037	(306 535)	-	190 441 502

na dzień 31 grudnia 2012 roku

	31.12.2012 przed przeobrażeniem	zmiana MSR 19 (zyski i straty aktuarialne)	zmiany ujęte wyniku z tytułu bancassurance	reklasyfikacja zobowiązań z tytułu UOKiK	31.12.2012 przeobrażone
Aktywa					
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	143 875 644	-	(392 578)	-	143 483 066
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	564 514	-	63 625	-	628 139
Pozostałe pozycje aktywów	49 039 470	-	-	-	49 039 470
SUMA AKTYWÓW	193 479 628	-	(328 953)	-	193 150 675
Zobowiązania					
Pozostałe zobowiązania	2 057 707	-	(57 711)	(16 597)	1 983 399
Rezerwy	720 609	-	-	16 597	737 206
Pozostałe pozycje zobowiązań	165 993 662	-	-	-	165 993 662
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	168 771 978	-	(57 711)	-	168 714 267
Kapitał własny					
Kapitał zakładowy	1 250 000	-	-	-	1 250 000
Pozostałe kapitały	19 933 012	51 953	-	-	19 984 965
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(120 305)	-	-	-	(120 305)
Niepodzielony wynik finansowy	(103 340)	-	(313 214)	-	(416 554)
Wynik roku bieżącego	3 748 621	(51 953)	41 972	-	3 738 640
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	24 707 988	-	(271 242)	-	24 436 746
Udziały niekontrolujące	(338)	-	-	-	(338)
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	24 707 650	-	(271 242)	-	24 436 408
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	193 479 628	-	(328 953)	-	193 150 675

Przekształcenia w skonsolidowanym rachunku zysków i strat

	2012 przed przekształceniem	zmiana MSR 19 (zyski i straty aktuarialne)	zmiany ujęte wyniku z tytułu bancassurance	2012 przekształcone
Przychody z tytułu odsetek	12 991 737	-	206 482	13 198 219
Koszty z tytułu odsetek	(5 108 951)	-	-	(5 108 951)
Wynik z tytułu odsetek	7 882 786	-	206 482	8 089 268
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 837 303	-	(189 089)	3 648 214
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(766 101)	-	34 424	(731 677)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 071 202	-	(154 665)	2 916 537
Przychody z tytułu dywidend	8 081	-	-	8 081
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	94 188	-	-	94 188
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	79 813	-	-	79 813
Wynik z pozycji wymiany	256 137	-	-	256 137
Pozostałe przychody operacyjne	563 369	-	-	563 369
Pozostałe koszty operacyjne	(385 715)	-	-	(385 715)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	177 654	-	-	177 654
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(2 325 228)	-	-	(2 325 228)
Ogólne koszty administracyjne	(4 618 397)	(64 140)	-	(4 682 537)
Wynik z działalności operacyjnej	4 626 236	(64 140)	51 817	4 613 913
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	19 025	-	-	19 025
Zysk brutto	4 645 261	(64 140)	51 817	4 632 938
Podatek dochodowy	(897 818)	12 187	(9 845)	(895 476)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 747 443	(51 953)	41 972	3 737 462
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	(1 178)	-	-	(1 178)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 748 621	(51 953)	41 972	3 738 640

Przekształcenia w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	2012 przed przekształceniem	zmiana MSR 19 (zyski i straty aktuarialne)	zmiany ujęte wyniku z tytułu bancassurance	2012 przekształcone
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 747 443	(51 953)	41 972	3 737 462
Inne dochody całkowite	(275 171)	51 953	-	(223 218)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	(275 171)	-	-	(275 171)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	(383 069)	-	-	(383 069)
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	72 783	-	-	72 783
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto	(310 286)	-	-	(310 286)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	73 676	-	-	73 676
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(14 156)	-	-	(14 156)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto	59 520	-	-	59 520
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(25 992)	-	-	(25 992)
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	1 587	-	-	1 587
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-	51 953	-	51 953
Zyski i straty aktuarialne, netto	-	51 953	-	51 953
Zyski i straty aktuarialne, brutto	-	64 140	-	64 140
Podatek odroczony	-	(12 187)	-	(12 187)
Dochody całkowite netto, razem	3 472 272	-	41 972	3 514 244

W konsekwencji wprowadzonych zmian, porównywalne informacje finansowe wykazane w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego uległy zmianie.

3. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacje o obszarach geograficznych

3.1. Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór segmentacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oparty jest na kryterium grupy klientów – odbiorców produktów i usług oferowanych przez jednostkę dominującą oraz poszczególne spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Każdy segment operacyjny to działalność obejmująca dostarczanie produktów oraz usług, które charakteryzuje podobne ryzyko i dochody – inne niż w pozostałych wyszczególnionych segmentach operacyjnych. Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego SA, służących do oceny osiągniętych wyników oraz alokacji zasobów.

Prezentowane poniżej zestawienie wyników segmentów odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej Banku. Obecnie Grupa Kapitałowa obejmuje cztery podstawowe segmenty: detaliczny, korporacyjny, inwestycyjny oraz centrum transferowe:

1. Segment detaliczny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami indywidualnymi, klientami małych i średnich przedsiębiorstw oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi private banking, produkty inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego.
2. Segment korporacyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje sell buy back i buy sell back z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing i faktoring. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów oraz emisji nieskarbowych papierów wartościowych.
3. Segment inwestycyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami instytucji finansowych oraz działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi, dłużnymi papierami wartościowymi oraz działalność spółek zależnych PKO Banku Polskiego SA.
4. Centrum transferowe obejmuje wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy, wynik długoterminowych źródeł finansowania oraz wynik pozycji zaklasyfikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Transakcje pomiędzy segmentami operacyjnymi odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach. Długoterminowe finansowanie zewnętrzne obejmuje emisje papierów wartościowych, zobowiązania podporządkowane oraz kredyty otrzymane od instytucji finansowych.

Grupa Kapitałowa zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w Nocie 2 niniejszego sprawozdania.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. Poszczególnym segmentom przypisano aktywa i zobowiązania oraz związane z tymi aktywami i zobowiązaniami przychody i koszty.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie prezentacji bilansu zostały ujęte na poziomie Grupy.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku, a także aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 446 477	608 722	276 617	390 146	6 721 962
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 227 274	312 278	466 055	145	3 005 752
Wynik pozostały	180 762	84 935	732 826	(19 371)	979 152
Wynik na operacjach finansowych	8 359	18 033	76 536	18 865	121 793
Wynik z pozycji wymiany	141 195	90 295	48 594	(38 236)	241 848
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 766	-	5 766
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	5 170	2 645	601 930	-	609 745
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 038	(26 038)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 180 140)	(606 948)	(250 793)	-	(2 037 881)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(3 694 647)	(261 602)	(666 294)	-	(4 622 543)
amortyzacja	(487 404)	(31 248)	(60 588)	-	(579 240)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	(1 978)
Wynik segmentu brutto	2 979 726	137 385	558 411	370 920	4 044 464
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(816 271)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(1 600)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	2 979 726	137 385	558 411	370 920	3 229 793

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Aktywa	111 712 993	40 628 974	39 710 644	6 409 677	198 462 288
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	768 822
Suma aktywów	111 712 993	40 628 974	39 710 644	6 409 677	199 231 110
Zobowiązania	127 700 088	17 622 539	21 501 703	7 197 754	174 022 084
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	-	54 701
Suma zobowiązań	127 700 088	17 622 539	21 501 703	7 197 754	174 076 785

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Działalność kontynuowana* (przekształcone)				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 934 256	564 710	254 069	1 336 233	8 089 268
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 251 222	312 124	355 499	(2 308)	2 916 537
Wynik pozostały	198 515	92 211	388 274	(63 127)	615 873
Wynik na operacjach finansowych	1 874	16 424	134 133	21 570	174 001
Wynik z pozycji wymiany	170 317	101 522	68 995	(84 697)	256 137
Przychody z tytułu dywidend	-	-	8 081	-	8 081
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	286	303	177 065	-	177 654
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 038	(26 038)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 546 964)	(657 635)	(120 629)	-	(2 325 228)
Ogólne koszty administracyjne*, w tym:	(3 767 883)	(264 421)	(650 233)	-	(4 682 537)
amortyzacja	(443 954)	(26 148)	(71 187)	-	(541 289)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	19 025
Wynik segmentu brutto	3 069 146	46 989	226 980	1 270 798	4 632 938
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(895 476)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(1 178)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 069 146	46 989	226 980	1 270 798	3 738 640

*Dane za 2012 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Przekształcenia dotyczą: 1) zmiany prezentacji wyników na sprzedaży nieskarbowych papierów wartościowych, 2) zmiany zasad rachunkowości w zakresie sposobu rozpoznania przychodów i kosztów dotyczących sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z umowami kredytowymi, 3) zmiany zasad prezentacji zysków i strat aktuarialnych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	Działalność kontynuowana* (przekształcone)				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaiczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Aktywa	107 612 720	43 031 211	32 563 098	9 309 794	192 516 823
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	633 852
Suma aktywów	107 612 720	43 031 211	32 563 098	9 309 794	193 150 675
Zobowiązania	121 308 052	18 739 826	23 683 438	4 786 071	168 517 387
Zobowiązania niealokowane*	-	-	-	-	196 880
Suma zobowiązań	121 308 052	18 739 826	23 683 438	4 786 071	168 714 267

* Dane doprowadzone do porównywalności. Ujęcie należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na poziomie Grupy Kapitałowej.

3.2. Informacja o obszarach geograficznych

Jako uzupełniający, Grupa stosuje podział na obszary geograficzne Działalność Grupy Kapitałowej prowadzona jest na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenie Ukrainy przez Grupę Kapitałową KREDOBANK SA, "Inter-Risk Ukraina" Spółkę z dodatkową odpowiedzialnością i Finansową Kompanię "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o., jak również na terenie Szwecji przez spółki zależne: PKO Finance AB oraz PKO Leasing Sverige AB. Dla celów prezentacyjnych wyniki spółek prowadzących działalność na terenie Szwecji ujęto w segmencie Polska.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	6 666 210	55 752	6 721 962
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 941 936	63 816	3 005 752
Wynik pozostały	978 426	726	979 152
Ogólne koszty administracyjne	(4 494 360)	(128 183)	(4 622 543)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 879 991)	(157 890)	(2 037 881)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	(1 978)
Wynik brutto	4 212 221	(165 779)	4 044 464
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(816 271)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(1 600)
Zysk/strata netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 212 221	(165 779)	3 229 793

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	197 625 058	1 606 052	199 231 110
niefinansowe aktywa trwałe	4 695 955	145 500	4 841 455
aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	751 802	17 020	768 822
Zobowiązania	172 517 523	1 559 262	174 076 785

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku* (przekształcone)	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	8 033 225	56 043	8 089 268
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 858 740	57 797	2 916 537
Wynik pozostały	619 775	(3 902)	615 873
Ogólne koszty administracyjne*	(4 551 417)	(131 120)	(4 682 537)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(2 264 626)	(60 602)	(2 325 228)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	19 025
Wynik brutto	4 695 697	(81 784)	4 632 938
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(895 476)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(1 178)
Zysk/strata netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 695 697	(81 784)	3 738 640

*Dane za 2012 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Przekształcenia dotyczą: 1) zmiany zasad rachunkowości w zakresie sposobu rozpoznania przychodów i kosztów dotyczących sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z umowami kredytowymi, 2) zmiany zasad prezentacji zysków i strat aktuarialnych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku (przekształcone)	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	191 284 259	1 866 416	193 150 675
niefinansowe aktywa trwałe	4 438 395	146 202	4 584 597
aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego*	566 621	67 231	633 852
Zobowiązania	167 043 134	1 671 133	168 714 267

*Dane doprowadzone do porównywalności. Ujęcie należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego na poziomie Grupy Kapitałowej.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2013	2012 przekształcone
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:		
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	9 774 336	11 537 641
od kredytów z rozpoznaną utratą wartości	9 065 530	10 585 366
	499 865	495 396
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	537 102	695 326
Przychody z tytułu lokat w bankach	165 156	250 184
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2 538	176
Inne	4 010	6 589
Pozostałe przychody, w tym:	989 158	1 660 578
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	470 979	730 864
Przychody z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających (Nota 19)	454 278	870 450
Przychody z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	63 901	59 264
Razem	10 763 494	13 198 219

Koszty z tytułu odsetek

	2013	2012
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:		
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(4 018 230)	(5 105 835)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych i zobowiązań podporządkowanych	(3 489 785)	(4 637 675)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych i zobowiązań podporządkowanych	(472 588)	(431 010)
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(38 737)	(9 911)
Koszty z tytułu depozytów banków	(17 120)	(27 239)
Pozostałe koszty	(23 302)	(3 116)
Koszty z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(14 375)	(969)
Koszty z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	(8 927)	(2 147)
Razem	(4 041 532)	(5 108 951)

5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2013	2012 przekształcone
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	585 484	578 521
z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	585 484	578 521
Pozostałe prowizje z tytułu:	3 336 775	3 065 994
kart płatniczych	1 314 322	1 186 733
obsługi rachunków bankowych	894 520	881 286
ubezpieczenia kredytów	266 199	226 250
obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	400 413	323 276
operacji kasowych	126 765	136 451
operacji papierami wartościowymi	79 334	82 855
masowych operacji zagranicznych	52 290	48 785
pełnienia funkcji agenta emisji obligacji skarbowych	29 022	39 295
sprzedaży i dystrybucji znaków opłaty sądowej	20 927	25 624
Inne*	152 983	115 439
Z tytułu usług powierniczych	4 343	3 699
Razem	3 926 602	3 648 214

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: prowizje Domu Maklerskiego z tytułu obsługi emisji pierwotnej oraz prowizje z tytułu administrowania zadłużeniem kredytobiorców wobec budżetu państwa.

Koszty prowizji i opłat z tytułu

	2013	2012 przekształcone
kart płatniczych	(575 584)	(420 264)
ubezpieczenia kredytów	(95 005)	(76 896)
usług akwizycyjnych	(101 673)	(107 140)
usług rozliczeniowych	(24 383)	(24 058)
kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(12 634)	(9 971)
prowizji za usługi operacyjne banków	(11 488)	(10 756)
inne*	(100 083)	(82 592)
Razem	(920 850)	(731 677)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez Dom Maklerski na rzecz GPW i KDPW.

6. Przychody z tytułu dywidend

	2013	2012
Inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	4 849	5 943
Aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	623	2 138
Jednostki zakwalifikowanej jako dostępna do sprzedaży	294	-
Razem	5 766	8 081

7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2013	2012
Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonej z wykorzystaniem technik wyceny	46 261	(8 120)
Instrumenty pochodne, w tym:	65 103	3 186
nieefektywna część zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych	24 333	7 938
Bankowe papiery wartościowe strukturyzowane wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(18 842)	(11 306)
Instrumenty dłużne	8 841	103 343
Instrumenty kapitałowe	(793)	(1 035)
Razem	54 309	94 188

2013	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	12 844 531	(12 773 738)	70 793
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	74 478	(90 962)	(16 484)
Razem	12 919 009	(12 864 700)	54 309

2012	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	14 016 797	(14 000 105)	16 692
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	151 334	(73 838)	77 496
Razem	14 168 131	(14 073 943)	94 188

8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

	2013	2012
Zysk/strata z tytułu zmiany wartości aktywów dostępnych do sprzedaży ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach w trakcie bieżącego okresu	(147 023)	(6 137)
Zysk/strata przeniesiona w okresie z innych całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat w pozycji "Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych" z tytułu:	67 484	79 813
zysk z tytułu sprzedaży przeniesiony z innych całkowitych dochodów	111 256	86 376
strata z tytułu sprzedaży przeniesiona z innych całkowitych dochodów	(43 772)	(6 563)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto, pozycja "Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto"	(79 539)	73 676

9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2013	2012
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	339 285	331 224
Przychody ze sprzedaży większościowego pakietu udziałów jednostki zależnej	314 802	3 118
Wycena do wartości godziwej udziału pozostałego w wyniku transakcji sprzedaży zorganizowanej części jednostki zależnej	162 171	-
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	109 696	92 680
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	59 810	35 368
Przychody uboczne	19 537	21 692
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	8 296	3 062
Inne	67 348	76 225
Razem	1 080 945	563 369

	2013	2012
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedanych produktów i usług	(273 560)	(221 007)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(92 693)	(99 733)
Koszty przekazanych darowizn	(11 158)	(12 815)
Koszty uboczne	(5 209)	(5 879)
Inne	(88 580)	(46 281)
Razem	(471 200)	(385 715)

10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat	
			Utworzenie w okresie	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Różnice kursowe			Inne
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	23 243	16 183	-	5 536	-	3	432	33 455	(16 183)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		5 536	3 728	-	5 536	-	-	432	3 296	(3 728)
Kapitałowe papiery wartościowe		17 707	12 455	-	-	-	3	-	30 159	(12 455)
Należności od banków	16	29 382	-	-	-	5	-	794	28 583	5
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21	6 776 265	6 434 839	2 074	1 775 811	4 406 501	15 770	364 316	6 650 780	(2 028 338)
Sektor niefinansowy		6 606 755	6 378 377	1 806	1 770 829	4 363 011	14 818	337 234	6 501 046	(2 015 366)
kredyty gospodarcze		3 458 562	3 491 446	1 806	1 149 355	2 183 195	11 621	278 291	3 329 352	(1 308 251)
kredyty konsumpcyjne		1 431 689	1 561 370	-	425 117	1 148 890	624	5 079	1 413 349	(412 480)
kredyty mieszkaniowe		1 714 698	1 300 280	-	196 357	1 030 926	2 573	53 864	1 731 258	(269 354)
dłużne papiery wartościowe		1 806	25 281	-	-	-	-	-	27 087	(25 281)
Sektor finansowy		25 376	9 051	80	-	949	952	27 082	5 524	(8 102)
kredyty gospodarcze		25 376	9 051	80	-	949	952	27 082	5 524	(8 102)
Sektor budżetowy		21 990	-	188	-	10 651	-	-	11 527	10 651
kredyty gospodarcze		19 640	-	188	-	9 279	-	-	10 549	9 279
dłużne papiery wartościowe		2 350	-	-	-	1 372	-	-	978	1 372
Należności z tytułu leasingu finansowego		122 144	47 411	-	4 982	31 890	-	-	132 683	(15 521)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25	2 906	1 634	363 443	963	-	-	1 680	365 340	(1 634)
Rzeczowe aktywa trwałe	28	13 943	790	299	1 932	330	383	303	12 084	(460)
Wartości niematerialne	27	142 313	11 021	-	-	-	9	314	153 011	(11 021)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	113 226	7 617	-	-	4 311	-	-	116 532	(3 306)
Zapasy	26	31 504	23 460	-	1 136	23	-	-	53 805	(23 437)
Inne należności		145 043	80 742	1 838	23 883	39 069	127	5 792	158 752	(41 673)
Rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	36	233 682	265 311	1 957	318	349 010	19	-	151 603	83 699
Rezerwa na przyszłe zobowiązania		11 961	5 262	-	549	9 729	-	-	6 945	4 467
Razem		7 523 468	6 846 859	369 611	1 810 128	4 808 978	16 311	373 631	7 730 890	(2 037 881)

W pozycji innych zmniejszeń odpisów z tytułu utraty wartości „Kredytów i pożyczek udzielonych klientom” oraz innych zwiększeń odpisów z tytułu utraty wartości „Aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży” ujęto przekwalifikowanie odpisów z tytułu utraty wartości portfela kredytowego Finansowej Kompanii „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. w związku z planowaną transakcją sprzedaży spółki.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia				Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	20 563	15 100	-	10 548	1 564	308	-	23 243	(13 536)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		17 944	-	-	10 548	1 564	296	-	5 536	1 564
Kapitałowe papiery wartościowe		2 619	15 100	-	-	-	12	-	17 707	(15 100)
Należności od banków	16	32 812	518	-	-	856	-	3 092	29 382	338
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21	5 658 243	5 870 957	33 092	934 324	3 732 460	54 322	64 921	6 776 265	(2 138 497)
Sektor niefinansowy		5 497 033	5 768 707	32 123	923 826	3 650 806	51 555	64 921	6 606 755	(2 117 901)
kredyty gospodarcze		2 709 360	2 522 177	10 276	284 453	1 434 913	41 421	22 464	3 458 562	(1 087 264)
kredyty konsumpcyjne		1 463 843	2 040 950	19 447	611 684	1 472 122	1 378	7 367	1 431 689	(568 828)
kredyty mieszkaniowe		1 323 830	1 203 774	2 400	27 689	743 771	8 756	35 090	1 714 698	(460 003)
dłużne papiery wartościowe		-	1 806	-	-	-	-	-	1 806	(1 806)
Sektor finansowy		37 058	42 145	391	3 848	47 603	2 767	-	25 376	5 458
kredyty gospodarcze		37 058	42 145	391	3 848	47 603	2 767	-	25 376	5 458
Sektor budżetowy		15 779	8 763	578	-	3 130	-	-	21 990	(5 633)
kredyty gospodarcze		15 779	6 413	578	-	3 130	-	-	19 640	(3 283)
dłużne papiery wartościowe		-	2 350	-	-	-	-	-	2 350	(2 350)
Należności z tytułu leasingu finansowego		108 373	51 342	-	6 650	30 921	-	-	122 144	(20 421)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25	2 958	-	-	52	-	-	-	2 906	-
Rzeczowe aktywa trwałe	28	6 388	12 104	-	3 366	305	878	-	13 943	(11 799)
Wartości niematerialne	27	135 295	11 337	239	4 558	-	-	-	142 313	(11 337)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	88 953	24 273	-	-	-	-	-	113 226	(24 273)
Zapasy	26	33 088	10 705	-	11 322	967	-	-	31 504	(9 738)
Inne należności		179 447	31 423	6 915	50 051	21 665	539	487	145 043	(9 758)
Rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	36	132 204	254 247	-	798	151 442	12	517	233 682	(102 805)
Rezerwa na przyszłe zobowiązania		8 608	23 249	-	470	19 426	-	-	11 961	(3 823)
Razem		6 298 559	6 253 913	40 246	1 015 489	3 928 685	56 059	69 017	7 523 468	(2 325 228)

11. Ogólne koszty administracyjne

	2013	2012 przekształcone
Świadczenia pracownicze	(2 514 763)	(2 572 195)
Koszty rzeczowe	(1 289 796)	(1 352 530)
Amortyzacja, w tym:	(579 240)	(541 289)
rzeczowe aktywa trwałe	(312 627)	(309 358)
wartości niematerialne nieruchomości inwestycyjne	(266 603)	(231 920)
(10)	(11)	
Podatki i opłaty	(71 041)	(72 535)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(167 703)	(143 988)
Razem	(4 622 543)	(4 682 537)

Świadczenia pracownicze

	2013	2012 przekształcone
Wynagrodzenia*, w tym:	(2 071 231)	(2 156 728)
koszty pracowniczego programu emerytalnego	(25 701)	-
Ubezpieczenia, w tym:	(375 011)	(343 166)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe	(300 687)	(279 582)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(68 521)	(72 301)
Razem	(2 514 763)	(2 572 195)

* W pozycji „Wynagrodzenia” ujęto wpływ rozwiązania rezerwy na świadczenia emerytalno – rentowe oraz nagrody jubileuszowe w wysokości 179 milionów PLN.

Umowy leasingu operacyjnego

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Grupę Kapitałową w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową.

	31.12.2013	31.12.2012
Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego dla okresu		
do 1 roku	153 102	117 968
od 1 roku do 5 lat	261 039	222 587
powyżej 5 lat	49 476	54 450
Razem	463 617	395 005

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku wyniosły 162 845 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku 157 588 tysięcy PLN).

12. Podatek dochodowy

	2013	2012 przekształcone
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(699 136)	(847 847)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(117 135)	(47 629)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(816 271)	(895 476)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	58 079	46 440
Razem	(758 192)	(849 036)
	2013	2012 przekształcone
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	4 044 464	4 632 938
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(768 448)	(880 258)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(48)	1 422
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	1 852	(63 833)
Wpływ przeszacowania udziałów w spółce CEUP eService Sp. z o.o.	30 812	-
Wpływ utworzenia /rozwiązania rezerwy oraz aktualizacji wartości, niestanowiących kosztów/przychodów podatkowych	(35 196)	(42 388)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(14 264)	(18 627)
Wpływ pozostałych różnic trwałych	20 500	(2 818)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	(50 655)	45 940
Rozliczenie straty podatkowej	1 028	1 253
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(816 271)	(895 476)
Efektywna stopa podatkowa	20,18%	19,33%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	(117 135)	(47 629)
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(699 136)	(847 847)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(699 101)	(847 678)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(35)	(169)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2013	31.12.2012
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	206 401	5 713
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	22 595	155 580

Spółki Grupy Kapitałowej są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów administracji podatkowej. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2013 rok nastąpi z zachowaniem terminów przewidzianych przepisami właściwego dla nich prawa podatkowego. W myśl zasad dotyczących przedawnienia zobowiązań podatkowych, kontrola prawidłowości rozliczeń z tytułu podatków może być przeprowadzona w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia odpowiedniej deklaracji podatkowej.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej			Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	31.12.2013	31.12.2012	01.01.2012 przeształcone	2013	2012 przeształcone
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego					
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	206 564	193 308	176 076	(13 256)	(17 232)
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	155 285	169 830	190 844	14 545	21 014
Odsetki od papierów wartościowych	22 438	14 567	58 187	(7 871)	43 620
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:					
odniesiona na wynik	-	18 450	94 471	-	-
odniesiona na inne dochody całkowite	-	6 276	9 514	6 276	3 238
Wycena papierów wartościowych	-	12 174	84 957	-	-
odniesiona na wynik	-	6 037	16 414	-	-
odniesiona na inne dochody całkowite	-	3 889	15 443	3 889	11 554
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	336 603	333 554	293 318	(3 049)	(40 236)
Dodatnie różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	34 639	41 300	29 363	-	-
odniesione na wynik	34 265	40 749	29 307	6 484	(11 442)
odniesione na inne dochody całkowite	374	551	56	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	755 529	777 046	858 673	-	-
odniesiona na wynik	755 155	762 173	772 689	7 018	10 516
odniesiona na inne dochody całkowite	374	14 873	85 984	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego					
Odsetki naliczone od zobowiązań	159 134	235 244	391 527	(76 110)	(156 283)
Odsetki od papierów wartościowych	1 212	-	-	1 212	-
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	9 225	10 661	16 093	-	-
odniesiona na wynik	(20 235)	10 661	16 093	-	-
odniesione na inne dochody całkowite	29 460	-	-	(30 896)	(5 432)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	13 909	-	24 550	-	-
odniesiona na wynik	1 477	-	11 580	-	-
odniesiona na inne dochody całkowite	12 432	-	12 970	1 477	(11 580)
Rezerwa na świadczenia pracownicze, w tym:	83 165	131 770	126 714	-	-
odniesiona na wynik	69 177	119 583	126 714	(50 406)	17 243
odniesiona na inne dochody całkowite	13 988	12 187	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	506 795	494 933	414 558	11 862	80 375
Wpływ wyceny według zamortyzowanego kosztu	184 089	187 166	211 011	(3 077)	(23 845)
Korekta bancassurance	62 878	63 625	73 470	(747)	(9 845)
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	87 676	44 979	28 991	42 697	15 988
Ujemne różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	175 226	195 507	159 787	-	-
odniesione na wynik	174 280	194 445	159 211	(20 165)	35 234
odniesione na inne dochody całkowite	946	1 062	576	-	-
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	1 283 309	1 363 885	1 446 701	-	-
odniesione na wynik	1 226 483	1 350 636	1 433 155	(124 153)	(58 145)
odniesione na inne dochody całkowite	56 826	13 249	13 546	-	-
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	527 780	586 839	588 028	-	-
odniesiony na wynik	471 328	588 463	660 466	(117 135)	(47 629)
odniesiony na inne dochody całkowite	56 452	(1 624)	(72 438)	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	562 421	628 139	617 392	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	34 641	41 300	29 364	-	-
Zobowiązanie spółki Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" z tytułu rezerwy na podatek odroczonego	(2 535)	-	-	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	32 106	41 300	29 364	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	-	(117 135)	(47 629)

W 2013 roku KREDOBANK SA prowadził postępowania związane z niżej opisanymi sporami z organem podatkowym na terenie Ukrainy.

- Przedmiotem sporu była możliwość zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów straty podatkowej z lat ubiegłych za okres 2008-2010 roku w kwocie 771 437 tysięcy UAH (285 895 tysięcy PLN*). Negatywne rozstrzygnięcie sporu powodowałoby zmniejszenie aktywa z tytułu podatku odroczonego o kwotę 123 430 tysięcy UAH (tj. 45 743 tysięcy PLN). KREDOBANK SA w dniu 31 stycznia 2013 roku uzyskał prawomocny wyrok sądu drugiej instancji korzystny dla Spółki. Organ podatkowy miał 20 dni na złożenie wniosku w sprawie kasacji tego wyroku. KREDOBANK SA nie posiada informacji wskazujących, że organ podatkowy w ustawowym terminie złożył wnioski w sprawie kasacji tego wyroku. KREDOBANK SA ryzyko dalszej kontynuacji przedmiotowego sporu ocenia na niewielkie.
- Przedmiotem sporu była możliwość zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztów obsługi prawnej w sprawach sądowych prowadzonych przez KREDOBANK SA, zakwestionowanych przez organ podatkowy w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2003 roku. Sąd pierwszej instancji (2003 rok) oraz drugiej instancji (2004 rok) wydał wyrok korzystny dla KREDOBANK SA, jednak decyzja sądu drugiej instancji nie została doręczona do organu podatkowego w ustawowym terminie. Sytuacja ta umożliwiła przerwanie biegu terminu przedawnienia i ponowienie roszczeń przez organ podatkowy.

W dniu 10 grudnia 2012 roku sąd pierwszej instancji, a w dniu 19 grudnia 2013 roku sąd drugiej instancji wydał w przedmiotowej sprawie wyrok niekorzystny dla KREDOBANK SA.

* Wszystkie wartości w niniejszej informacji zostały przeliczone na PLN według kursu średniego NBP z 31 grudnia 2013 roku (0,3706 PLN/UAH).

W efekcie KREDOBANK SA w styczniu 2014 roku zapłacił na rzecz Skarbu Państwa Ukrainy 396 tysięcy UAH (147 tysięcy PLN) podatku dochodowego od osób prawnych oraz 198 tysięcy UAH (73 tysiące PLN) sankcji finansowej. Do zapłaty pozostały odsetki za zwłokę, jednak organ podatkowy nie przedstawił jeszcze kalkulacji wyżej wymienionego zobowiązania.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku KREDOBANK SA utworzył rezerwę na wyżej wymienione roszczenia w wysokości 594 tysięcy UAH (220 tysięcy PLN).

- Przedmiotem sporu było zaliczenie przez KREDOBANK SA do kosztów uzyskania przychodów kosztów związanych z transakcją zbycia w 2011 roku wierzytelności kredytowych, w tym operacji faktoringowych pomiędzy KREDOBANK SA a spółką Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o. (organ podatkowy zakwestionował podstawę prawną uznania wyżej wymienionych kosztów za koszty uzyskania przychodów).

Uznanie decyzji organu podatkowego skutkowało by rozwiązaniem aktywa na podatek odroczony i zniesieniem strat podatkowych KREDOBANK SA z lat poprzednich oraz koniecznością zapłaty dodatkowego podatku w wysokości do 62 909 tysięcy UAH (23 314 tysięcy PLN).

W dniu 5 października 2012 roku KREDOBANK SA złożył pozew sądowy zaskarżając podstawy kontroli organu podatkowego i wnosząc o unieważnienie decyzji o zapłacie podatku dochodowego na podstawie protokołu kontroli. W dniu 6 grudnia 2012 roku sąd pierwszej instancji uwzględnił skargę KREDOBANK SA. W dniu 21 marca 2013 roku KREDOBANK SA uzyskał prawomocny wyrok sądu drugiej instancji potwierdzający prawidłowość stanowiska KREDOBANK SA.

Organ podatkowy złożył wniosek w sprawie kasacji tego wyroku do Wyższego Sądu Administracyjnego.

W dniu 19 listopada 2013 roku Wyższy Sąd Administracyjny w zakresie operacji faktoringowych pomiędzy KREDOBANK SA a spółką Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. zasądził zniesienie straty podatkowej KREDOBANK SA w wysokości 1 084 316 tysięcy UAH (401 848 tysięcy PLN). Natomiast w zakresie transakcji zbycia wierzytelności kredytowych osobom prawnym i fizycznym (umowy cesji) Sąd uznał prawo KREDOBANK SA do kosztów uzyskania przychodów wynikających z wyżej wymienionych transakcji, uznanych przez organ podatkowy za nieważne, podtrzymując stanowisko sądów niższej instancji o braku kompetencji organów podatkowych do unieważniania umów. Jednocześnie Sąd unieważnił decyzje podatkowe stwierdzające powstanie zobowiązania podatkowego.

Zniesienie straty podatkowej wynikające z wyżej wymienionego wyroku Wyższego Sądu Administracyjnego spowodowało w sprawozdaniu finansowym KREDOBANK SA za 2013 rok sporządzonym według MSR/MSSF uwzględnienie podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 44 583 tysięcy UAH (16 522 tysięcy PLN) oraz z uwagi na konieczność rozwiązania aktywa na podatek odroczony obciążenie wyniku finansowego kwotą 116 882 tysięcy UAH (43 317 tysięcy PLN). Łącznie wynik netto KREDOBANK SA z wyżej wymienionego tytułu został obniżony o 161 465 tysięcy UAH (59 839 tysięcy PLN).

Wyrok Wyższego Sądu Administracyjnego został oparty o interpretację, iż kredyty stanowią aktywa materialne tj. towary, co w opinii PKO Banku Polskiego SA i KREDOBANK SA stoi w wyraźnej sprzeczności z przepisami prawa na Ukrainie i praktyką gospodarczą, w tym międzynarodową. Ponadto, KREDOBANK SA i PKO Bank Polski SA są w posiadaniu opinii prawnych, jednoznacznie potwierdzających prawidłowość dokonanych przez KREDOBANK SA rozliczeń podatkowych w przedmiotowym zakresie.

KREDOBANK SA w dniu 18 lutego 2014 roku złożył do Sądu Najwyższego Ukrainy pozew o kasację wyroku Wyższego Sądu Administracyjnego. Złożenie tego pozwu i ewentualne dalsze działania odwoławcze nie zawieszają jednak wykonania wyroku Wyższego Sądu Administracyjnego i wymagalności zobowiązań finansowych będących jego skutkiem.

- Przedmiotem sporu są wyniki kontroli podatkowej prowadzonej za okres podatkowy od 1 kwietnia 2011 roku do 30 września 2012 roku. Kwestie sporne dotyczą głównie zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztów transakcji sprzedaży wierzytelności kredytowych w okresie objętym kontrolą, prawidłowości tworzenia odpisów na wierzytelności kredytowe, prawidłowości rozliczenia podatku VAT z tytułu sprzedaży nieruchomości oraz podatku u źródła z tytułu wypłaty wynagrodzenia za usługi.

Wartość roszczeń spornych wynosi 877 tysięcy UAH (tj. 325 tysięcy PLN), a kwota zmniejszenia straty podatkowej z lat ubiegłych - 626 282 tysiące UAH (tj. 232 100 tysięcy PLN).

KREDOBANK SA odwołał się od wyżej wymienionej decyzji podatkowej kolejno do Okręgowej Państwowej Służby Podatkowej oraz Ministerstwa Przychodów i Opłat Ukrainy i odwołania te zostały odrzucone. KREDOBANK SA w dniu 2 sierpnia 2013 roku złożył pozew sądowy zaskarżając wyniki kontroli i wnosząc o unieważnienie wyżej wymienionej decyzji podatkowej. W dniu 5 listopada 2013 roku sąd pierwszej instancji wydał wyrok korzystny dla KREDOBANK SA, który uwzględnił stanowisko Spółki z wyjątkiem prawidłowości naliczenia podatkowych kosztów amortyzacji od środków trwałych w łącznej wysokości 336 tysięcy UAH (125 tysięcy PLN).

W dniu 26 listopada 2013 roku organ podatkowy złożył apelację do sądu drugiej instancji. W dniu 6 grudnia 2013 roku sąd otworzył postępowanie w wyżej wymienionej sprawie - data rozprawy została wyznaczona na 2 kwietnia 2014 roku.

KREDOBANK SA w lutym 2013 roku zapłacił część roszczeń spornych w łącznej wysokości 439 tysięcy UAH (163 tysięcy PLN). Wartość ta jest nadal uwzględniana w kolejnych pozwach odwoławczych.

13. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2013	2012 przekształcone
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	3 229 793	3 738 640
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 250 000	1 250 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	2,58	2,99

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwodniających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w 2013 roku jak i w 2012 roku nie występowały instrumenty rozwodniające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiła działalność zaniechana.

14. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Zgodnie z uchwałą nr 8/2013 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z dnia 20 czerwca 2013 roku, ustalono dywidendę za rok 2012 w wysokości 2 250 000 tysięcy PLN, tj. 1,80 na jedną akcję.

Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2012 rok została określona na dzień 19 września 2013 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 4 października 2013 roku.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank nie podjął decyzji w sprawie wypłaty dywidendy. Zgodnie z polityką Banku w zakresie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku zgłaszając propozycje wypłaty dywidendy, będzie kierował się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

15. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2013	31.12.2012
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 018 340	7 550 898
Gotówka	3 227 330	2 738 456
Inne środki	450	97
Razem	7 246 120	10 289 451

Rezerwa obowiązkowa

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli. Na dzień 31 grudnia 2013 roku oprocentowanie to wynosiło 2,475%.

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania:

Środki pieniężne w kwocie 17 449 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 6 661 tysięcy PLN) stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW_CCP w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych. Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW_CCP.

Dodatkowo Bank posiadał środki o ograniczonej możliwości dysponowania w ramach prowadzonych działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego w kwocie 14 629 tysięcy PLN zablokowane na rachunku menedżera stabilizacji.

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych środki te prezentowane są jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania. Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku ich wartość wyniosła odpowiednio 32 078 tysięcy PLN oraz 6 661 tysięcy PLN.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym, gotówka i inne są w całości traktowane jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych

16. Należności od banków

	31.12.2013	31.12.2012
Lokaty w bankach	1 402 724	2 369 774
Rachunki bieżące	469 812	861 331
Udzielone kredyty i pożyczki	34 338	38 150
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	14 033	149 284
Środki pieniężne w drodze	1 117	3 329
Razem	1 922 024	3 421 868
Odpis z tytułu utraty wartości należności, w tym:	(28 583)	(29 382)
odpis z tytułu utraty wartości na należność od banku zagranicznego	(28 543)	(29 373)
Razem netto	1 893 441	3 392 486

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w Nocie 49 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych

Środki pieniężne na lokatach w bankach zawierają aktywa będące zabezpieczeniem zobowiązań własnych, w tym przypadku rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 727 766 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 543 260 tysięcy PLN).

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia w kwocie 1 638 619 tysięcy PLN są w całości traktowane jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiły 2 206 181 tysięcy PLN).

17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Według wartości bilansowej	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe	467 931	273 576
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	395 202	216 521
obligacje skarbowe PLN	390 660	216 521
obligacje skarbowe EUR	4 542	-
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne PLN	41 907	26 673
emitowane przez podmioty niefinansowe, obligacje korporacyjne PLN	23 892	15 064
emitowane przez inne podmioty finansowe, w tym:	6 762	13 947
obligacje emitowane przez GPW PLN	6 628	13 880
obligacje korporacyjne PLN	134	67
emitowane przez banki, w tym:	168	1 371
obligacje BGK PLN	158	1 361
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	10 799	3 237
Certyfikaty inwestycyjne	1 151	713
Prawa poboru	-	40
Razem	479 881	277 566

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
obligacje skarbowe PLN	389 455	213 650
obligacje komunalne PLN	39 158	25 678
obligacje korporacyjne PLN	30 470	33 157
obligacje skarbowe EUR	4 174	-
obligacje BGK PLN	148	1 308
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	3,79%	3,26%

Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	2013	2012
Stan na początek okresu	277 566	1 311 089
Różnice kursowe	(71)	(47)
Zwiększenia	378 331 420	324 864 253
Zmniejszenia	(378 129 976)	(325 899 787)
Zmiany wartości godziwej	942	2 058
Stan na koniec okresu	479 881	277 566

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Przeniesione aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, które nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Do aktywów finansowych których Grupa Kapitałowa nie wyłącza ze sprawozdania finansowego należy zaliczyć aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back (obligacje skarbowe). Wartości bilansowe przeniesionych aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu i powiązanych z nimi zobowiązań na dzień 31 grudnia 2013 oraz 2012 kształtowały się następująco:

Wartość bilansowa	31.12.2013	31.12.2012
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 682 616	-
Zobowiązania z tytułu sell-buy-back	1 684 506	-
Pozycja netto	(1 890)	-

Wstępny Depozyt Rozliczeniowy KDPW

Dom Maklerski utrzymuje obligacje w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych stanowiące zabezpieczenie rozliczeń transakcji z Izba Rozliczeniową.

Wartość bilansowa/wartość godziwa	31.12.2013	31.12.2012
Wartość depozytu	7 589	7 359
Wartość nominalna zabezpieczenia	8 000	8 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Wartość bilansowa zabezpieczenia	7 990	7 744

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	50 070	1 082	141 700	175 947	26 403	395 202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	20	47	7 901	33 939	41 907
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	29	21 096	2 767	23 892
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	72	-	6 658	32	6 762
emitowane przez banki	-	-	114	54	-	168
Razem	50 070	1 174	141 890	211 656	63 141	467 931
Na dzień 31 grudnia 2012 roku						
Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	10 565	372	4 234	150 491	50 859	216 521
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	9	8	9 055	17 601	26 673
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	24	1 129	13 911	-	15 064
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	13 947	-	13 947
emitowane przez banki	-	-	-	1 371	-	1 371
Razem	10 565	405	5 371	188 775	68 460	273 576

18. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę Kapitałową

W ramach swojej działalności Bank i inne spółki Grupy Kapitałowej wykorzystują różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, CIRS, FX Swap, FRA, Opcje, Forward. Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej mogą zawierać transakcje instrumentami pochodnymi wyłącznie w celu zabezpieczania ryzyka wynikającego z działalności podstawowej danej spółki.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa posiadała następujące typy instrumentów pochodnych:

	31.12.2013		31.12.2012	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	361 639	414 804	498 130	224 373
Pozostałe instrumenty pochodne	2 639 221	2 913 407	3 362 431	3 739 725
Razem	3 000 860	3 328 211	3 860 561	3 964 098

Rodzaj kontraktu	31.12.2013		31.12.2012	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	2 590 721	2 490 821	3 221 798	3 183 744
CIRS	252 941	545 073	357 675	370 043
Opcje	75 443	61 930	63 301	61 932
FX Swap	39 908	156 393	109 819	207 538
Forward	24 552	60 143	33 190	60 742
FRA	13 652	11 454	74 608	78 693
Inne	3 643	2 397	170	1 406
Razem	3 000 860	3 328 211	3 860 561	3 964 098

Pochodne instrumenty finansowe - wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych
31 grudnia 2013 roku

	Wartości nominalne instrumentów bazowych					Razem
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Transakcje walutowe						
Swap walutowy (FX Swap)	9 114 776	621 348	2 413 223	-	-	12 149 347
Zakup walut	4 539 899	299 874	1 170 424	-	-	6 010 197
Sprzedaż walut	4 574 877	321 474	1 242 799	-	-	6 139 150
Forward walutowy (Forward)	2 020 788	2 202 576	3 397 762	479 550	-	8 100 676
Zakup walut	1 008 082	1 099 414	1 682 174	233 773	-	4 023 443
Sprzedaż walut	1 012 706	1 103 162	1 715 588	245 777	-	4 077 233
Opcje	1 454 808	1 201 679	4 126 364	1 024 474	-	7 807 325
Zakup	730 276	589 870	2 023 539	508 731	-	3 852 416
Sprzedaż	724 532	611 809	2 102 825	515 743	-	3 954 909
Cross Currency (CIRS)	1 490 674	1 354 330	2 462 933	25 246 228	9 914 523	40 468 688
Zakup	745 837	678 010	1 236 520	12 567 095	4 924 105	20 151 567
Sprzedaż	744 837	676 320	1 226 413	12 679 133	4 990 418	20 317 121
Transakcje stopy procentowej						
Swap na stopę procentową (IRS)	19 499 684	28 960 018	74 498 472	213 739 652	23 776 104	360 473 930
Zakup	9 749 842	14 480 009	37 249 236	106 869 826	11 888 052	180 236 965
Sprzedaż	9 749 842	14 480 009	37 249 236	106 869 826	11 888 052	180 236 965
Forward Rate Agreement (FRA)	-	-	49 114 000	3 100 000	-	52 214 000
Zakup	-	-	26 063 000	1 100 000	-	27 163 000
Sprzedaż	-	-	23 051 000	2 000 000	-	25 051 000
Pozostałe transakcje						
Inne (w tym na indeks giełdowy)	5 456 692	111 580	489 039	1 424 298	-	7 481 609
Zakup	2 497 383	87 915	259 177	769 506	-	3 613 981
Sprzedaż	2 959 309	23 665	229 862	654 792	-	3 867 628
Razem instrumenty pochodne	39 037 422	34 451 531	136 501 793	245 014 202	33 690 627	488 695 575

31 grudnia 2012 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Transakcje walutowe						
Swap walutowy (FX Swap)	8 783 322	2 447 344	4 563 639	-	-	15 794 305
Zakup walut	4 406 267	1 191 556	2 237 520	-	-	7 835 343
Sprzedaż walut	4 377 055	1 255 788	2 326 119	-	-	7 958 962
Forward walutowy (Forward)	1 503 932	1 334 616	2 385 440	241 121	-	5 465 109
Zakup walut	753 066	668 651	1 177 926	113 992	-	2 713 635
Sprzedaż walut	750 866	665 965	1 207 514	127 129	-	2 751 474
Opcje	1 213 084	1 135 958	3 953 374	2 214 471	-	8 516 887
Zakup	614 103	561 159	2 038 053	1 159 517	-	4 372 832
Sprzedaż	598 981	574 799	1 915 321	1 054 954	-	4 144 055
Cross Currency (CIRS)	-	3 523 260	16 135 171	25 748 631	17 277 544	62 684 606
Zakup	-	1 769 032	8 059 566	12 810 823	8 670 250	31 309 671
Sprzedaż	-	1 754 228	8 075 605	12 937 808	8 607 294	31 374 935
Transakcje stopy procentowej						
Swap na stopę procentową (IRS)	22 668 048	37 253 748	102 885 118	153 416 044	20 043 360	336 266 318
Zakup	11 334 024	18 626 874	51 442 559	76 708 022	10 021 680	168 133 159
Sprzedaż	11 334 024	18 626 874	51 442 559	76 708 022	10 021 680	168 133 159
Forward Rate Agreement (FRA)	21 700 000	22 550 000	37 975 000	-	-	82 225 000
Zakup	10 400 000	11 000 000	19 775 000	-	-	41 175 000
Sprzedaż	11 300 000	11 550 000	18 200 000	-	-	41 050 000
Pozostałe transakcje						
Inne (w tym na indeks giełdowy)	1 226 253	13 088	5 175	-	-	1 244 516
Zakup	1 016 506	9 316	4 237	-	-	1 030 059
Sprzedaż	209 747	3 772	938	-	-	214 457
Razem instrumenty pochodne	57 094 639	68 258 014	167 902 917	181 620 267	37 320 904	512 196 741

19. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Grupa Kapitałowa stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

19.1. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty w CHF o zmiennym oprocentowaniu oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej

Instrument zabezpieczający - transakcje CIRS, w których Grupa Kapitałowa płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia). Grupa Kapitałowa desygnując pozycję zabezpieczaną zastosowała rozwiązania MSR 39 WS.99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2014 roku - październik 2026 roku.

19.2. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Grupa Kapitałowa płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2014 roku - marzec 2016 roku.

19.3. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej: Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę EURIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2014 roku - czerwiec 2016 roku.

19.4. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający - transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów w CHF indeksowanych do stopy zmiennej LIBOR CHF 3M.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2014 roku - lipiec 2016 roku.

19.5. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w walutach wymiennalnych o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych i ryzyka kursowego oraz zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych zobowiązania finansowego o stałym oprocentowaniu w walucie wymiennalnej, wynikającej z ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS

Opis relacji zabezpieczającej - eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych kredytów w walutach wymiennalnych o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych i ryzyka kursowego oraz eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych zobowiązania finansowego o stałym oprocentowaniu w walucie wymiennalnej, wynikającej z ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS.

Zabezpieczane ryzyko - ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej

Instrument zabezpieczający - transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę USD od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.

Pozycja zabezpieczana - portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF i zobowiązanie finansowe o stałym oprocentowaniu w USD.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki - styczeń 2014 roku - wrzesień 2022 roku.

Na dzień 31 grudnia 2013 i na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa Banku nie stosowała zabezpieczenia wartości godziwej.

Wszystkie rodzaje relacji zabezpieczających stosowanych przez Grupę Kapitałową Banku to rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

W trzecim kwartale 2013 roku, na skutek braku spełnienia testu efektywności retrospektywnej, Grupa Kapitałowa Banku zaprzestała stosowania rachunkowości zabezpieczeń dla jednego z powiązań zabezpieczających w ramach strategii „Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS”.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku:

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa			
	31.12.2013		31.12.2012	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	229 630	630	256 223	54
CIRS	132 009	414 174	241 907	224 319
Razem	361 639	414 804	498 130	224 373

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2013 roku					
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
IRS PLN fixed - float	1 600 000	570 000	1 400 000	6 114 000	-	9 684 000
IRS EUR fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	1 957 478	-	1 957 478
EUR (waluta oryginalna)	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS CHF fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	845 400	-	845 400
CHF (waluta oryginalna)	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS float CHF/float PLN						
float PLN	170 080	678 010	855 508	6 708 684	1 831 815	10 244 097
float CHF	50 000	200 000	250 000	2 020 000	525 000	3 045 000
CIRS fixed CHF/float CHF						
fixed USD	-	-	-	-	750 000	750 000
float CHF	-	-	-	-	695 419	695 419

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2012 roku					
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
IRS PLN fixed - float	1 150 000	60 000	1 816 000	360 000	-	3 386 000
IRS EUR fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	1 929 630	-	1 929 630
EUR (waluta oryginalna)	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS CHF fixed - float:						
w przeliczeniu na PLN	-	-	-	846 700	-	846 700
CHF (waluta oryginalna)	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS float CHF/float PLN						
float PLN	-	1 196 440	5 095 105	8 084 755	2 010 240	16 386 540
float CHF	-	350 000	1 500 000	2 425 000	575 000	4 850 000

Wartości nominalne przeliczone zostały średnim kursem NBP odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	31.12.2013	31.12.2012
Inne dochody całkowite na początek okresu brutto	64 073	447 142
Zyski/straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	122 138	913 761
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym	(341 264)	(1 296 830)
- przychody odsetkowe	(454 278)	(870 450)
- wynik z pozycji wymiany	113 014	(426 380)
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu brutto	(155 053)	64 073
Efekt podatkowy	29 460	(12 174)
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu netto	(125 593)	51 899
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	24 333	7 938
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	(219 126)	(383 069)
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	41 634	72 783
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	(177 492)	(310 286)

20. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Według wartości bilansowej	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe	15 204 756	12 629 711
emitowane przez banki centralne, bony pieniężne NBP	13 997 228	9 995 300
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	956 893	2 377 883
obligacje skarbowe PLN	931 325	1 322 226
bony skarbowe PLN	-	1 040 863
obligacje skarbowe UAH	25 568	14 794
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym:	250 635	256 528
obligacje komunalne EUR	136 700	145 343
obligacje komunalne PLN	113 935	111 185
Razem	15 204 756	12 629 711

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
bony pieniężne NBP PLN	14 000 000	10 000 000
bony skarbowe PLN	-	1 047 510
obligacje skarbowe PLN	899 531	1 347 927
obligacje komunalne EUR	103 680	102 205
obligacje komunalne PLN	100 000	100 000
obligacje skarbowe UAH	25 571	13 694

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	3,09%	3,81%
---	--------------	--------------

Zmiana stanu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2013	2012
Stan na początek okresu	12 629 711	12 467 201
Różnice kursowe	5 044	(12 235)
Zwiększenia	682 869 926	722 143 362
Zmniejszenia	(680 292 581)	(721 984 581)
Zmiany wartości godziwej	(7 344)	15 964
Stan na koniec okresu	15 204 756	12 629 711

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości ale Grupa utrzymuje zaangażowanie w tych aktywach.

Przeniesione Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Do aktywów finansowych, których Grupa Kapitałowa nie wyłącza ze sprawozdania finansowego należy zaliczyć aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back (obligacje skarbowe). Wartości bilansowe przeniesionych aktywów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i powiązanych z nimi zobowiązań na dzień 31 grudnia 2013 oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku kształtowały się następująco:

Wartość bilansowa	31.12.2013	31.12.2012
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 068	850 231
Zobowiązania z tytułu sell-buy-back	2 071	851 416
Pozycja netto	(3)	(1 185)

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	13 997 228	-	-	-	-	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa	1 084	-	188 349	767 460	-	956 893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	113 935	136 700	250 635
Razem	13 998 312	-	188 349	881 395	136 700	15 204 756

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	9 995 300	-	-	-	-	9 995 300
emitowane przez Skarb Państwa	165 002	883 409	7 246	1 322 226	-	2 377 883
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	256 528	256 528
Razem	10 160 302	883 409	7 246	1 322 226	256 528	12 629 711

21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	156 274 042	150 259 331	146 912 732
sektor finansowy	2 986 731	746 320	1 252 368
gospodarcze, w tym:	948 308	746 320	1 158 469
środki Domu Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy oraz depozyt początkowy	19 339	8 779	6 891
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 038 423	-	93 899
sektor niefinansowy	146 067 840	141 826 381	140 582 594
mieszaniowe	76 631 478	72 133 796	71 009 533
gospodarcze	47 970 294	47 021 975	45 469 595
konsumpcyjne	20 627 222	21 767 542	24 103 466
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne)	838 846	903 068	-
sektor budżetowy	7 219 471	7 686 630	5 077 770
gospodarcze	6 135 647	6 511 591	5 066 429
dłużne papiery wartościowe (komunalne)	978 159	1 175 039	-
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	105 665	-	11 341
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(6 650 780)	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	149 623 262	143 483 066	141 254 489

Na dzień 31 grudnia 2013 roku w ramach prowadzonych działań stabilizacji emisji dla akcjonariusza sprzedającego, Dom Maklerski posiadał akcje spółki wyceniane w cenie nabycia prezentowane w pozycji „Transakcje z przyrzeczeniem odkupu” w kwocie 105 665 tysięcy PLN i środki pieniężne w kwocie 14 629 tysięcy PLN zablokowane na rachunku menedżera stabilizacji oraz zobowiązanie w takiej samej wysokości wobec akcjonariusza sprzedającego. Rozliczenie transakcji nastąpi zgodnie z umową o stabilizację w ramach wzajemnej kompensaty aktywów i zobowiązań w takiej samej kwocie po 30 dniach od momentu rozpoczęcia stabilizacji, bądź w momencie zrównania liczby akcji zakupionych na rynku w ramach podejmowanych działań stabilizacyjnych z liczbą akcji otrzymanych od akcjonariusza sprzedającego.

Według segmentów klienta	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	156 274 042	150 259 331	146 912 732
bankowości hipotecznej	68 943 625	64 053 692	63 299 968
korporacyjne	40 393 713	41 113 192	33 946 284
bankowości detalicznej i prywatnej	20 627 222	21 767 541	24 103 467
małych i średnich przedsiębiorstw	17 333 802	16 688 662	17 454 568
klientów rynku mieszkaniowego	6 812 253	6 627 465	7 984 735
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 144 088	-	105 240
pozostałe należności	19 339	8 779	18 470
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(6 650 780)	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	149 623 262	143 483 066	141 254 489

Struktura kredytów i pożyczek przedstawiona w Nocie 21 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom” obejmuje następującą segmentację:

- kredyty gospodarcze podmiotów finansowych (tj. np. firmy leasingowe, ubezpieczeniowe, towarzystwa inwestycyjne) obejmują bankowość korporacyjną,
- kredyty mieszkaniowe obejmują kredyty bankowości hipotecznej i klientów rynku mieszkaniowego, segmentu klienta korporacyjnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie produktów przeznaczonych na cele mieszkaniowe,
- kredyty gospodarcze podmiotów niefinansowych, w zależności od rozmiaru podmiotu, obejmują kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw, rynku mieszkaniowego oraz kredyty korporacyjne udzielane podmiotom gospodarczym z przeznaczeniem innym niż na cele mieszkaniowe,
- kredyty konsumpcyjne obejmują bankowość detaliczną i prywatną,
- kredyty gospodarcze podmiotów budżetowych obejmują kredyty bankowości korporacyjnej,
- reklasifikowane papiery dłużne prezentowane są w segmencie klienta korporacyjnego.

Dłużne papiery wartościowe w portfelu kredytów i pożyczek udzielonych klientom

	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe reklasifikowane do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom, brutto	1 756 938	2 078 107
Dłużne papiery wartościowe bezpośrednio klasyfikowane do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom, brutto	60 067	-
Odpisy	(28 065)	(4 156)
Razem dłużne papiery wartościowe, netto	1 788 940	2 073 951

Reklasyfikacja papierów wartościowych

W 2013 roku nie nastąpiło przekwalifikowanie papierów wartościowych do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom. W 2012 roku ze względu na zmianę intencji co do utrzymywania wybranego portfela nieskarbowych papierów wartościowych zakwalifikowanych przy początkowym ujęciu do kategorii dostępne do sprzedaży Grupa Kapitałowa dokonała ich przekwalifikowania do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W wyniku reklasyfikacji portfela zmianie uległy zasady wyceny portfela tj. z wyceny do wartości godziwej na wycenę według zamortyzowanego kosztu.

Dłużne papiery wartościowe reklasifikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień reklasyfikacji:

Portfel reklasifikowany w 3 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	778 233	807 275	807 275
Obligacje korporacyjne	632 160	632 013	632 013
Razem	1 410 393	1 439 288	1 439 288

Portfel reklasifikowany w 4 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	440 950	430 124	430 124
Obligacje korporacyjne	656 630	661 546	661 546
Razem	1 097 580	1 091 670	1 091 670

Dłużne papiery wartościowe (obligacje komunalne i obligacje korporacyjne) reklasifikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień:

Na dzień 31.12.2013 roku	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	961 611	963 118	965 180
Obligacje korporacyjne	787 040	791 503	768 385
Razem	1 748 651	1 754 621	1 733 565

Na dzień 31.12.2012 roku	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	1 163 420	1 169 843	1 172 689
Obligacje korporacyjne	897 040	904 996	901 262
Razem	2 060 460	2 074 839	2 073 951

Zmiana wartości godziwej jaka rozpoznana zostałaaby w rachunku zysków i strat i/lub w innych dochodach całkowitych gdyby nie dokonano przekwalifikowania wyniosłaby za okres od daty reklasyfikacji do dnia 31 grudnia 2013 roku (5 948) tysięcy złotych (31 grudnia 2012 roku 10 850 tysięcy złotych). Na dzień 31 grudnia 2013 roku średnia efektywna stopa procentowa dla portfela dłużnych papierów wartościowych wynosiła 4,139% (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 5,758%).

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według metod kalkulacji odpisów	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	7 336 985	8 086 156	6 548 425
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	5 532 429	6 505 083	5 700 627
należności z tytułu leasingu finansowego	134 027	134 421	142 150
Bez stwierdzonej utraty wartości, w tym:	1 804 556	1 581 073	847 798
należności z tytułu leasingu finansowego	193 560	128 142	89 493
Wyceniane według metody portfelowej	7 328 923	6 911 887	6 073 173
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	7 328 923	6 911 887	6 073 173
należności z tytułu leasingu finansowego	115 883	132 185	107 903
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	141 608 134	135 261 288	134 291 134
należności z tytułu leasingu finansowego	3 793 700	3 177 631	2 656 595
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	156 274 042	150 259 331	146 912 732
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(2 292 218)	(2 707 928)	(2 079 621)
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	(2 276 093)	(2 647 481)	(2 079 621)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(46 430)	(35 164)	(36 180)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej, w tym:	(3 772 723)	(3 516 549)	(2 910 042)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(75 355)	(73 524)	(60 091)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	(585 839)	(551 788)	(668 580)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(10 898)	(13 456)	(12 102)
Odpisy - razem	(6 650 780)	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	149 623 262	143 483 066	141 254 489

Szczegółowy opis zmian odpisów zaprezentowano w Nocie 10.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 8,2% (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 8,9%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony, jako udział odpisów aktualizujących wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 51,7 % (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 50,5%).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku udział kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni w stosunku do wartości brutto kredytów i pożyczek wyniósł 5,9% (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 6,1%).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Umowy leasingu finansowego

Leasing finansowy – leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy PKO Leasing SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2013 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 702 323	1 505 045	197 278
od 1 roku do 5 lat	2 526 276	2 241 693	284 583
powyżej 5 lat	572 804	490 432	82 372
Razem brutto	4 801 403	4 237 170	564 233
Odpisy z tytułu utraty wartości	(132 683)	(132 683)	-
Razem netto	4 668 720	4 104 487	564 233

na dzień 31 grudnia 2012 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 462 138	1 262 959	199 179
od 1 roku do 5 lat	2 174 787	1 887 736	287 051
powyżej 5 lat	510 712	421 684	89 028
Razem brutto	4 147 637	3 572 379	575 258
Odpisy z tytułu utraty wartości	(122 144)	(122 144)	-
Razem netto	4 025 493	3 450 235	575 258

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku brak jest niegwarantowanych wartości końcowych przypadających leasingodawcy.

22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	13 870 733	12 049 073
emitowane przez Skarb Państwa	8 818 500	7 902 479
obligacje skarbowe PLN	8 616 517	7 697 426
obligacje skarbowe USD	181 823	125 253
obligacje skarbowe UAH	20 160	79 800
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne PLN	3 440 753	2 780 212
emitowane przez podmioty niefinansowe	1 000 549	1 315 490
obligacje korporacyjne PLN	1 000 549	1 315 490
emitowane przez banki, obligacje korporacyjne	610 931	50 892
obligacje korporacyjne PLN	558 814	50 892
obligacje korporacyjne UAH	52 117	-
	(3 296)	(5 536)
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		
obligacje korporacyjne PLN	(3 296)	(5 536)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	13 867 437	12 043 537
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	235 800	179 300
Kapitałowe papiery wartościowe niedopuszczone do publicznego obrotu	161 514	129 653
Kapitałowe papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu	74 286	49 647
Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(30 159)	(17 707)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	205 641	161 593
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	14 073 078	12 205 130
Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
obligacje skarbowe PLN	8 499 608	7 461 361
obligacje komunalne PLN	3 361 853	2 740 590
obligacje korporacyjne PLN	1 579 343	1 514 084
obligacje skarbowe UAH	21 147	81 699
obligacje skarbowe USD	182 768	124 433
obligacje korporacyjne UAH	50 329	-
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych	3,35%	3,24%

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	2013	2012
Stan na początek okresu	12 205 130	14 393 276
Różnice kursowe	(7 575)	(21 591)
Zwiększenia	45 177 267	38 667 521
w tym zmiana stanu odpisu (Nota 10)	-	2 680
Zmniejszenia	(43 222 205)	(40 907 752)
w tym zmiana stanu odpisu (Nota 10)	10 212	-
Zmiany wartości godziwej, która odniesiona jest na inne dochody całkowite (Nota 8)	(79 539)	73 676
Stan na koniec okresu	14 073 078	12 205 130

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w Nocie 49 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	3 563	17 658	345 879	6 939 901	1 511 499	8 818 500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	4 523	127 574	999 750	2 308 906	3 440 753
emitowane przez podmioty niefinansowe	68 085	16 566	62 536	685 456	164 610	997 253
emitowane przez banki	19 543	989	31 585	509 284	49 530	610 931
Razem	91 191	39 736	567 574	9 134 391	4 034 545	13 867 437

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	5 792	58 410	203 120	5 608 719	2 026 438	7 902 479
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	15 057	1 207	179 792	916 763	1 667 393	2 780 212
emitowane przez podmioty niefinansowe	313 747	32 310	108 514	669 685	185 698	1 309 954
emitowane przez banki	-	-	-	-	50 892	50 892
Razem	334 596	91 927	491 426	7 195 167	3 930 421	12 043 537

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze sprawozdania finansowego w całości, dla których Grupa Kapitałowa utrzymywałaby zaangażowanie w tych aktywach.

Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych

Podmiot dominujący Grupy tworzy Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2009 roku Nr 84, poz.711 z późniejszymi zmianami).

	31.12.2013	31.12.2012
Wartość funduszu	800 545	798 974
Wartość nominalna zabezpieczenia	830 000	850 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	25.01.2015	25.01.2015
Wartość bilansowa zabezpieczenia	839 777	873 707

Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej. Środki te traktowane są jako aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych.

23. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe		
emitowane przez Skarb Państwa	26 886	27 843
emitowane przez banki	11 119	19 128
Razem	38 005	46 971

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
obligacje skarbowe UAH (równowartość w PLN)	26 364	27 210
obligacje korporacyjne UAH (równowartość w PLN)	11 118	19 125
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	9,00%	8,99%

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2013	2012
Stan na początek okresu	46 971	-
Zwiększenia	138 650	49 132
Zmniejszenia (wykup)	(146 519)	-
Różnice kursowe	(1 097)	(2 161)
Stan na koniec okresu	38 005	46 971

Dłużne papiery wartościowe w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2013 roku	do 1 miesiąca	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe				
emitowane przez Skarb Państwa	-	7 195	19 691	26 886
emitowane przez banki	11 119	-	-	11 119
Razem	11 119	7 195	19 691	38 005

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe				
emitowane przez Skarb Państwa	-	370	27 473	27 843
emitowane przez banki	19 128	-	-	19 128
Razem	19 128	370	27 473	46 971

24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne

- 1) wartość inwestycji Grupy w jednostkach współzależnych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto po dacie nabycia oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2013	31.12.2012
Grupa CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	5 935
Cena nabycia	44 371	44 371
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(38 136)	(27 890)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(6 235)	(10 546)
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	5 380	6 113
Cena nabycia	17 498	17 498
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(12 118)	(11 385)
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	197 592	-
Wartość godziwa pozostałej części udziału	197 592	-
Razem	202 972	12 048

- 2) wartość inwestycji Grupy w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2013	31.12.2012
Grupa Bank Pocztowy SA	106 720	106 720
Cena nabycia	146 500	146 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	65 013	57 428
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(104 793)	(97 208)
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	1 500	1 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	4 004	3 972
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 504)	(5 472)
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA*	-	443
Cena nabycia	-	29
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	-	414
Razem	106 720	107 163

* Akcje Spółki w 2013 roku zostały przekwalifikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży i sprzedane

Skrócone informacje o jednostkach współzależnych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk/Strata netto	% udziałów
31.12.2013					
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. ¹	145 552	41 391	333 353	46 506	34,00
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	109 067	95 903	20 488	(4 062)	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	284 394	271 345	49 074	(14 270)	49,43
Razem	539 013	408 639	402 915	28 174	X
31.12.2012					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	115 420	98 924	22 391	3 688	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	293 421	266 636	48 886	5 944	49,43
Razem	408 841	365 560	71 277	9 632	X

1) Spółka do dnia 30 grudnia 2013 roku była spółką bezpośrednio zależną od PKO Banku Polskiego SA

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdania sporządzonego według MSSF/MSR. Dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej, różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane spółek za 2012 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2013					
Grupa Bank Pocztowy SA	7 409 080	7 005 931	562 468	35 744	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	20 465	4 049	257	1	33,33
Razem	7 429 545	7 009 980	562 725	35 745	X
31.12.2012					
Grupa Bank Pocztowy SA	7 132 308	6 759 184	588 787	45 386	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	19 770	3 356	402	1 492	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 976	1 990	12 587	1 180	22,31
Razem	7 156 054	6 764 530	601 776	48 058	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe Banku Poczowego SA pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych sporządzonych według MSSF/MSR. Dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane za 2012 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku wszystkie jednostki stowarzyszone i współzależne są wykazywane metodą praw własności.

	2013	2012
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na początek okresu	12 048	15 972
Udział w zyskach i stratach	(10 979)	6 622
Wynik z tytułu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości	4 311	(10 546)
Wartość godziwa pozostałej części udziału Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.	197 592	-
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na koniec okresu	202 972	12 048

W 2013 roku Grupa Kapitałowa uwzględniła w wycenie udziałów CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o. udział w stracie Grupy Kapitałowej tej Spółki za 2013 rok oraz na pozostałą wartość utworzyła 100% odpis – w efekcie odpis z tyt. utraty wartości uległ zmniejszeniu w stosunku do 2012 roku o 4 311 tysięcy PLN. Odpis z tytułu utraty wartości udziałów CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o. został utworzony na podstawie oszacowania wartości użytkowej udziałów Spółki wyliczonej w oparciu o model zdyskontowanych przepływów finansowych.

	2013	2012
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	107 163	107 147
Wynik z tytułu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości	(7 617)	(13 727)
Udział w zyskach i stratach	9 001	12 403
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	(1 384)	1 587
Wypłacone dywidendy	-	(247)
Sprzedaż akcji Agencji Inwestycyjnej CORP-SA SA	(443)	-
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	106 720	107 163

W 2013 roku Grupa Kapitałowa zwiększyła odpis aktualizujący wartość akcji Banku Poczтового SA o kwotę 7 585 tysięcy PLN oraz zwiększyła o 32 tysiące PLN odpis aktualizujący wartość udziałów Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Odpis dotyczący utraty wartości akcji Banku Poczтового SA został utworzony na podstawie oszacowania wartości odzyskiwalnej akcji Spółki, tj. wartości użytkowej wyliczonej w oparciu o model zdyskontowanych przepływów finansowych oraz wartości godziwej oszacowanej w oparciu o wskaźniki rynkowe porównywalnej grupy banków.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

W 2013 roku PKO Bank Polski SA nie dokonywał bezpośrednich inwestycji w jednostki współzależne i stowarzyszone. W dniu 31 grudnia 2013 roku, w wyniku sprzedaży 66% udziałów spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. oraz zawarcia umowy wspólników regulującej zasady współpracy Banku, Inwestora i Spółki, Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. została zaklasyfikowana jako jednostka współzależna.

25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	2013	2012
Wartość brutto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na początek okresu	23 316	23 368
Zwiększenia, w tym:	539 672	1 512
przekwalifikowanie z aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, w tym:	101 135	1 512
grunty i budynki	101 022	1 512
przekwalifikowanie aktywów spółki Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o. na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	438 220	-
przekwalifikowanie aktywów spółki Inter Risk Ukraina Spółka z dodatkową odpowiedzialnością na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	317	-
Zmniejszenia, w tym:	(25 429)	(1 564)
sprzedaż	(21 845)	(946)
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do aktywów trwałych	(3 584)	(618)
Wartość brutto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na koniec okresu	537 559	23 316
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(2 906)	(2 958)
Zwiększenia, w tym:	(365 077)	-
utworzenie w okresie	(1 634)	-
przekwalifikowanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom spółki Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o. na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	(363 443)	-
Zmniejszenia, w tym:	2 643	52
rozwiązanie w okresie	-	-
zmniejszenia z tytułu spisania aktywów	963	52
inne	1 680	-
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(365 340)	(2 906)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	20 410	20 410
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	172 219	20 410

Szerzej na temat aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży opisano w Nocie 45 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

26. Zapasy

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju	31.12.2013	31.12.2012
Inwestycje budowlane do sprzedaży	313 470	317 593
Towary	212 970	104 739
Produkcja w toku - inwestycje budowlane	168 152	154 056
Materiały	8 854	8 650
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(53 805)	(31 504)
Razem	649 641	553 534

Zapasy w Grupie Kapitałowej obejmują głównie środki poniesione na budowę nieruchomości przez Spółki Grupy Kapitałowej zajmujące się działalnością deweloperską.

27. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	3 486	2 805 760	346 993	369 780	3 526 019
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	-	(1 359 404)	(124 555)	(108 060)	(1 592 019)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 486	1 446 356	222 438	261 720	1 934 000
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	-	39	-	39
Zakupy	-	11 185	-	548 445	559 630
Sprzedaż i likwidacja	-	(645)	-	(98)	(743)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(3 076)	-	(3 627)	(4 318)	(11 021)
Wpływ różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(917)	-	(6)	(923)
Transfery	-	551 635	-	(551 635)	-
Klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(3)	-	(384)	(387)
Amortyzacja	-	(257 897)	-	(8 706)	(266 603)
Pozostałe zmiany wartości	(410)	13 861	-	2 779	16 230
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	-	1 763 575	218 850	247 797	2 230 222
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	3 076	3 355 468	347 032	369 549	4 075 125
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na koniec okresu	(3 076)	(1 591 893)	(128 182)	(121 752)	(1 844 903)
Wartość bilansowa netto	-	1 763 575	218 850	247 797	2 230 222

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2003–2013 wyniosła 1 265 973 tysiące PLN (odpowiednio za lata 2003–2012 wyniosła 1 198 341 tysięcy PLN).

Wartość bilansowa netto ZSI na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 731 882 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 709 428 tysięcy PLN). Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 17 lat. Na dzień 31 grudnia 2013 roku pozostały okres użytkowania wynosi 10 lat.

W pozycji „Inne, w tym nakłady” na dzień 31 grudnia 2013 roku było ujęte m.in. prawo do zarządzania funduszem z tytułu nabycia OFE POLSAT w 2013 roku w kwocie 61 505 tysięcy PLN netto.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	3 486	2 859 020	344 865	224 958	3 432 329
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	-	(1 408 327)	(117 516)	(106 478)	(1 632 321)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	-	2 417	-	2 417
Zakupy	-	12 191	-	349 803	361 994
Sprzedaż i likwidacja	-	(209)	-	-	(209)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(314)	(7 328)	(3 695)	(11 337)
Wpływ różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(2 149)	-	(10)	(2 159)
Transfery	-	203 647	-	(203 647)	-
Amortyzacja	-	(227 346)	-	(4 574)	(231 920)
Pozostałe zmiany wartości	-	9 843	-	5 363	15 206
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 486	1 446 356	222 438	261 720	1 934 000
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 805 760	346 993	369 780	3 526 019
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 359 404)	(124 555)	(108 060)	(1 592 019)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 446 356	222 438	261 720	1 934 000

W 2013 roku Grupa Kapitałowa wytworzyła patenty i licencje we własnym zakresie w kwocie 830 tysięcy PLN (w 2012 roku w kwocie 924 tysiące PLN). W okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 1 067 323 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku 840 321 tysięcy PLN).

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2013	31.12.2012
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	149 564	149 564
PKO BP BANKOWY PTE SA	51 158	51 158
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp.k.	10 343	13 931
Wartość firmy związana z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	7 785	7 785
Razem	218 850	222 438

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła obowiązkowe testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelami opracowanymi na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek.

Model testu na utratę wartości firmy spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA został przeprowadzony w oparciu o wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów dla akcjonariusza, przygotowanych przez kierownictwo Spółki na podstawie 3-letniej prognozy finansowej, zdyskontowanych stopą dyskonta w wysokości kosztu kapitału własnego obowiązującego w PKO Banku Polskim SA. Test uwzględnił 2 warianty przepływów finansowych: samą dywidendę oraz dywidendę i opłatę dystrybucyjną za sprzedaż jednostek uczestnictwa funduszy PKO TFI SA w sieci PKO Banku Polskiego SA, przy czym w obu przypadkach uwzględniona jest wartość rezydualna.

Model testu na utratę wartości firmy spółki PKO BP BANKOWY PTE SA został przeprowadzony z wykorzystaniem metody *embedded value*, według której ustalono wartość użytkową udziału PKO Banku Polskiego SA. Kluczowymi parametrami determinującymi wartość firmy na dzień 31 grudnia 2013 roku były założenia związane z uchwaloną w 2013 roku, a wprowadzoną od 1 lutego 2014 roku reformą systemu emerytalnego, a w szczególności: transfer 51,5% aktywów OFE do ZUS, dobrowolność kontynuacji uczestnictwa członków funduszu w II filarze systemu na konserwatywnym poziomie 25%, mechanizm suwaka emerytalnego oraz obniżana opłata od składki. Stopa dyskonta zastosowana przy prognozowaniu przyszłych przychodów PKO BP BANKOWY PTE SA uwzględniona w wycenie jest równa wysokości kosztu kapitału własnego obowiązującego w PKO Banku Polskim SA. Model posiada horyzont czasowy do 2064 roku.

Model testu na utratę wartości firmy związanej z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. został przeprowadzony w oparciu o wycenę wartości godziwej przejętej nieruchomości jako ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego wartość firmy została przypisana.

Wyżej wymienione testy nie wykazały konieczności tworzenia odpisów.

Jednocześnie w 2013 roku utworzono odpis z tytułu utraty wartości w pełnej wysokości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia udziałów w spółkach komandytowo-akcyjnych kontrolowanych przez Merkury - fiz an (39 tysięcy PLN) oraz konsekwentnie jak w latach ubiegłych rozpoznano odpis z tytułu utraty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia udziałów spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp. k. w wysokości 3 588 tysięcy PLN, tj. proporcjonalnie do zbytej części ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których wartość firmy została przypisana (tj. etapu projektu rozumianego jako wyodrębniony budynek lub zespół budynków wielomieszkalnych budowanych przez Spółkę).

28. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 591 395	2 204 711	85 590	269 339	793	480 999	5 632 827
Zwiększenia, w tym:	7 911	26 872	41 855	342 158	114 402	3 678	536 876
nabycie i inne zmiany	7 911	26 733	41 706	341 856	114 402	3 616	536 224
inne	-	139	149	302	-	62	652
Zmniejszenia, w tym:	(222 916)	(405 370)	(25 330)	(19 583)	(590)	(24 167)	(697 956)
likwidacja i sprzedaż	(33 980)	(283 798)	(1 421)	-	(39)	(19 326)	(338 564)
różnice kursowe	(3 061)	(2 463)	(207)	(394)	-	(1 019)	(7 144)
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(101 022)	(208)	(215)	(1)	(2)	(81)	(101 529)
inne	(84 853)	(118 901)	(23 487)	(19 188)	(549)	(3 741)	(250 719)
Transfery z nakładów na środki trwałe	145 488	230 694	-	(446 479)	-	70 297	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 521 878	2 056 907	102 115	145 435	114 605	530 807	5 471 747
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(878 618)	(1 710 128)	(24 485)	-	(555)	(354 501)	(2 968 287)
Zwiększenia, w tym:	(64 111)	(196 008)	(13 046)	-	(10)	(43 108)	(316 283)
amortyzacja okresu	(62 435)	(194 638)	(13 027)	-	(10)	(42 527)	(312 637)
inne	(1 676)	(1 370)	(19)	-	-	(581)	(3 646)
Zmniejszenia, w tym:	55 607	346 459	11 419	-	549	22 106	436 140
likwidacja i sprzedaż	18 727	277 261	1 271	-	-	18 559	315 818
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	137	56	-	-	-	193
różnice kursowe	591	1 586	110	-	-	652	2 939
inne	36 289	67 475	9 982	-	549	2 895	117 190
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(887 122)	(1 559 677)	(26 112)	-	(16)	(375 503)	(2 848 430)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(7 685)	(301)	(1 283)	(4 674)	-	-	(13 943)
Zwiększenia, w tym:	(331)	(687)	-	(71)	-	-	(1 089)
klasyfikacja z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(299)	-	-	-	-	-	(299)
utworzenie w okresie	(32)	(687)	-	(71)	-	-	(790)
Zmniejszenia, w tym:	569	879	1 283	217	-	-	2 948
rozwiązanie w okresie	299	25	6	-	-	-	330
zmniejszenie z tytułu spisanania aktywów	32	623	1 277	-	-	-	1 932
różnice kursowe	238	-	-	145	-	-	383
inne	-	231	-	72	-	-	303
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(7 447)	(109)	-	(4 528)	-	-	(12 084)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 705 092	494 282	59 822	264 665	238	126 498	2 650 597
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 627 309	497 121	76 003	140 907	114 589	155 304	2 611 233

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2013 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wyniosła 59 032 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła 56 155 tysięcy PLN). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Na datę bilansową wartość godziwa aktywów prezentowanych jako „Nieruchomości inwestycyjne” wynosiła 114 589 tysięcy PLN i została oszacowana metodą porównawczą.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Grunty i budynki	Maszyzny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 514 959	2 262 764	89 587	149 975	793	437 268	5 455 346
Zwiększenia, w tym:	54 744	17 439	19 787	431 623	-	1 240	524 833
nabywanie i inne zmiany	12 742	17 439	19 787	431 623	-	1 240	482 831
różnice kursowe	-	-	-	-	-	-	-
inne	42 002	-	-	-	-	-	42 002
Zmniejszenia, w tym:	(81 291)	(196 628)	(24 589)	(11 913)	-	(32 931)	(347 352)
likwidacja i sprzedaż	(69 953)	(176 080)	(5 568)	(481)	-	(28 775)	(280 857)
różnice kursowe	(11 338)	(7 909)	(599)	(1 045)	-	(3 479)	(24 370)
inne	-	(12 639)	(18 422)	(10 387)	-	(677)	(42 125)
Transfery z nakładów na środki trwałe	102 983	121 136	805	(300 346)	-	75 422	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 591 395	2 204 711	85 590	269 339	793	480 999	5 632 827
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(823 477)	(1 702 942)	(26 292)	-	(545)	(354 385)	(2 907 641)
Zwiększenia, w tym:	(77 062)	(192 224)	(14 268)	-	(11)	(29 984)	(313 549)
amortyzacja okresu	(72 882)	(192 224)	(14 268)	-	(11)	(29 984)	(309 369)
inne	(4 180)	-	-	-	-	-	(4 180)
Zmniejszenia, w tym:	21 921	185 038	16 075	-	1	29 868	252 903
likwidacja i sprzedaż	18 065	165 519	4 865	-	-	27 209	215 658
klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	1 922	-	-	-	-	-	1 922
różnice kursowe	1 934	4 523	417	-	-	1 988	8 862
inne	-	14 996	10 793	-	1	671	26 461
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(878 618)	(1 710 128)	(24 485)	-	(555)	(354 501)	(2 968 287)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(143)	(95)	(951)	(5 199)	-	-	(6 388)
Zwiększenia, w tym:	(11 226)	(206)	(638)	-	-	(34)	(12 104)
utworzenie w okresie	(11 226)	(206)	(638)	-	-	(34)	(12 104)
Zmniejszenia, w tym:	3 684	-	306	525	-	34	4 549
rozwiązanie w okresie	-	-	305	-	-	-	305
zmniejszenie z tytułu spisania aktywów	3 332	-	-	-	-	34	3 366
różnice kursowe	352	-	1	525	-	-	878
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(7 685)	(301)	(1 283)	(4 674)	-	-	(13 943)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 691 339	559 727	62 344	144 776	248	82 883	2 541 317
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 705 092	494 282	59 822	264 665	238	126 498	2 650 597

W 2013 roku i 2012 roku Grupa Kapitałowa otrzymała odpowiednio odszkodowanie od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utraty rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 12 896 tysięcy PLN i 14 755 tysięcy PLN ujęte w rachunku zysków i strat.

Leasing operacyjny-leasingodawca

Na dzień sporządzenia sprawozdania przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2013	31.12.2012
Dla okresu:		
do 1 roku	5 624	7 176
od 1 roku do 5 lat	13 847	6 449
powyżej 5 lat	8 404	52
Razem	27 875	13 677

Do umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły do 36 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

Na dzień sporządzenia sprawozdania aktywa oddane w leasing na podstawie leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku	Środki transportu oddane w leasing operacyjny	Nieruchomości oddane w leasing operacyjny	Maszyny i urządzenia oddane w leasing operacyjny	Ogółem
Wartość brutto na początek okresu	15 771	6 844	-	22 615
Zmiany w okresie	21 714	(334)	867	22 247
Wartość brutto na koniec okresu	37 485	6 510	867	44 862
Umorzenie na początek okresu	(5 280)	(404)	-	(5 684)
Amortyzacja za okres	(4 468)	(95)	(18)	(4 581)
Inne zmiany umorzenia	4 312	(26)		4 286
Umorzenie na koniec okresu	(5 436)	(525)	(18)	(5 979)
Odpis aktualizujący na początek okresu	-	(1 134)	-	(1 134)
Odpis aktualizujący odwrócony w okresie	-	98	-	98
Odpis aktualizujący na koniec okresu	-	(1 036)	-	(1 036)
Wartość netto	32 049	4 949	849	37 847

za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku	Środki transportu oddane w leasing operacyjny	Nieruchomości oddane w leasing operacyjny	Ogółem
Wartość brutto na początek okresu	23 538	9 107	32 645
Zmiany w okresie	(7 767)	(2 263)	(10 030)
Wartość brutto na koniec okresu	15 771	6 844	22 615
Umorzenie na początek okresu	(7 667)	(263)	(7 930)
Amortyzacja za okres	(4 347)	(97)	(4 444)
Inne zmiany umorzenia	6 734	(44)	6 690
Umorzenie na koniec okresu	(5 280)	(404)	(5 684)
Odpis aktualizujący na początek okresu	-	-	-
Odpis aktualizujący ujęty w okresie	-	(1 134)	(1 134)
Odpis aktualizujący odwrócony w okresie	-	-	-
Odpis aktualizujący na koniec okresu	-	(1 134)	(1 134)
Wartość netto	10 491	5 306	15 797

29. Inne aktywa

	31.12.2013	31.12.2012
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	225 353	426 893
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	220 365	223 414
Należności od odbiorców	164 157	106 851
Rozliczenie instrumentów finansowych	149 379	123 077
Należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	55 484	59 282
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	7 358	8 451
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez Bank dystrybucji opłaty sądowej	6 632	8 412
Należności i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	2 950	25 453
Inne*	98 200	72 296
Razem	929 878	1 054 129
w tym aktywa finansowe **	611 313	758 419

* W pozycji „Inne” znajdują się m.in.: „Należności z zakresu gospodarki własnej”, „Należności z tytułu prowizji i opłat”, „Należności z tytułu kaucji i wadliów”.

**Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” oraz „Inne”.

30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2013	31.12.2012
Do 1 miesiąca	4 065	3 128
Razem	4 065	3 128

31. Zobowiązania wobec banków

	31.12.2013	31.12.2012
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 606 482	2 542 361
Depozyty banków	959 712	1 086 956
Rachunki bieżące	116 145	72 676
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	38 628	-
Inne depozyty z rynku pieniężnego	26 370	31 954
Razem	3 747 337	3 733 947

32. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania wobec ludności	116 464 089	110 866 422
Depozyty terminowe	63 467 675	63 517 469
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	52 776 151	47 143 802
Pozostałe zobowiązania	220 263	205 151
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	31 966 616	31 868 251
Depozyty terminowe	13 426 892	17 171 300
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	13 076 978	11 621 112
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 863 651	1 557 653
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 647 950	851 416
Pozostałe zobowiązania	951 145	666 770
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 473 476	3 458 897
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 018 628	2 870 735
Depozyty terminowe	430 639	562 397
Pozostałe zobowiązania	24 209	25 765
Razem	151 904 181	146 193 570

Według segmentu klienta	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania wobec klientów, w tym:		
bankowości detalicznej i prywatnej	111 290 272	106 538 784
korporacyjne	21 062 058	23 586 602
małych i średnich przedsiębiorstw	9 792 366	9 008 039
klientów rynku mieszkaniowego	5 247 884	4 651 076
otrzymane kredyty i pożyczki	2 863 651	1 557 653
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 647 950	851 416
Razem	151 904 181	146 193 570

Struktura zobowiązań przedstawiona w Nocie 32 „Zobowiązania wobec klientów” obejmuje następującą segmentację:

- zobowiązania wobec ludności obejmują bankowość detaliczną i prywatną,
- zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych obejmują segment klienta korporacyjnego (z wyłączeniem klienta budżetowego), segment małych i średnich przedsiębiorstw, segment klienta rynku mieszkaniowego,
- zobowiązania wobec jednostek budżetowych obejmują segment klienta korporacyjnego – klient budżetowy.

33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania z tytułu emisji		
Instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	10 255 937	9 902 161
obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB	9 129 100	9 171 845
obligacje wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	692 614	497 283
obligacje wyemitowane przez PKO Leasing SA	434 223	233 033
Instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	290 509	368 622
Razem	10 546 446	10 270 783

	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	59 874	14 960
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	492 291	754 928
od 3 miesięcy do 1 roku	831 798	225 156
od 1 roku do 5 lat	5 954 784	5 990 368
powyżej 5 lat	3 207 699	3 285 371
Razem	10 546 446	10 270 783

Data emisji	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	wartość bilansowa na dzień 31.12.2013	wartość bilansowa na dzień 31.12.2012
21.10.2010	800 000	EUR	21.10.2015	3 337 380	3 290 753
07.07.2011	250 000	CHF	07.07.2016	853 657	853 409
25.07.2012	50 000	EUR	25.07.2022	206 677	203 359
21.09.2012	500 000	CHF	21.12.2015	1 690 110	1 694 593
26.09.2012	1 000 000	USD	26.09.2022	3 041 276	3 129 731
Razem				9 129 100	9 171 845

W 2013 roku Podmiot dominujący wyemitował bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 2 144 258 tysięcy PLN, klasyfikowane odpowiednio jako zobowiązania desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zgodnie z MSR 39.11A ppkt. a oraz wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W 2013 roku zostały umorzone bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 2 032 020 tysięcy PLN.

W 2013 roku PKO Leasing SA wyemitował obligacje o wartości nominalnej 2 045 000 tysięcy PLN oraz wykupił obligacje o wartości nominalnej 1 965 000 tysięcy PLN. Na dzień 31 grudnia 2013 roku zadłużenie Spółki z tytułu emisji obligacji wynosiło w wartości nominalnej 475 000 tysięcy PLN, z czego zadłużenie wobec Banku wynosiło w wartości nominalnej 33 630 tysięcy PLN.

34. Zobowiązania podporządkowane

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	4,37%	14.09.2022	1 620 857

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	6,60%	14.09.2022	1 631 256

Dnia 14 września 2012 roku Podmiot dominujący wyemitował obligacje podporządkowane o dziesięcioletnim terminie wykupu, z prawem dla Banku do dokonania przedterminowego wykupu wszystkich papierów dłużnych z tego programu, w terminie 5 lat od daty emisji. Wartość nominalna obligacji wynosi 1 600 700 tysięcy PLN. Środki uzyskane z nowej emisji zostały za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego przeznaczone na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku.

W dniu 18 września 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na zrealizowanie przez PKO Bank Polski SA przedterminowego wykupu (opcja call) wszystkich obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1 600 700 tysięcy PLN wyemitowanych przez Bank w dniu 30 października 2007 roku o pierwotnym terminie zapadalności 30 października 2017 roku. W dniu 30 października 2012 roku PKO Bank Polski SA dokonał przedterminowego wykupu i umorzenia wszystkich obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1 600 700 tysięcy PLN, wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA w ramach emisji z 2007 roku.

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	2013	2012
Stan na początek okresu	1 631 256	1 614 377
Zwiększenia (z tytułu):	83 305	1 713 482
emisji	-	1 600 700
odsetek naliczonych	83 131	112 782
inne	174	-
Zmniejszenia (z tytułu):	(93 704)	(1 696 603)
wykupu	-	(1 600 700)
spłaty odsetek	(93 704)	(95 342)
inne	-	(561)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 620 857	1 631 256

35. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Koszty do zapłacenia	481 836	376 150	291 040
Przychody pobierane z góry	358 464	308 699	312 051
Inne zobowiązania (z tytułu):	1 706 937	1 298 550	1 837 754
zobowiązania i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	379 391	148 572	279 204
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	376 362	197 695	182 964
rozliczenia międzybankowe	280 070	280 633	580 998
zobowiązania wobec dostawców	202 492	219 711	195 740
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	106 138	81 306	140 546
rozliczenia publiczno-prawne	93 053	107 821	147 009
rozliczenia instrumentów finansowych	73 868	59 547	82 861
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	28 983	18 391	11 949
zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych	24 072	19 554	24 821
zobowiązania z tytułu oprocentowania odsetek przejściowo wykupionych z budżetu	18 987	26 599	21 764
zobowiązania z tytułu sprzedaży znaków wartościowych	11 483	11 816	12 626
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	10 541	78 353	27 981
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych i działalności inwestycyjnej	10 236	19 236	10 265
pozostałe*	91 261	29 316	119 026
Razem	2 547 237	1 983 399	2 440 845
w tym zobowiązania finansowe **	2 004 459	1 537 563	1 862 759

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu kaucji i wadłów.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry”, „Rozliczenia publiczno-prawne” oraz „Pozostałe”.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań w przypadku, których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

36. Rezerwy

Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W maju 2013 Podmiot dominujący wprowadził zmiany w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy usuwając zapisy dotyczące uprawnień do nagród jubileuszowych i nie wynikających z Kodeksu Pracy odpraw emerytalnych. Uruchomiony został jednorazowy regulamin spłat nagród i odpraw ustalający zasady spłat określonych nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych do realizacji w lipcu 2013 roku. W ramach regulaminu spłat nagród i odpraw zostały wypłacone środki w kwocie 193 milionów PLN oraz została rozwiązana rezerwa w kwocie 179 milionów PLN.

Jednocześnie uruchomiony został Pracowniczy Program Emerytalny. Wpis do rejestru PPE prowadzonego przez KNF został zrealizowany w dniu 5 lipca 2013 roku. Zgodnie z postanowieniami Zakładowej Umowy Emerytalnej pracownicy uzyskali możliwość przystępowania do Programu od dnia 15 lipca 2013 roku. Zasady działania PPE w PKO Banku Polskim określone zostały w Zakładowej Umowie Emerytalnej podpisanej przez Pracodawcę z zakładowymi organizacjami związkowymi.

W ramach PPE (dla pracowników, którzy przystąpili do Programu) Bank nalicza składkę podstawową o wartości 3% składników wynagrodzenia od których naliczane są składki na ubezpieczenia społeczne. Pracownicy mają prawo do zadeklarowania składek dodatkowych, które są odprowadzane do Programu za pośrednictwem Pracodawcy i potrącane są z wynagrodzenia Pracownika. PPE zarządza PKO TFI SA.

Szczegółowy opis zaprezentowano w Nocie 2.14 „Świadczenia pracownicze”

Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje

Szerzej na temat rezerw na udzielone zobowiązania pozabilansowe opisano w Nocie 49.9 „Rezerwy pozabilansowe” oraz w Nocie 2.16 „Udzielone zobowiązania pozabilansowe”.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują głównie rezerwę restrukturyzacyjną, której opis tworzenia został szczegółowo przedstawiony w Nocie 2.13 „Rezerwa restrukturyzacyjna” oraz rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności o których więcej zaprezentowane zostało w Nocie 65 „Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności”.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2013 roku (przekształcone), w tym:	22 678	431 210	211 004	72 314	737 206
Rezerwa krótkoterminowa	22 678	36 233	145 066	72 314	276 291
Rezerwa długoterminowa	-	394 977	65 938	-	460 915
Utworzenie/aktualizacja rezerw	13 799	3 669	251 512	48 458	317 438
Rozwiązanie rezerw	(1 672)	(180 618)	(347 338)	(195)	(529 823)
Wykorzystanie rezerw	(318)	(193 142)	-	(12 432)	(205 892)
Różnice kursowe	(19)	-	-	-	(19)
Inne zmiany i reklasyfikacje	1 821	(25 380)	136	25 383	1 960
Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku, w tym:	36 289	35 739	115 314	133 528	320 870
Rezerwa krótkoterminowa	36 289	2 458	88 464	133 528	260 739
Rezerwa długoterminowa	-	33 281	26 850	-	60 131

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 91 842 tysiące PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 2 087 tysięcy PLN.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2012 roku (przekształcone), w tym:	20 234	428 299	111 970	75 257	635 760
Rezerwa krótkoterminowa	20 234	38 232	111 970	75 257	245 693
Rezerwa długoterminowa	-	390 067	-	-	390 067
Utworzenie/aktualizacja rezerw	3 825	51 425	250 422	25 229	330 901
Rozwiązanie rezerw	(583)	(48 505)	(150 859)	(25 801)	(225 748)
Wykorzystanie rezerw	(798)	(9)	-	(2 371)	(3 178)
Różnice kursowe	-	-	(12)	-	(12)
Inne zmiany i reklasyfikacje	-	-	(517)	-	(517)
Stan na dzień 31 grudnia 2012 roku (przekształcone), w tym:	22 678	431 210	211 004	72 314	737 206
Rezerwa krótkoterminowa	22 678	36 233	145 066	72 314	276 291
Rezerwa długoterminowa	-	394 977	65 938	-	460 915

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 57 655 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 5 502 tysięcy PLN.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

POZOSTAŁE NOTY

37. Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane

37.1. Programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Grupy do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Stan na dzień 31 grudnia 2013				
Spółka A	obligacje korporacyjne	1 633 000	15.06.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	800 000	31.07.2015	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	50 000	19.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	34 000	31.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	24 238	29.06.2018	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	13 410	31.10.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		2 554 648		
Stan na dzień 31 grudnia 2012				
Spółka A	obligacje korporacyjne	1 633 000	15.06.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	537 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	89 749	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	67 070	31.10.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	50 000	19.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka G	obligacje korporacyjne	34 000	31.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		2 513 519		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Grupę Kapitałową subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i niezajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

37.2. Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 347 636 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 157 320 tysięcy PLN).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych wynosiła 48 629 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 71 513 tysięcy PLN).

37.3. Udzielone zobowiązania finansowe

według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
Linie i limity kredytowe		
dla podmiotów finansowych	737 531	913 713
dla podmiotów niefinansowych	30 203 660	29 137 031
dla podmiotów budżetowych	3 269 584	2 462 680
Razem	34 210 775	32 513 424
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 708 424	7 871 614

37.4. Udzielone zobowiązania gwarancyjne

	31.12.2013	31.12.2012
Gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	6 227 396	6 534 174
dla podmiotów finansowych	64 444	49 575
dla podmiotów niefinansowych	6 151 081	6 471 912
dla podmiotów budżetowych	11 871	12 687
Udzielone gwarancje i poręczenie - obligacje korporacyjne krajowe	3 466 648	3 346 209
dla podmiotów niefinansowych	3 466 648	3 346 209
Udzielone akredytywy	491 768	372 615
dla podmiotów finansowych	-	-
dla podmiotów niefinansowych	491 669	372 615
dla podmiotów budżetowych	99	-
Udzielone gwarancje i poręczenie gwarancja zapłaty	117 420	881
dla podmiotów finansowych	117 420	881
Udzielone gwarancje i poręczenie - obligacje komunalne krajowe	83 773	123 256
dla podmiotów budżetowych	83 773	123 256
Razem	10 387 005	10 377 135

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Grupy Kapitałowej.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 36 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności

31 grudnia 2013 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	20 719 932	823 022	3 690 204	3 220 801	5 756 816	34 210 775
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	194 722	348 890	2 354 950	6 450 394	1 038 049	10 387 005
Razem	20 914 654	1 171 912	6 045 154	9 671 195	6 794 865	44 597 780

31 grudnia 2012 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	18 666 885	812 123	3 497 042	3 543 538	5 993 836	32 513 424
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	140 931	539 641	2 926 372	6 219 014	551 177	10 377 135
Razem	18 807 816	1 351 764	6 423 414	9 762 552	6 545 013	42 890 559

37.5. Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

Według wartości nominalnej	31.12.2013	31.12.2012
Finansowe	369 303	1 831 357
Gwarancyjne	2 570 701	1 780 305
Razem	2 940 004	3 611 662

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zestawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku na rzecz Grupy Kapitałowej Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa Banku była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

38. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) są pozwany wynosiła 342 658 tysięcy PLN, w tym 12 134 tysiące PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na dzień 31 grudnia 2012 roku wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 404 689 tysięcy PLN), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Spółek Grupy Kapitałowej (łącznie z Bankiem) na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 525 949 tysięcy PLN, w tym 218 254 tysiące PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie, głównie związanych z windykacją kredytów udzielonych przez KREDOBANK SA (na dzień 31 grudnia 2012 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 335 932 tysiące PLN). Powyższa informacja nie uwzględnia wartości spraw spornych KREDOBANK SA dotyczących podatków opisanych w Nocie 12 „Podatek dochodowy”.

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania prowadzonego obecnie przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK), wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy PLN.

Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK do SOKiK. W dniu 20 grudnia 2011 roku odbyła się rozprawa, na której nie doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia odwołań. Sąd zobowiązał MasterCard do złożenia wyjaśnień w sprawie i wyznaczył termin kolejnego posiedzenia na dzień 9 lutego 2012 roku, który to termin, na wniosek pełnomocnika powodów przesunięto na dzień 24 kwietnia 2012 roku, a następnie SOKiK odroczył ogłoszenie postanowienia w sprawie wniosku o zawieszenie do dnia 8 maja 2012 roku. W dniu 8 maja 2012 roku SOKiK zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie MasterCard przeciwko Komisji Europejskiej. W dniu 24 maja 2012 roku Sąd Unii Europejskiej utrzymał w mocy decyzję Komisji Europejskiej zakazującą wielostronnie uzgadnianych opłat „interchange” stosowanych przez MasterCard. W dniu 28 maja 2012 roku uczestnik postępowania Visa Europe Ltd, a w dniu 29 maja 2012 roku pełnomocnik powodów, w tym PKO Banku Polskiego SA, złożyli zażalenie na postanowienie SOKiK z dnia 8 maja 2012 roku. W sierpniu 2012 roku wpłynęło do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie MasterCard do wyroku Sądu UE z dnia 24 maja 2012 roku oddalającego skargę MasterCard. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił postanowienie z dnia 8 maja 2012 roku i oddalił wniosek MasterCard o zawieszenie postępowania. Decyzję sądu w tej sprawie pełnomocnik Banku otrzymał w styczniu 2013 roku, a w lutym 2013 roku akta sądowe zostały przekazane do sądu pierwszej instancji. Obecnie sprawa jest przedmiotem ponownego postępowania przez SOKiK. W dniu 29 października 2013 roku odbyła się rozprawa, zaś w dniu 21 listopada 2013 roku został ogłoszony wyrok, którym SOKiK zmniejszył karę wymierzoną Bankowi do kwoty 10 085 tysięcy PLN. Wyrok jest nieprawomocny. W dniu 7 lutego 2014 roku została złożona apelacja do tego wyroku. Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiada rezerwę na kwotę 10 359 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku dodatkowo Bank jest stroną postępowań przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK):

1. postępowań odwoławczych od decyzji Prezesa UOKiK:

- 1) w związku z możliwością stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcach umów indywidualnych kont emerytalnych („IKE”).

W dniu 19 grudnia 2012 roku Prezes UOKiK nałożył na Bank łączną karę pieniężną w wysokości 14 697 tysięcy PLN, w tym:

- w wysokości 7 111 tysięcy PLN za niewskazywanie w umowach IKE zakresu odpowiedzialności Banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych oraz wysokości odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza,
- w wysokości 4 741 tysięcy PLN za stosowanie we wzorcach umów IKE otwartego katalogu przesłanek wypowiedzenia,
- w wysokości 2 845 tysięcy PLN za stosowanie klauzuli wpisanej do rejestru określającej dla sporów z konsumentami sądu właściwego dla siedziby oddziału PKO BP SA prowadzącego rachunek lokacyjny IKE.

Postępowania odwoławcze prowadzi w imieniu Banku renomowane kancelarie prawne. Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK w dniu 2 i 16 stycznia 2013 roku. Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiadał na powyższe kwoty rezerwę w kwocie 4 000 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

- 2) w związku ze stosowaniem praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie prezentowania w kampaniach reklamowych kredytu konsumenckiego pod marketingową nazwą „Max pożyczka Mini Ratka” informacji, która mogła być nieczytelna dla przeciętnego konsumenta i wprowadzać go w błąd co do dostępności kredytów na promowanych warunkach.

W dniu 28 grudnia 2012 roku na Bank została nałożona przez Prezesa UOKiK kara pieniężna w wysokości 2 845 tysięcy PLN, na którą na dzień 30 czerwca 2013 roku Bank utworzył rezerwę w tej samej kwocie (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

- 3) stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcach umów o kredyt konsumencki, w wyłączeniu umów o karty kredytowe.

Decyzją z dnia 31 grudnia 2013 roku uznano działania Banku za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nałożono na Bank karę pieniężną w wysokości 17 236 tysięcy PLN oraz 11 828 tysięcy PLN. Bank podjął działania w celu odwołania od tej decyzji.

Postępowanie odwoławcze prowadzi w imieniu Banku renomowana kancelaria prawna. Bank odwołał się od decyzji Prezesa UOKiK w dniu 17 stycznia 2014 roku. Postępowanie jest w toku.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiada rezerwę na kwotę 10 000 tysięcy PLN (pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Rezerwy”).

2. z powództwa Prezesa UOKiK w sprawie o uznanie postanowień wzorców umów o kredyt konsumencki za niedozwolone.
3. czterech postępowań wszczętych przez osoby fizyczne:
  - 1) o uznanie za niedozwolone postanowień umów o kredyt mieszkaniowy zawartych z Bankiem w 2001 roku i w 2003 roku oraz Regulaminu rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego z 1997 roku, zmodyfikowanego w 1998 roku. Bank złożył odpowiedź na pozew. W dniu 2 lipca 2013 roku odbyła się pierwsza rozprawa. Wyrokiem sądu z dnia 9 lipca 2013 roku oddalono powództwo przeciwko Bankowi we wszystkich trzech sprawach. Powód wniósł apelację od wyżej wymienionego wyroku, w sprawach tych nie ma ryzyka ukarania Banku karami finansowymi.
  - 2) o uznanie za niedozwolone zapisów Taryfy opłat i prowizji w punktach przewidujących opłaty za czynności monitorująco-upominawcze w związku z opóźnianiem się klientów ze spłatą bieżących zadłużeń. Bank udzielił odpowiedzi na pozew i repliki na kolejne pismo procesowe pełnomocnika strony przeciwnej, w sprawie tej nie ma ryzyka ukarania Banku karami finansowymi.

Ponadto Bank jest stroną postępowań prowadzonych przed Prezesem UOKiK:

- 1) w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy Taryfy prowizji i opłat bankowych postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
- 2) ustalenia, czy sposób oferowania przez Bank kredytów hipotecznych w ramach „Jesiennej promocji kredytów hipotecznych” może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,
- 3) postępowania wyjaśniającego dotyczącego udzielania przez banki informacji stanowiącej tajemnicę bankową.

Postępowania są w toku.

b) Roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych i administracyjno-sądowych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Spółkę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem), które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Grupy rozstrzygnięcia, skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych oraz jedno postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości posiadanej przez Bank. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do czterech nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli dotyczące wydania lub zwrotu nieruchomości oraz regulacji stanu prawnego nieruchomości (toczą się postępowania sądowe i administracyjne).

Przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie toczy się postępowanie w sprawie skargi Centrum Finansowego Puławska Sp. z o.o. (CFP) - dotyczące użytkowania nieruchomości położonej przy ul. Puławskiej i ul. Chocimskiej w Warszawie, na której znajduje się obecnie siedziba Banku - o stwierdzenie nieważności decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego, z dnia 10 kwietnia 2001 roku stwierdzającej, że orzeczenia Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 1 marca 1954 roku, z rażącym naruszeniem prawa.

Z uwagi na likwidację CFP i wykreślenie z rejestru przedsiębiorców a następnie podział majątku CFP wydane zostało przeniesienie na Bank prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej działki, w dniu 23 maja 2012 roku złożony został w imieniu Banku wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Podczas rozprawy w dniu 18 grudnia 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie dopuścił Bank do udziału w postępowaniu z racji przejścia na Bank praw do przedmiotowej nieruchomości. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 maja 2013 roku Sąd oddalił skargę. Od wyroku przysługuje skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem został doręczony Bankowi w dniu 20 czerwca 2013 roku. Przygotowana i złożona została skarga kasacyjna.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

39. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	31.12.2013	31.12.2012
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 246 120	10 289 451
Bieżące należności od banków	1 638 619	2 206 181
Razem	8 884 739	12 495 632

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2013	2012 przekształcone
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	7 197 617	8 935 199
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	479 126	905 155
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	479 110	750 147
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	199 317	285 596
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczonego do obrotu	64 590	59 633
Odsetki od instrumentów zabezpieczających	506 859	825 870
Pozostałe odsetki otrzymane	1 285 790	1 639 173
Razem	10 212 409	13 400 773
Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2013	2012
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(3 201 847)	(3 305 169)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(469 287)	(372 607)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(69 672)	(224 754)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie odsetki od rachunków bieżących, premie od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych)	(721 591)	(1 039 745)
Razem	(4 462 397)	(4 942 275)
Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	2013	2012
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	90 283	85 119
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	5 766	8 081
Razem	96 049	93 200

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

Inne korekty	2013	2012 przekształcone
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych	(935 569)	1 213 288
Wartość godziwa pozostałego udziału sprzedanej zorganizowanej części jednostki zależnej	(197 592)	-
Rachunkowość zabezpieczeń	(177 492)	(310 286)
Zyski i straty aktuarialne	(9 477)	64 140
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	4 166	9 133
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(8 829)	(25 992)
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	200 751	52 034
Razem	(1 124 042)	1 002 317

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2013	2012
Zysk ze sprzedaży zorganizowanej części jednostki zależnej	(383 561)	-
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(39 982)	(4 165)
Zysk ze sprzedaży aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(25 450)	-
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	16 188	8 497
Razem	(432 805)	4 332

Odsetki i dywidendy	2013	2012
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(558 685)	(874 307)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(1 888)	(6 190)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	33 923	36 407
Razem	(526 650)	(844 090)
Zmiana stanu należności od banków	2013	2012
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 499 045	(996 259)
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	799	3 430
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(567 562)	(74 621)
Razem	932 282	(1 067 450)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2013	2012 przekształcone
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(6 140 196)	(2 228 577)
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	125 485	(1 118 022)
Razem	(6 014 711)	(3 346 599)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2013	2012
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	14 327	(2 505 543)
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od banków w działalności finansowej	(268 701)	1 719 404
Razem	(254 374)	(786 139)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2013	2012
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	5 710 611	(280 327)
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych w działalności finansowej	(1 006 223)	323 031
Razem	4 704 388	42 704
Zmiana stanu rezerw i odpisów	2013	2012 przekształcone
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(416 336)	101 135
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczącej wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	(56 278)	(58 627)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	(799)	(3 430)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	(125 485)	1 118 022
Razem	(598 898)	1 157 100
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	2013	2012 przekształcone
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	553 439	(440 567)
Ujęcie wypłaty odsetek od emisji własnej do działalności finansowej	123 748	206 364
Ujęcie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	42 764	42 675
Ujęcie wpływów/spłaty zobowiązań podporządkowanych w działalności finansowej	-	95 342
Razem	719 951	(96 186)

40. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

Skarb Państwa jest jednostką sprawującą kontrolę nad jednostką dominującą Grupy Kapitałowej jako podmiot posiadający 31,39% udziału w kapitale podstawowym Banku. Szczegółowo akcjonariat Banku został opisany w Nocie 1 „Informacje ogólne” niniejszego sprawozdania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2013 roku, poz. 763 z późniejszymi zmianami), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2013	2012
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	109 478	154 417
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	64 701	108 137
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	44 777	46 280

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 roku, Nr 122, poz. 1310 z późniejszymi zmianami), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. W wykonaniu postanowień tej ustawy PKO Bank Polski SA zawarł w dniu 3 sierpnia 2001 roku umowę z Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa, na mocy której udzielone zostało Bankowi poręczenie spłaty zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych, tzw. „starego” portfela. W dniu 29 grudnia 2011 roku okres obowiązywania niniejszej umowy (pierwotnie do 31 grudnia 2011 roku) został przedłużony do dnia 31 grudnia 2017 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela powoduje neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów.

Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytów w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytów i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

PKO Bank Polski SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizje.

	2013	2012
Przychody z tytułu prowizji	4 103	4 536

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	2013	2012
Przychody z tytułu prowizji	20 927	25 624

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku z Ministrem Finansów. Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2013	2012
Przychody z tytułu prowizji	29 022	39 295

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Istotne transakcje Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2013			2013		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	-	2 080 000	-	-	-
Podmiot 2	-	1 749	1 198 324	-	33	(623)
Podmiot 3	211 048	242 088	333 258	3 139	507	(1 242)
Podmiot 4	223 340	126 268	176 660	10 543	429	(527)
Podmiot 5	446 352	65	71 214	12 387	1 161	(573)
Podmiot 6	-	-	600 000	-	-	-
Podmiot 7	-	19 299	500 000	-	3	(10 651)
Podmiot 8	-	14 093	500 000	1	2	(247)
Podmiot 9	-	574	500 000	5 327	270	(5 681)
Podmiot 10	16 683	2 178	474 003	45	3	(171)
Podmiot 11	10 130	84 104	359 382	2 390	15	(1 581)
Podmiot 12	241 279	17 556	175 722	9 187	131	(1 055)
Podmiot 13	-	36 096	401 786	-	329	(408)
Podmiot 14	145 798	46 904	117 590	4 891	235	(126)
Podmiot 15	109 174	50 249	143 331	7 570	1 510	(1 445)
Pozostałe podmioty	346 488	536 068	511 244	17 099	4 549	(14 907)
Razem	1 750 292	1 177 291	8 142 514	72 579	9 177	(39 237)

Podmiot	31.12.2012			2012		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	-	2 080 000	-	-	-
Podmiot 2	-	160	1 953 687	-	93	(938)
Podmiot 12	-	70 879	1 933 000	-	334	(7 707)
Podmiot 8	-	412	792 344	343	235	(24 291)
Podmiot 6	-	33	400 000	-	246	(3 819)
Podmiot 3	199 718	40 754	359 487	5 382	426	(1 584)
Podmiot 13	118 919	9 342	266 864	8 244	283	(131)
Podmiot 10	174 441	47 445	243 054	4 974	15	(7 396)
Podmiot 11	240 340	27 642	19 000	13 872	69	(2 479)
Podmiot 9	11	1 887	222 800	631	34	-
Podmiot 16	-	194 771	-	50	1 248	(4 031)
Podmiot 5	78 916	32 554	190 500	2 924	95	(2 985)
Podmiot 14	150 671	79 299	142 499	9 106	2 188	(2 967)
Podmiot 17	103 321	5 011	16 712	7 007	393	(13)
Podmiot 15	38 283	8 986	100 000	4 075	404	(334)
Pozostałe podmioty	464 658	436 083	375 437	90 468	10 062	(152 587)
Razem	1 569 278	955 258	9 095 384	147 076	16 125	(211 262)

Odporownie na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

41. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo

Transakcje jednostki dominującej z jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje z jednostkami współzależnymi i stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

31 grudnia 2013 roku

Jednostka	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Bank Pocztowy SA	6	-	1 003	63	56	1 835	-	2 374
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.*	1 100	-	50 551	33 535	32 798	112 864	105 379	5 000
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	1 234	7	7	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o. w likwidacji	-	-	38	6	6	-	-	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	29 463	29 463	16 066	905	905	352	352	-
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	11	3	3	-	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o. w likwidacji	-	-	-	6	6	-	-	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	12 555	2	2	724	724	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	44 377	44 377	4 811	1 000	1 000	32	32	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	219 698	219 698	-	4 847	4 847	84	84	-
Razem	294 644	293 538	86 269	40 374	39 630	115 891	106 571	7 374

* Kwoty dotyczące rachunku zysków i strat zostały ujęte w konsolidacji metodą pełną.

31 grudnia 2012 roku

Jednostka	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	61	-	-	690	-	86	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	91	93	78	1 160	285	1 409
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	296	7	7	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	593	6	6	-	-	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	30 010	30 010	18 975	1 015	1 015	626	569	144
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	21	3	3	-	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	11	6	6	-	-	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	4 235	4 235	343	291	291	50	43	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	19 402	2	2	299	299	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	43 857	43 857	5 225	1 205	1 205	721	152	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	212 691	212 691	1 816	5 911	5 911	2 785	3	-
Razem	290 854	290 793	46 773	9 229	8 524	5 727	1 351	1 553

W tabeli nie wykazano Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczowego Sp. z o.o. ze względu na brak transakcji wzajemnych z Bankiem.

42. Transakcje z jednostkami powiązаныmi osobowo

Na dzień 31 grudnia 2013 roku jednostkami powiązаныmi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawały dwa podmioty (na dzień 31 grudnia 2012 roku - trzy podmioty).

W roku 2013 i 2012 w Banku nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

43. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2013	2012
Zarząd Banku	11 579	11 692
Rada Nadzorcza Banku	1 222	1 225
Razem	12 801	12 917

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2013	2012
Zarząd Banku*	40	39
Razem	40	39

* Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze to świadczenia pracownicze, które podlegają w całości rozliczeniu przed upływem 12 miesięcy od końca rocznego okresu sprawozdawczego, w którym pracownicy wykonywali związaną z nimi pracę. Jak opisano w notce 44 „Zasady ustalania polityki

zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej” począwszy od roku 2012 zmienny składnik wynagrodzeń w przypadku osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym Zarząd przyznawany jest w:

- formie nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny)
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny).

W związku z powyższym wynagrodzenia otrzymane za rok 2013 obejmują tę część zmiennego składnika wynagrodzeń, która została wypłacona w lipcu 2013 roku

b) pozostałe świadczenia długoterminowe (w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do pozostałych świadczeń długoterminowych. Poniższe wynagrodzenia obejmują odroczone składnik wynagrodzeń wypłacany w formie gotówkowej zgodnie z zasadami opisanymi w Nocie 44.

Wynagrodzenie potencjalnie należne (w formie gotówkowej) od PKO Banku Polskiego SA dla Zarządu Banku	2013	2012
Zarząd Banku	1 053	-
Razem	1 053	-

c) płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych (w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych.

Świadczenia w formie płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych dla Zarządu Banku	2013	2012
należne	1 639	-
potencjalnie należne	1 053	-
Razem	2 692	-

Powyższe wynagrodzenia obejmują odroczone składnik wynagrodzeń przyznawany w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym) zgodnie z zasadami opisanymi w Nocie 44. Wypłata z tytułu akcji fantomowych (część należna) została zrealizowana w styczniu 2014 roku.

d) świadczenia po okresie zatrudnienia

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

e) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku nie wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy, odpowiednio w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2012 roku wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w wysokości 1 760 tysięcy PLN.

f) Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa

	31.12.2013	31.12.2012
Zarząd	74	149
Rada Nadzorcza	2 241	2 314
Razem	2 315	2 463

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2013	2012
Zarząd	15 347	19 195
Rada Nadzorcza	177	181
Razem	15 524	19 376

44. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, Bank wdrożył poprzez uchwały:

- Rady Nadzorczej Banku: „Zasady zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku” (stanowiące podstawę wydania kolejnych regulacji) oraz „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”,
- Zarządu Banku: „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze”,
- Rad Nadzorczych wybranych spółek zależnych Grupy PKO Banku Polskiego SA (PKO Leasing SA, PKO TFI, PKO BP BANKOWY PTE SA): „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydane na ich podstawie Regulaminy opisują tryb przyznawania wyżej wymienionym osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg – z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego poprzedzającego wypłatę (zarząd) oraz III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata (pozostałe osoby na stanowiskach kierowniczych), publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Banku lub odpowiednio Spółki Grupy, straty Banku/Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku rezerwa na składniki zmienne za 2012 rok i 2013 rok wynosiła 28,5 miliona PLN, z czego dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w kwocie 16 milionów PLN, dla Zarządu Banku w kwocie 9 milionów PLN, a dla spółek Grupy Kapitałowej 3,5 miliona PLN. Na dzień 31 grudnia 2012 roku rezerwa na składniki zmienne w 2012 roku wynosiła 15,7 milionów PLN, z czego dla Zarządu Banku wynosiła 4,1 miliona PLN a dla spółek Grupy Kapitałowej 2,4 miliona PLN.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w 2013 roku wypłacony został składnik nieodroczonej – gotówka dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w kwocie 3 milionów PLN, dla Zarządu Banku w kwocie 1,6 miliona PLN a dla spółek Grupy Kapitałowej 1 milion PLN.

Wypłata z tytułu akcji fantomowych wyliczona zgodnie z przepisami, w oparciu o kurs akcji za 3 kwartał 2013 roku w wysokości 36,93 PLN, została zrealizowana w listopadzie 2013 roku dla osób zajmujących stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku w wysokości 3,3 miliona PLN, w styczniu 2014 roku dla Zarządu Banku (1,6 miliona PLN) a dla spółek Grupy Kapitałowej 0,7 miliona PLN.

45. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

W 2013 roku miały miejsce następujące zdarzenia wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

1. Zmiany w Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA

Spółka Bankowy Fundusz Leasingowy SA (spółka zależna od Banku) zmieniła nazwę na PKO Leasing SA - zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 27 marca 2013 roku.

Spółka Bankowy Leasing Sp. z o.o. (spółka zależna od PKO Leasing SA) zmieniła nazwę na PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. - zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 28 marca 2013 roku.

W dniu 19 marca 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO Leasing SA o kwotę 20 000 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 90 000 tysięcy PLN i dzieli się na 9 000 000 akcji o wartości nominalnej 10 PLN każda. Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez PKO Bank Polski SA za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych akcji. W wyniku wyżej wymienionej transakcji PKO Bank Polski SA nadal pozostaje jedynym akcjonariuszem w spółce PKO Leasing SA.

W dniu 18 września 2013 roku w Szwedzkim Rejestrze Przedsiębiorstw została zarejestrowana spółka PKO Leasing Sverige AB z siedzibą w Sztokholmie. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 6 tysięcy EUR i dzieli się na 600 udziałów o wartości nominalnej 10 EUR każdy. Wszystkie udziały wyżej wymienionej Spółki zostały objęte przez PKO Leasing SA. Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie usług leasingowych.

W dniu 19 grudnia 2013 roku PKO Leasing SA wniosła do spółki PKO Leasing Sverige AB dopłatę w wysokości 994 tysięcy EUR (tj. 4 145 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z dnia wniesienia dopłaty).

2. Objęcie przez PKO Bank Polski SA udziału w podwyższonym kapitale spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

W dniu 11 września 2013 roku w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. w wysokości 484 000 tysięcy UAH przeprowadzone w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki i objęte przez PKO Bank Polski SA. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 530 101 tysięcy UAH i obejmuje 1 udział o wyżej wymienionej wartości.

3. Sprzedaż pakietu udziałów spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o.

W dniu 7 listopada 2013 roku PKO Bank Polski SA zawarł z EVO Payments International Acquisition, GmbH z siedzibą w Niemczech („Inwestor”), spółką zależną EVO Payments International LLC z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki („EVO”) oraz z EVO umowę dotyczącą nabycia przez Inwestora od Banku udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, jaka powstanie w wyniku przekształcenia Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Spółki Akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością („Spółka”).

W grudniu 2013 roku Bank otrzymał decyzję Komisji Europejskiej wyrażającą brak sprzeciwu co do sprawowania wspólnie przez Bank i EVO kontroli nad Spółką. Również w grudniu 2013 roku Spółka została przekształcona w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dniu 31 grudnia 2013 roku nastąpiło przeniesienie na rzecz Inwestora udziałów stanowiących 66% w kapitale zakładowym Spółki i uprawniających do 66% głosów na zgromadzeniu wspólników Spółki.

Jednocześnie zostały podpisane następujące umowy, które weszły w życie od 31 grudnia 2013 roku:

- umowa wspólników regulująca zasady współpracy Banku, Inwestora oraz Spółki, w tym tryb podejmowania decyzji w związku z zaangażowaniem kapitałowym udziałowców,
- umowa o strategicznej współpracy regulująca zasady współpracy biznesowej między Bankiem oraz Spółką.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku Bank posiada udziały wyżej wymienionej Spółki stanowiące 34% udziału w kapitale zakładowym Spółki i uprawniające do 34% głosów na zgromadzeniu wspólników. Ze względu na rozpoczęcie sprawowania współkontroli nad Spółką, Spółka stała się jednostką współzależną od PKO Banku Polskiego SA.

Wynik zrealizowany na transakcji sprzedaży został zaprezentowany w Nocie 9 „Pozostałe przychody i koszty operacyjne”.

4. Dokapitalizowanie KREDOBANK SA poprzez przekazanie darowizny finansowej

W dniu 29 listopada 2013 roku PKO Bank Polski SA dokonał dokapitalizowania KREDOBANK SA poprzez przekazanie darowizny finansowej w wysokości 20 681 tysięcy USD (tj. 63 793 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z dnia przelania środków).

Wyżej wymieniona darowizna w bilansie PKO Banku Polskiego SA zwiększa cenę nabycia akcji Spółki.

5. Nabycie certyfikatów inwestycyjnych

W październiku 2013 roku PKO Bank Polski SA dokonał nabycia 12 000 000 sztuk certyfikatów inwestycyjnych funduszu Merkury – fundusz inwestycyjny zamknięty aktywów niepublicznych o łącznej wartości 120 000 tysięcy PLN. Wyżej wymieniony Fundusz jest zarządzany przez PKO TFI SA.

Przedmiotem działalności Funduszu jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze niepublicznego proponowania nabycia certyfikatów inwestycyjnych w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe określone w Statucie Funduszu i Ustawie o funduszach inwestycyjnych. Fundusz prowadzi działalność inwestycyjną poprzez 8 spółek prawa handlowego.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku Fundusz oraz 8 spółek Funduszu, jako jednostki kontrolowane przez PKO Bank Polski SA, są konsolidowane metodą pełną w sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

6. Zmiany w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.

➤ dotyczące spółki Qualia Development Sp. z o.o.

- a) W dniu 24 września 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Qualia Development Sp. z o.o. o kwotę 20 348 tysięcy PLN. Udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez PKO Bank Polski SA i pokryte wkładem pieniężnym.
- b) W dniu 20 grudnia 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Qualia Development Sp. z o.o. o kwotę 215 460 tysięcy PLN. Udziały w podwyższonym kapitale pokryte zostały w całości wkładem pieniężnym wnoszonym w drodze potrącenia wymagalnej wierzytelności PKO Banku Polskiego SA w stosunku do spółki Qualia Development Sp. z o.o. z tytułu zwrotu dopłat wniesionych przez Bank do spółki w łącznej kwocie 215 460 tysięcy PLN.
- c) W dniu 20 grudnia 2013 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Qualia Development Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki Qualia Development Sp. z o.o. o kwotę 106 800 tysięcy PLN poprzez ustanowienie nowych udziałów. Udziały w podwyższonym kapitale pokryte zostały w całości wkładem niepieniężnym w postaci 77 474 udziałów spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. będących własnością PKO Banku Polskiego SA. Wyżej wymienione podwyższenie wymaga rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Zgodnie z uchwałą o podwyższeniu kapitału z dnia 20 grudnia 2013 roku kapitał zakładowy spółki Qualia Development Sp. z o.o. wynosi 347 108 tysięcy PLN i dzieli się na 694 215 udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku PKO Bank Polski SA jest jedynym udziałowcem Spółki.

- dotyczące spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.
- d) W dniu 19 kwietnia 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. o kwotę 4 194 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 77 483 tysiące PLN i dzieli się na 77 483 udziały o wartości nominalnej 1 tysiąc PLN każdy.
- PKO Bank Polski SA objął w podwyższonym kapitale 4 193 udziały o łącznej wartości nominalnej 4 193 tysięcy PLN, a spółka Qualia Development Sp. z o.o. objęła 1 udział.
- e) W dniu 20 grudnia 2013 roku spółka Qualia Development Sp. z o.o. zawarła umowę z PKO Bankiem Polskim SA, zgodnie z którą na spółkę Qualia Development Sp. z o.o. przeniesione zostały wszystkie posiadane przez Bank udziały w spółce Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. w zamian za objęcie udziałów w podwyższonym kapitale spółki Qualia Development Sp. z o.o. Przeniesienie własności udziałów nastąpiło ze skutkiem w dniu 31 grudnia 2013 roku.
- W wyniku wyżej wymienionej transakcji spółka Qualia Development Sp. z o.o. od 31 grudnia 2013 roku jest jedynym udziałowcem w spółce Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. (zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 3 lutego 2014 roku)
- dotyczące spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Sp. k.
- f) Uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Sp. k. podwyższono wkład komandytariusza - spółki Qualia Development Sp. z o.o. oraz wysokość sumy komandytowej z 1 tysiąca PLN do 1 139 tysięcy PLN (w tym do wysokości 441 tysięcy PLN uchwałą z dnia 17 stycznia 2013 roku oraz do wysokości 1 139 tysięcy PLN uchwałą z dnia 17 października 2013 roku). Wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 lutego i 29 listopada 2013 roku.
- dotyczące spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k.
- g) W dniu 17 stycznia 2013 roku uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k. podwyższono wkład komandytariusza - spółki Qualia Development Sp. z o.o. oraz wysokość sumy komandytowej z 1 tysiąca PLN do 2 551 tysięcy PLN. Wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 lutego 2013 roku.
- dotyczące spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o.
- h) W dniu 12 kwietnia 2013 roku zostały spełnione wszystkie warunki umowy dotyczącej nabycia przez spółkę Qualia Development Sp. z o.o. od Przedsiębiorstwa Robót Inżynierskich „Pol-Aqua” SA 44% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o. i tym samym Qualia Development Sp. z o.o. została jedynym udziałowcem spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o. Wyżej wymieniona zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 16 maja 2013 roku.
- i) W dniu 16 maja 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o. o kwotę 6 924 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 6 974 tysięcy PLN i dzieli się na 13 948 udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy. Udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez spółkę Qualia Development Sp. z o.o.
- dotyczące spółki Giełda Nieruchomości Wartościowych Sp. z o.o.
- j) W dniu 17 kwietnia 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Giełda Nieruchomości Wartościowych Sp. z o.o. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 tysięcy PLN i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy. Udziały w Spółce o wartości nominalnej 4 950 PLN w dniu utworzenia objęła spółka Qualia Development Sp. z o.o., a 1 udział o wartości nominalnej 50 PLN objęła spółka Qualia Sp. z o.o. Od dnia 17 października 2013 roku jedynym udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o., która odkupiła 1 udział za cenę równą wartości nominalnej udziału.
- dotyczące spółki Qualia – Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.
- k) W dniu 24 września 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Qualia – Rezydencja Flotylla Sp. z o.o. o kwotę 9 026 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 11 526 tysięcy PLN i dzieli się na 11 526 udziałów o wartości nominalnej 1 tysiąc PLN każdy.

W 2013 roku spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniosła dopłatę do spółki Qualia - Residence Sp. z o.o. w łącznej wysokości 3 127 tysięcy PLN oraz wniosła dopłatę do spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o. w łącznej wysokości 18 750 tysięcy PLN.

7. Przeklasyfikowanie udziałów do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

W grudniu 2013 roku PKO Bank Polski SA przeklasyfikował, zgodnie z MSSF 5, udziały w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz w spółce „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d.o. do pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży” - Bank zamierza odzyskać wartość wyżej wymienionych udziałów w drodze transakcji sprzedaży.

8. Zdarzenia, które spowodują zmiany w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w następnych kwartałach

- a) W dniu 12 czerwca 2013 roku PKO Bank Polski SA podpisał z Nordea Bank AB (publ) umowę określającą warunki realizacji transakcji nabycia od Nordea Bank AB (publ) oraz innych podmiotów z Grupy Nordea:
- akcji spółki Nordea Bank Polska SA stanowiących 99,21% kapitału zakładowego Spółki wraz z portfelem wierzytelności wobec klientów korporacyjnych Nordea Bank AB (publ),
  - akcji spółki Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA stanowiących 100% kapitału zakładowego Spółki,
  - akcji spółki Nordea Finance Polska SA stanowiących 100% kapitału zakładowego Spółki.

Szczegółowe informacje dotyczące powyższej umowy znajdują się w Nocie 45.1.

- b) W dniu 9 października 2013 roku został złożony do Krajowego Rejestru Sądowego wniosek o zmianę umowy spółki CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (spółki współzależnej od Banku) w zakresie obniżenia kapitału zakładowego poprzez umorzenie udziałów Wspólnika – Gminy Miasta Sopotu. W dniu 20 stycznia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane wyżej wymienione obniżenie kapitału zakładowego i spółka CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. od 20 stycznia 2014 roku stała się spółką zależną od PKO Banku Polskiego SA.

W 2013 roku miały miejsce następujące zdarzenia dotyczące jednostek współzależnych i stowarzyszonych.

9. Zmiany w Grupie Kapitałowej CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.

W dniu 1 czerwca 2013 roku otwarto likwidację spółki Kamienica Morska Sp. z o.o. (spółki zależnej od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.) w związku z zakończeniem realizowanego projektu. W dniu 24 stycznia 2014 roku Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

W dniu 1 grudnia 2013 roku otwarto likwidację spółki Centrum Majkowskiego Sp. z o.o. (spółki zależnej od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.) w związku z zakończeniem realizowanego projektu.

10. Sprzedaż akcji spółki Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA

W dniu 24 września 2013 roku PKO Bank Polski SA sprzedał cały posiadany pakiet akcji spółki Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA (spółki stowarzyszonej od Banku) spółce Polskie Koleje Górskie SA. Przedmiotowe akcje były ujmowane w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

11. Sprzedaż akcji spółki Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA

W dniu 31 października 2013 roku PKO Bank Polski SA sprzedał cały posiadany pakiet akcji spółki Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA (spółki stowarzyszonej od Banku). Przedmiotowe akcje były ujmowane w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

45.1. Nabycie przez PKO Bank Polski SA spółek z Grupy Kapitałowej Nordea Bank AB (publ)

PKO Bank Polski SA w dniu 12 czerwca 2013 roku zawarł z Nordea Bank AB (publ), spółką zarejestrowaną w Szwecji, umowę („Umowa”) określającą warunki realizacji transakcji nabycia od Nordea Bank AB (publ) oraz innych podmiotów z Grupy Nordea:

1. spółki Nordea Bank Polska SA

Przedmiotem transakcji jest nabycie 55 061 403 akcji Spółki o wartości nominalnej 5 PLN każda, stanowiących 99,21% kapitału zakładowego Spółki, w drodze publicznego wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji. Ustalona w Umowie cena wynosi 2 642 miliony PLN i będzie podlegała korekcie w związku z wynikami finansowymi Nordea Bank Polska SA.

2. spółki Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA

Przedmiotem transakcji jest nabycie 1 725 329 akcji Spółki o wartości nominalnej 111,59 PLN każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego Spółki. Ustalona w Umowie cena wynosi 180 milionów PLN i będzie podlegała korekcie w związku z wynikami finansowymi Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA.

3. spółki Nordea Finance Polska SA

Przedmiotem transakcji jest nabycie 4 100 000 akcji Spółki o wartości nominalnej 1 PLN każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego Spółki. Ustalona w Umowie cena wynosi 8 milionów PLN i nie będzie podlegała korekcie.

Umowa przewiduje również nabycie portfela wierzytelności wobec klientów korporacyjnych Nordea Bank AB (publ) o wartości nominalnej wynoszącej 3 604 miliony PLN według stanu na 31 grudnia 2012 roku.

Jednym z elementów powyższej transakcji („Transakcja”) jest utrzymanie przez Grupę Nordea finansowania portfela kredytów hipotecznych udzielonych przez Nordea Bank Polska SA („Portfel Hipoteczny”). Finansowanie zostanie zapewnione przez udzielenie przez Nordea Bank AB (publ) PKO Bankowi Polskiemu SA linii kredytowej w kwocie do: 3 869,4 miliona CHF, 501 milionów EUR oraz 4,5 miliona USD na okres maksymalnie 7 lat, z okresem trzyletniej karencji w spłacie („Linia Kredytowa”). Umowa dotycząca Linii Kredytowej ma zostać zawarta przez Nordea Bank AB (publ) oraz PKO Bank Polski SA w dacie zamknięcia Transakcji. Linia Kredytowa ma zostać zabezpieczona przelewem na zabezpieczenie wierzytelności z tytułu Portfela Hipotecznego dokonanym na rzecz Nordea Bank AB (publ) przez Nordea Bank Polska SA. Średnia efektywna marża w maksymalnym okresie finansowania w ramach Linii Kredytowej wynosi 63 punkty bazowe powyżej właściwej stopy referencyjnej. Linia Kredytowa nie przewiduje prowizji związanych z udzieleniem finansowania.

PKO Bank Polski SA odpożyczy środki pozyskane w ramach Linii Kredytowej na rzecz Nordea Bank Polska SA w formie linii kredytowej push-down w kwocie do: 3 869,4 miliona CHF, 501 milionów EUR oraz 4,5 miliona USD na okres maksymalnie 7 lat, z okresem trzyletniej karencji w spłacie. Linia kredytowa push-down będzie niezabezpieczona. Warunki finansowe wyżej wymienionej linii (marża kredytowa, prowizja) są ustalone na warunkach rynkowych.

Ponadto, w ramach Transakcji Grupa Nordea zobowiązała się partycypować w ryzyku utraty wartości Portfela Hipotecznego na warunkach określonych w umowie dotyczącej podziału ryzyka kredytowego, która zostanie podpisana przez Nordea Bank AB (publ) oraz PKO Bank Polski SA w dacie zamknięcia transakcji („Umowa Podziału Ryzyka”). Zgodnie z Umową Podziału Ryzyka, Nordea Bank AB (publ) ponosić będzie w okresie 4 lat od zamknięcia Transakcji 50% nadwyżki kosztu ryzyka Portfela Hipotecznego ponad roczny poziom kosztów ryzyka ustalony na poziomie 40 punktów bazowych za każdy rok powyższego czteroletniego okresu obowiązywania Umowy Podziału Ryzyka.

Nordea Bank AB (publ) zobowiązuje się także utrzymać udzielone na rzecz Nordea Bank Polska SA pożyczki podporządkowane w kwotach: 68 milionów CHF i 224 milionów CHF oraz terminach zapadalności przypadających odpowiednio w 2019 roku i 2022 roku („Pożyczki podporządkowane”). Zgodnie z Umową spłata obu Pożyczek Podporządkowanych nastąpić ma na 5 lat przed terminem zapadalności określonym w odpowiednich umowach Pożyczek Podporządkowanych, pod warunkiem uzyskania stosownych zgód regulacyjnych wymaganych dla dokonania każdej spłaty.

Ponadto, w ramach Transakcji Nordea Bank AB (publ) zobowiązała się do spowodowania, że Nordea Bank Polska SA zaferuje PKO Bankowi Polskiemu SA, w dniu zamknięcia Transakcji, warrandy subskrypcyjne uprawniające PKO Bank Polski SA do objęcia akcji nowej emisji Nordea Bank Polska SA („Nowe Akcje”) po cenie emisyjnej odpowiadającej cenie oferowanej w publicznym wezwaniu do zapisywania się na sprzedaż akcji Nordea Bank Polska SA. Objęcie przez PKO Bank Polski SA Nowych Akcji ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu adekwatności kapitałowej tego Banku w związku z Transakcją.

Zamknięcie Transakcji jest uzależnione od określonych w Umowie warunków zamknięcia (warunków zawieszających), obejmujących w szczególności:

- uzyskanie przez PKO Bank Polski SA zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na przejęcie kontroli nad Nordea Bank Polska SA, Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA i Nordea Finance Polska SA,
- uzyskanie przez PKO Bank Polski SA zgody Ukraińskiego Urzędu Antymonopolowego na przejęcie kontroli nad Nordea Bank Polska SA, Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA i Nordea Finance Polska SA,
- wydanie przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia przez PKO Bank Polski SA akcji Nordea Bank Polska SA oraz akcji Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w liczbie zapewniającej przekroczenie 50% udziału w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu tych Spółek,
- świadczenie przez Grupę Nordea w ramach umowy outsourcingowej usług IT umożliwiających bezpieczne funkcjonowanie Nordea Bank Polska SA w okresie poprzedzającym migrację do systemów IT PKO Banku Polskiego SA,
- dokonanie rejestracji przez właściwy sąd rejestrowy warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Nordea Bank Polska SA celem umożliwienia PKO Bank Polski SA objęcia Nowych Akcji.

Zamiarem PKO Banku Polskiego SA jest dokonanie – po zamknięciu Transakcji – wykupu pozostałych akcjonariuszy mniejszościowych Nordea Bank Polska SA w celu nabycia pozostałych akcji Nordea Bank Polska SA i podjęcie niezbędnych działań celem zniesienia dematerializacji oraz wycofania akcji Nordea Bank Polska SA z obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie oraz dokonanie połączenia Nordea Bank Polska SA z PKO Bankiem Polskim SA przez przeniesienie całego majątku Nordea Bank Polska SA na PKO Bank Polski SA (połączenie przez przejęcie).

W ramach prac związanych z realizacją umowy nabycia spółek: Nordea Bank Polska SA, Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA oraz Nordea Finance Polska SA:

- ✓ PKO Bank Polski SA złożył wnioski do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (11 lipca 2013 roku), Komisji Nadzoru Finansowego (11 lipca 2013 roku) oraz ukraińskiego Urzędu Antymonopolowego (12 lipca 2013 roku),
- ✓ w dniu 8 sierpnia 2013 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Nordea Bank Polska SA podjęło między innymi uchwałę:
  - dotyczącą jednokrotnej emisji 20 milionów imiennych warrantów subskrypcyjnych serii A uprawniających ich posiadacza do objęcia, na warunkach określonych w uchwale, łącznie nie więcej niż 20 milionów akcji zwykłych imiennych serii N tego Banku o łącznej wartości nominalnej 100 milionów PLN oraz warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Nordea Bank Polska SA o kwotę nie wyższą niż 100 milionów PLN w drodze emisji akcji serii N w celu przyznania praw do objęcia akcji tej serii posiadaczom warrantów subskrypcyjnych, które zostaną wyemitowane na podstawie tej Uchwały: uprawnionym do objęcia warrantów subskrypcyjnych serii A będzie wyłącznie podmiot, na którego wezwanie do zapisywania się na sprzedaż akcji Nordea Bank Polska SA odpowiedzą akcjonariusze tego Banku posiadający nie mniej niż 99% głosów na WZA (Uchwała nr 3),
  - dotyczącą warunkowego powołania do Rady Nadzorczej Nordea Bank Polska SA przedstawicieli PKO Banku Polskiego SA Panów: Zbigniewa Jagiełło, Jakuba Papierskiego, Bartosza Drabikowskiego, Piotra Alickiego, Pawła Borysa i Jarosława Orlikowskiego, ze skutkiem na godzinę 24.00 w ostatnim dniu wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji wyżej wymienionego Banku ogłoszonego przez PKO Bank Polski SA (Uchwała nr 2),
- ✓ w dniu 6 września 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zgodę Ukraińskiego Urzędu Antymonopolowego na przejęcie kontroli nad wyżej wymienionymi Spółkami,
- ✓ w dniu 15 października 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zgodę Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez PKO Bank Polski SA kontroli nad wyżej wymienionymi Spółkami.
- ✓ w dniu 21 listopada 2013 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym dokonano rejestracji wartości nominalnej warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego w wysokości 100 milionów PLN spółki Nordea Bank Polska SA zgodnie z Uchwałą nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy tej Spółki z dnia 8 sierpnia 2013 roku.

Ponadto PKO Bank Polski SA za pośrednictwem Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego, przekazał dwukrotnie Komisji Nadzoru Finansowego, Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA oraz Polskiej Agencji Prasowej SA treść wezwania do zapisywania się na sprzedaż 55 498 700 akcji spółki Nordea Bank Polska SA z siedzibą w Gdyni, upoważniających do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu tego podmiotu. Pierwsze wezwanie zostało przekazane w dniu 19 czerwca 2013 roku, powtórne wezwanie - w dniu 3 grudnia 2013 roku.

Ogłoszenia wezwania nastąpiły na podstawie art. 74 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w związku z umową dotyczącą nabycia przez Bank 99,21% akcji Nordea Bank Polska SA od Nordea Bank AB (publ).

Informacje dot. Transakcji oraz ogłoszenia pierwszego i powtórnego wezwania były przekazane w raportach bieżących (odpowiednio: nr 37/2013 z dnia 12 czerwca 2013 roku, nr 40/2013 z dnia 19 czerwca 2013 roku i nr 84/2013 z 3 grudnia 2013 roku).

Transakcja jest zgodna ze Strategią PKO Banku Polskiego SA przyjętą na lata 2013 – 2015 i ma na celu wzmocnienie pozycji PKO Banku Polskiego SA jako lidera w polskim sektorze bankowym, poszerzenie kanałów dystrybucji oraz doskonalenie jakości usług. Realizacja Transakcji w znaczący sposób poprawi pozycję Banku w segmencie zamożnym klientów detalicznych, wzmocni kompetencje w segmencie bankowości korporacyjnej oraz spowoduje wzrost w zakresie bancassurance.

46. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

46.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

Grupa Kapitałowa klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii:

- Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach
- Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych
- Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2013 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2013	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	479 881	475 339	4 542	-
Dłużne papiery wartościowe		467 931	463 389	4 542	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		10 799	10 799	-	-
Certyfikaty inwestycyjne		1 151	1 151	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 000 860	1 015	2 999 845	-
Instrumenty zabezpieczające		361 639	-	361 639	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 639 221	1 015	2 638 206	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	15 204 756	931 325	14 273 431	-
Dłużne papiery wartościowe		15 204 756	931 325	14 273 431	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 067 356	8 679 109	5 250 921	137 326
Dłużne papiery wartościowe		13 867 437	8 616 516	5 250 921	-
Kapitałowe papiery wartościowe*		199 919	62 593	-	137 326
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		32 752 853	10 086 788	22 528 739	137 326
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 328 211	912	3 327 299	-
Instrumenty zabezpieczające		414 804	-	414 804	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 913 407	912	2 912 495	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	290 509	-	290 509	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		290 509	-	290 509	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		3 618 720	912	3 617 808	-

*W 2013 roku Grupa Kapitałowa zaprzestala klasyfikacji udziałów w spółkach wycenianych w cenie nabycia pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej (sklasyfikowanych na Poziomie 3).

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2013 (Nota 17)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	467 931	463 389	4 542	-
obligacje skarbowe	390 660	390 660	-	-
obligacje skarbowe w EUR	4 542	-	4 542	-
obligacje komunalne	41 907	41 907	-	-
obligacje korporacyjne	24 026	24 026	-	-
obligacje emitowane przez GPW	6 628	6 628	-	-
obligacje emitowane przez banki, w tym:	168	168	-	-
obligacje BGK	158	168	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 799	10 799	-	-
Certyfikaty inwestycyjne	1 151	1 151	-	-
RAZEM	479 881	475 339	4 542	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2013 (Nota 20)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	15 204 756	931 325	14 273 431	-
bony pieniężne NBP	13 997 228	-	13 997 228	-
obligacje skarbowe PLN	931 325	931 325	-	-
obligacje komunalne EUR	136 700	-	136 700	-
obligacje komunalne PLN	113 935	-	113 935	-
obligacje skarbowe UAH	25 568	-	25 568	-
RAZEM	15 204 756	931 325	14 273 431	-

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2013 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	13 867 437	8 616 517	5 250 920	-
obligacje skarbowe PLN	8 616 517	8 616 517	-	-
obligacje skarbowe w USD	181 823	-	181 823	-
obligacje skarbowe w UAH	20 160	-	20 160	-
obligacje komunalne	3 440 753	-	3 440 753	-
obligacje korporacyjne w PLN	1 556 067	-	1 556 067	-
obligacje korporacyjne w UAH	52 117	-	52 117	-
Kapitałowe papiery wartościowe	199 919	62 593	-	137 326
RAZEM	14 067 356	8 679 110	5 250 920	137 326

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2012 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2012	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	277 566	277 566	-	-
Dłużne papiery wartościowe		273 576	273 576	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		3 237	3 237	-	-
Certyfikaty inwestycyjne		713	713	-	-
Prawa poboru		40	40	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 860 561	1 486	3 859 075	-
Instrumenty zabezpieczające		498 130	-	498 130	-
Instrumenty o charakterze handlowym		3 362 431	1 486	3 360 945	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	12 629 711	1 322 226	11 307 485	-
Dłużne papiery wartościowe		12 629 711	1 322 226	11 307 485	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	12 197 963	7 763 609	4 346 111	88 243
Dłużne papiery wartościowe		12 043 537	7 697 426	4 346 111	-
Kapitałowe papiery wartościowe		154 426	66 183	-	88 243
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		28 965 801	9 364 887	19 512 671	88 243
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 964 098	696	3 963 402	-
Instrumenty zabezpieczające		224 373	-	224 373	-
Instrumenty o charakterze handlowym		3 739 725	696	3 739 029	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	368 622	-	368 622	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		368 622	-	368 622	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		4 332 720	696	4 332 024	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2012 (Nota 17)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	273 576	273 576	-	-
obligacje skarbowe	216 521	216 521	-	-
obligacje komunalne	26 673	26 673	-	-
obligacje korporacyjne	15 141	15 141	-	-
obligacje emitowane przez GPW	13 880	13 880	-	-
obligacje BGK	1 361	1 361	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	3 237	3 237	-	-
Certyfikaty inwestycyjne	713	713	-	-
Prawa poboru	40	40	-	-
RAZEM	277 566	277 566	-	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2012 (Nota 20)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe				-
bony pieniężne NBP	9 995 300	-	9 995 300	-
obligacje skarbowe PLN	1 322 226	1 322 226	-	-
bony skarbowe	1 040 863	-	1 040 863	-
obligacje komunalne EUR	145 343	-	145 343	-
obligacje komunalne PLN	111 185	-	111 185	-
obligacje skarbowe UAH	14 794	-	14 794	-
RAZEM	12 629 711	1 322 226	11 307 485	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2012 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	12 043 537	7 697 426	4 346 111	-
obligacje skarbowe PLN	7 697 426	7 697 426	-	-
obligacje skarbowe w USD	125 253	-	125 253	-
obligacje skarbowe w UAH	79 800	-	79 800	-
obligacje komunalne	2 780 212	-	2 780 212	-
obligacje korporacyjne	1 360 846	-	1 360 846	-
Kapitałowe papiery wartościowe	154 426	66 183	-	88 243
RAZEM	12 197 963	7 763 609	4 346 111	88 243

W zależności od kategorii klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych do hierarchii, stosuje się przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe i kapitałowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępne do sprzedaży, dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wartość rynkową, będącą ceną kupna:

- dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
- dłużne i kapitałowe papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, w tym w portfelu Domu Maklerskiego,
- instrumenty pochodne.

Poziom 2: techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe dla których brak jest aktywnego rynku:

Aktywa i zobowiązania finansowej wyceniane w wartości godziwej	Metody (techniki) wyceny	Obserwowalne dane wejściowe
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – obligacje skarbowe w EUR	Cena rynkowa polskich papierów skarbowych w walucie obcej pozyskiwana jest z serwisów informacyjnych, w których znajdują się kwotowania takich papierów (Bloomberg lub strony brokerskie w systemie Reuters). Nie jest to rynek regulowany.	Cena rynkowa papierów wartościowych pozyskiwana z serwisów informacyjnych.
Pochodne instrumenty finansowe – instrumenty zabezpieczające	Wycena instrumentów pochodnych CIRS, IRS odbywa się według modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o krzywe rentowności.	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA, IRS, basis swap.
Pochodne instrumenty finansowe – instrumenty o charakterze handlowym	Wycena instrumentów pochodnych CIRS, IRS, FRA odbywa się według modelu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o krzywe rentowności. Wycena opcji walutowych odbywa się według określonych modeli wyceny dla danego typu opcji walutowej. Ceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są z rynku (są cenami rynkowymi).	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA, IRS, basis swap. Danymi wejściowymi do modeli wyceny opcji walutowych są krzywe rentowności budowane w oparciu o stawki rynku pieniężnego, rynkowe stawki punktów swapowych, płaszczyzny zmienności dla określonych par walutowych, walutowe kursy fixingowe NBP. W celu wyceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są ceny rynkowe tych opcji.
Aktywa finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
- bony pieniężne NBP	Wycena metodą krzywej rentowności.	Krzywa rentowności dla bonów pieniężnych zbudowana jest w oparciu o ceny rynkowe, dane rynku pieniężnego oraz rynku transakcji OIS.
- obligacje komunalne EUR	Wycena według przyjętego modelu wyceny.	Danymi wejściowymi do modelu wycen są stawki rynkowe, dane rynkowe: rynek pieniężnych, rynek transakcji IRS, rynek transakcji CDS, zmienność rynku opcji stopy procentowej.
- obligacje komunalne PLN	Wycena według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka.	Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
Inwestycyjne papiery wartościowej dostępne do sprzedaży		
- obligacje komunalne	Wyceniane według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka.	Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
- obligacje korporacyjne	Wyceniane według modelu krzywej rentowności oraz marży ryzyka.	Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych – instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Wycena bankowych papierów wartościowych odbywa się według metody krzywej rentowności oraz ceny egzotycznych opcji wbudowanych w te papiery.	Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS. W celu wyceny egzotycznych opcji wbudowanych w produkty strukturyzowane pozyskiwane są ceny rynkowe tych opcji.

Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała akcje nienotowane na GPW, które są wyceniane według wewnętrznych modeli wyceny. Wartość godziwa tych papierów (Fundusz) ustalana jest w oparciu o wartość netto aktywów funduszu tj. wartość godziwą projektów inwestycyjnych (spółek) wchodzących w skład funduszu, które podlegają co pół roku badaniom przez biegłego rewidenta. Gdyby Grupa Kapitałowa stosowała wartości parametrów nieobserwowalnych będące ekstremalnymi wartościami z zakresu możliwych wartości, wartość godziwa kapitałowych instrumentów finansowych mogłaby na dzień 31 grudnia 2013 roku być większa o 6 866 tysięcy PLN lub mniejsza o 6 866 tysięcy PLN.

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa Kapitałowa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2013 roku jest następujący.

Instrument finansowy	Technika wyceny	Czynnik nieobserwowalny	Wpływ na wartość godziwą	
			scenariusza pozytywnego	scenariusza negatywnego
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży				
Kapitałowe papiery wartościowe	metoda wartości netto aktywów funduszu (NAV - Net Asset Value)	cena za jednostkę uczestnictwa	7	(7)

Grupa Kapitałowa nie prezentuje w hierarchii wartości godziwej akcji i udziałów w spółkach, które wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpis z tytułu wartości, dotychczas prezentowanych w Poziomie 3. Dane porównywalne zostały odpowiednio przekształcone.

W IV kwartale 2013 roku dokonano pojedynczej wyceny spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. do wartości godziwej ustalonej w wysokości 48 532 tysiące PLN oraz dokonano przejęcia udziału w wyżej wymienionej spółce na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.

Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności kwotowania z aktywnego rynku według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowania do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. Przeniesienia pomiędzy poziomami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku nie nastąpiły przeniesienia między poziomami w hierarchii wartości godziwej wykorzystywanej przy wycenie wartości godziwej instrumentów finansowych.

Poniższe tabele prezentują uzgodnienie w trakcie okresów pomiarów odpowiednio od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku oraz 2012 roku, wartości godziwej na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej:

	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Bilans otwarcia na początek okresu	88 243	29 063
Suma zysków lub strat	4 455	(19 431)
w wyniku finansowym	4 455	(5 404)
w innych dochodach całkowitych		(14 027)
Zakupy (objęcie akcji w podwyższonym kapitale) i różnice kursowe	44 628	78 611
Bilans zamknięcia na koniec okresu	137 326	88 243
Suma zysków lub strat za okres ujęta w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	-	(5 404)

46.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych.

Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę Kapitałową klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, wymagalnych na moment wyceny,
- zobowiązania Grupy Kapitałowej wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,
- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące),
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego,
- inne aktywa i zobowiązania finansowe.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą rentowności.

Wartość godziwą zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Wartość godziwą zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Finance AB oszacowano na podstawie kwotowań Bloomberg.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego rodzaju zawieranych przez Grupę Kapitałową w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień kończący okres sprawozdawczy.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2013	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	7 246 120	7 246 120
Należności od banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 893 441	1 889 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			149 623 262	154 648 148
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	74 900 220	75 071 455
kredyty gospodarcze	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	51 576 141	55 944 670
kredyty konsumpcyjne	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	19 213 873	19 699 100
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 144 088	2 144 088
dłużne papiery wartościowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 788 940	1 788 835
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	38 005	37 699
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	611 313	612 779
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	4 065	4 065
Zobowiązania wobec innych banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 747 337	3 747 311
Zobowiązania wobec klientów			151 904 181	151 901 068
wobec podmiotów gospodarczych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	31 966 616	31 966 755
wobec jednostek budżetowych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 473 476	3 473 476
wobec ludności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	116 464 089	116 460 837
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1, 3	kwotowania rynkowe/ zdyskontowane przepływy pieniężne	10 255 937	10 488 746
Dług podporządkowany	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 620 857	1 605 265
Inne zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	2 004 459	2 004 459

	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2012 przekształcone	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	10 289 451	10 289 451
Należności od banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 392 486	3 387 187
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			143 483 066	141 410 681
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	70 419 098	69 519 990
kredyty gospodarcze	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	50 654 164	50 398 091
kredyty konsumpcyjne	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	20 335 853	19 421 917
dłużne papiery wartościowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 073 951	2 070 684
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	46 971	46 687
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	758 419	758 419
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	3 128	3 128
Zobowiązania wobec innych banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 733 947	3 733 701
Zobowiązania wobec klientów			146 193 570	146 188 433
wobec podmiotów gospodarczych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	31 868 251	31 868 263
wobec jednostek budżetowych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 458 897	3 458 897
wobec ludności	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	110 866 422	110 861 273
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1, 3	kwotowania rynkowe/ zdyskontowane przepływy pieniężne	9 902 161	10 369 806
Dług podporządkowany	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 631 256	1 638 663
Inne zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	1 537 563	1 537 563

	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	01.01.2012 przekształcone	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd	zdyskontowane przepływy pieniężne	9 142 168	9 142 168
Należności od banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 396 227	2 395 600
Kredyty i pożyczki udzielone klientom			141 254 489	134 342 881
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	69 685 703	64 902 196
<i>kredyty gospodarcze</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	48 823 923	47 229 078
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	22 639 623	22 211 607
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	105 240	105 240
Inne aktywa finansowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	431 144	431 144
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	3 454	3 454
Zobowiązania wobec banków	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	6 239 164	6 234 511
Zobowiązania wobec klientów			146 473 897	146 495 779
<i>wobec podmiotów gospodarczych</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	38 468 560	38 468 586
<i>wobec jednostek budżetowych</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 822 243	3 822 243
<i>wobec ludności</i>	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	104 183 094	104 204 950
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	7 771 779	7 773 693
Dług podporządkowany	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 614 377	1 618 446
Inne zobowiązania finansowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 862 759	1 862 759

47. Działalność powiernicza

Podmiot dominujący jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

48. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, jak i w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie rentowności działalności biznesowej, przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej przez Bank tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

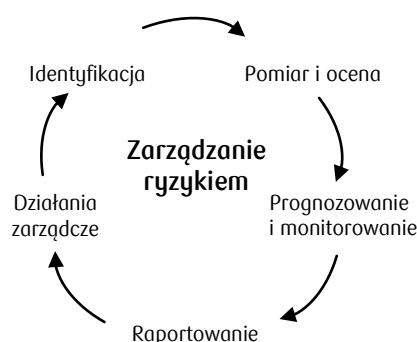
W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego, które podlegają zarządzaniu: kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, operacyjne, braku zgodności, zmian makroekonomicznych, modeli, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne) i reputacji.

48.1. Elementy procesu zarządzania ryzykiem bankowym

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w Grupie Kapitałowej składają się następujące elementy:

- identyfikacja ryzyka:
  - polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Grupy Kapitałowej. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej lub całej Grupy Kapitałowej,
- pomiar i ocena ryzyka:
  - pomiar ryzyka obejmujący definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- prognozowanie i monitorowanie ryzyka:
  - polegające na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- raportowanie ryzyka:
  - polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- działania zarządcze:
  - polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem obrazuje poniższy schemat:

48.2. Główne zasady zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej opiera się w szczególności na następujących zasadach:

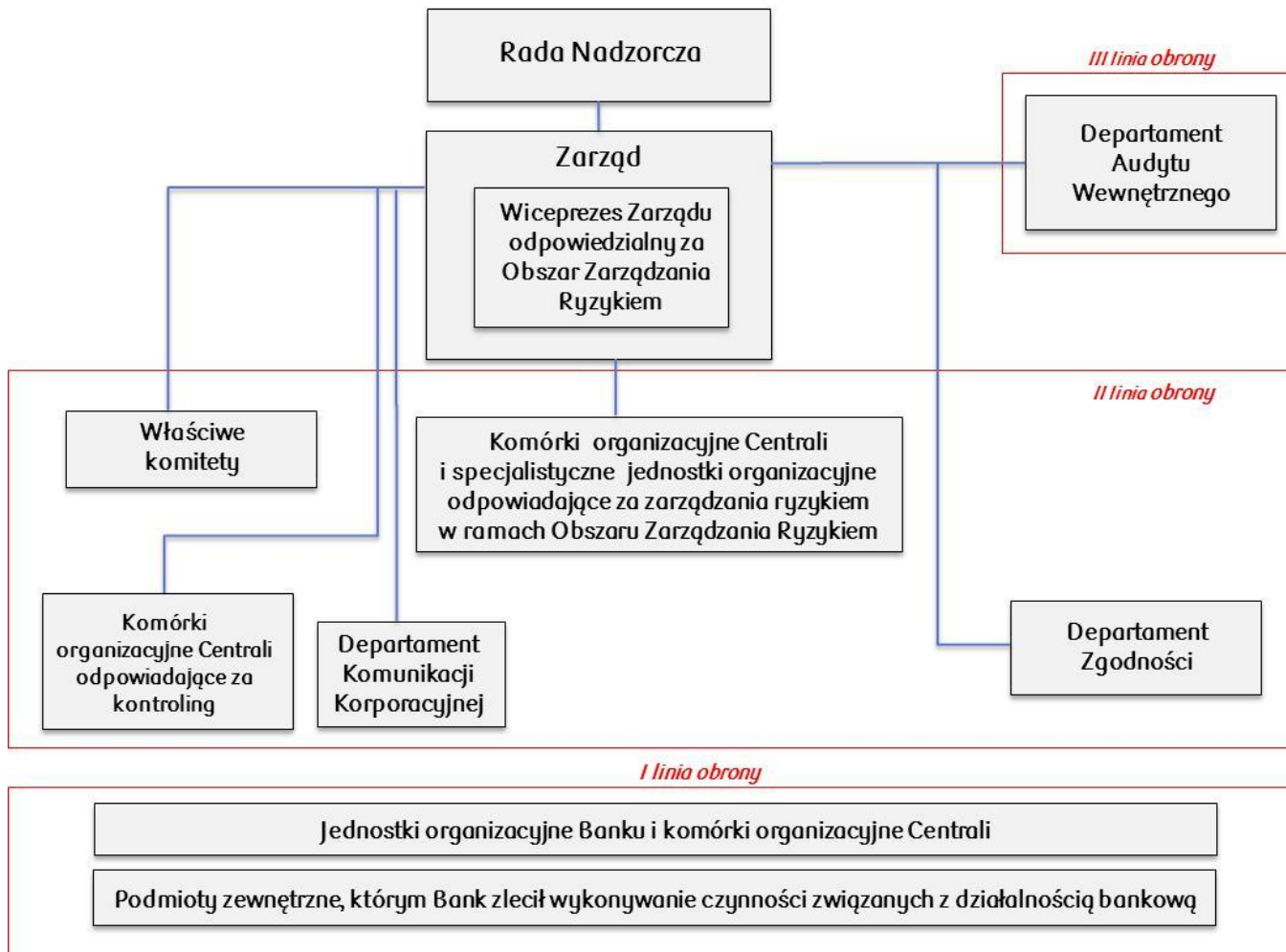
- Grupa Kapitałowa zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Grupy Kapitałowej przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko,

48.3. Organizacja zarządzania ryzykiem w Banku

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola wewnętrzna funkcjonalna zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym metody, narzędzia, proces i organizacja zarządzania ryzykiem,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Pierwsza linia obrony realizowana jest w szczególności w jednostkach organizacyjnych Banku, komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach Grupy Kapitałowej i obejmuje te aspekty działalności tych jednostek, komórek i podmiotów, które mogą generować ryzyko. Jednostki, komórki oraz podmioty Grupy Kapitałowej odpowiadają za identyfikację ryzyk, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony. Jednocześnie podmioty Grupy Kapitałowej obowiązują zasadą spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w spółkach Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym prowadzi ona działalność.

Druga linia obrony realizowana jest w szczególności w Obszarze Ryzyka i Windykacji, specjalistycznych jednostkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za analizy kredytowe, komórce organizacyjnej Centrali zarządzającej ryzykiem braku zgodności (*compliance*), a także w komórkach organizacyjnych Centrali odpowiadających za kontroling.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego zarządzają ryzykiem w zakresie przyznaných kompetencji.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne),
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- przygotowywanie dla Zarządu lub komitetów rekomendacji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwój systemów informatycznych przeznaczonych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Biuro Walidacji Modeli odpowiada za:

- walidację modeli pomiaru ryzyka,
- tworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem modeli w Banku, pomiar i raportowanie poziomu ryzyka modeli,
- wsparcie zarządzania ryzykiem.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klienta Korporacyjnego oraz Centrum Restrukturyzacji i Windykacji odpowiadają za:

- sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- efektywne działania interwencyjne w ramach efektywnego, wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego,
- efektywny outsourcing realizowanych zadań oraz efektywne zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku,
- efektywną sprzedaż wierzytelności trudnych.

Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego odpowiada za ograniczenie ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych Banku klientów rynku detalicznego i rynku korporacyjnego oraz zapewnianie efektywnych analiz kredytowych dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych klientom indywidualnym przez sieć detaliczną Banku i kredytów udzielanych klientom małych i średnich przedsiębiorstw ocenianych metodą ratingową, a także podejmowanie decyzji kredytowych w tym zakresie.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

Komitet Ryzyka („KR”):

- monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatność kapitałową i wdrażanie obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze Strategią Banku,
- analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA.
- wspiera Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem bankowym przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka bankowego.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”):

- podejmuje decyzje w zakresie limitów i wartości progowych na poszczególne rodzaje ryzyka, kwestii związanych z ustalaniem cen transferowych oraz modeli ryzyka i ich parametrów,
- wydaje rekomendacje dla Zarządu m. in. w zakresie kształtowania struktury aktywów i pasywów Banku zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, kapitałem oraz polityki cenowej.

Komitet Kredytowy Banku („KKB”):

- podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych,
- wydaje rekomendacje w wyżej wymienionym zakresie dla Zarządu.

Komitet Kredytowy Centrali („KKC”) i komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych:

- wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów Pionów i członków Zarządu, a komitety kredytowe działające w regionach wspierają dyrektorów oddziałów i dyrektorów Regionalnych Oddziałów Korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

Komitet Ryzyka Operacyjnego („KRO”)

- podejmuje decyzje, wydaje rekomendacje, zalecenia i opinie w zakresie m.in. strategicznych limitów tolerancji i limitów strat na ryzyko operacyjne, metryk kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), założeń testów warunków skrajnych, wyników walidacji modeli pomiaru ryzyka operacyjnego oraz zmian w podejściu AMA,
- formułuje rekomendacje w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, które są przekazywane spółkom Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w ramach sprawowanego przez Bank nadzoru właścicielskiego nad tymi podmiotami.

KZAP, KR, KRO, KKB, Zarząd i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

48.4. Działania w zakresie zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategię rozwoju spółek, również w zakresie poziomu ryzyka, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej.

Przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w spółkach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te spółki po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank. Przepisy wewnętrzne spółek dotyczące zarządzania ryzykiem są wprowadzane w oparciu o zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i spółkach Grupy Kapitałowej Banku przy uwzględnieniu specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym ona prowadzi działalność.

Priorytetem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnych źródeł finansowania, które stanowią podstawę stabilnego rozwoju działalności biznesowej, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów oraz odpowiedniej oceny ryzyka.

W tym celu Bank w 2013 roku podjął następujące działania:

- rolował obligacje krótkoterminowe w kwocie od 500 do 850 milionów PLN, wydłużając jednocześnie termin wymagalności tych papierów z trzech do sześciu miesięcy,
- zaliczył do funduszy własnych część zysku Banku za 2012 rok,
- pozyskał we wrześniu 2013 roku finansowanie w formie kredytu w wysokości 75 milionów EUR i w listopadzie 2013 roku około 185 milionów CHF.

Bank 12 czerwca 2013 roku podpisał umowę dotyczącą nabycia akcji Nordea Bank Polska SA, Nordea Finance Polska SA, Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA, a także portfela kredytów korporacyjnych obsługiwanych bezpośrednio przez sprzedającego – skandynawską grupę finansową Nordea. Wyżej wymienione przejęcie, nie wpłynie na zmianę rodzaju ryzyk identyfikowanych w działalności PKO Banku Polskiego SA ani Nordea Bank Polska SA.

W pierwszej połowie 2013 roku w zakresie ryzyka operacyjnego, Bank prowadził prace związane z dostosowaniem do wymagań znowelizowanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w styczniu 2013 roku Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach. Wszystkie rekomendacje zostały spełnione przez Bank do 30 czerwca 2013 roku, natomiast rekomendacja dotycząca ujawnienia informacji o stratach operacyjnych została spełniona – zgodnie z Rekomendacją M – w III kwartale 2013 roku.

W drugiej połowie 2013 roku Bank wdrożył proces uwzględniania ryzyka kredytowego kontrahenta w wycenie instrumentów finansowych zgodnie z najlepszymi praktykami na rynku oraz uwarunkowaniami wewnętrznymi.

W 2013 roku w KREDOBANK SA były prowadzone prace związane z optymalizacją i podwyższeniem efektywności procesu kredytowego poprzez udoskonalenie systemu informacji zarządczej (MIS), optymalizację procesu kredytowego dla osób fizycznych, małych i średnich przedsiębiorstw (SME) i klientów korporacyjnych. Ponadto przeprowadzono nowelizację przepisów wewnętrznych w zakresie podstawowych zasad organizacji procesu kredytowego oraz przepisów związanych z procesem kredytowania klientów osób fizycznych oraz osób prawnych.

W 2013 roku w Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA koncentrowano się głównie na budowaniu bezpiecznego portfela leasingowego gwarantującego dodatnie skonsolidowane wyniki Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA, bezpieczeństwie kapitału oraz ograniczeniu udziału zagrożonych należności w portfelu.

48.5. Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest na poziomie Banku oraz poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka zarówno na działalność Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej, jak również całej Grupy Kapitałowej, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- z góry uznawane za istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- potencjalnie istotne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku lub Grupie Kapitałowej rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

W oparciu o informacje ilościowe i jakościowe, cyklicznie dokonywana jest w Banku ocena istotności potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka. Wynikiem oceny jest przypisanie danemu rodzajowi ryzyka poziomu istotne/nieistotne. Podobnej oceny dokonuje się cyklicznie w odniesieniu do spółek Grupy Kapitałowej. Monitoring dokonywany jest w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku albo spółki Grupy Kapitałowej.

49. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzycelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służbę oceny ryzyka kredytowego, niezależnie od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdyspersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Spółki Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA i spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA, Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA oraz spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupy Kapitałowej BTK SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupie Kapitałowej BTK SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Pionu Ryzyka Bankowego uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

49.1. Pomiar i ocena ryzyka kredytowego

Metody pomiaru i oceny ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR) odpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych

W 2013 roku Bank wdrożył nowe modele *ratingowe* dla klientów instytucjonalnych, obejmujących przedsiębiorców prowadzących księgi rachunkowe zgodnie z ustawą o rachunkowości lub zgodnie z MSR, prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów oraz przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego. Szczególnie wdrożenie modelu oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwoli na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości przeznaczonych na wynajem lub sprzedaż (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe; powierzchnie przemysłowe) oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna; przemysłowa; użyteczności publicznej).

Modele te zostały opracowane z wykorzystaniem wewnętrznych danych Banku co zapewnia, że są dostosowane do profilu ryzyka klientów Banku. Modele opierają się na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena punktowa obejmuje ocenę wskaźników finansowych, czynników jakościowych oraz ocenę czynników behawioralnych. Dodatkowo, ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza ryzyka.

Wyżej wymienione modele zostały zaimplementowane w nowym narzędziu informatycznym wspierającym ocenę ryzyka kredytowego Banku związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych.

Ocena ryzyka kredytowego klientów indywidualnych

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W pierwszej połowie 2013 roku w zakresie ryzyka kredytowego, Bank prowadził prace związane z dostosowaniem do wymagań znowelizowanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w lutym 2013 roku Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych. Wszystkie rekomendacje zostały wdrożone w Banku zgodnie z oczekiwanym terminem tj. do 31 lipca 2013 roku. W drugiej połowie 2013 roku w Banku prowadzono prace związane z dostosowaniem do wymagań znowelizowanej przez KNF w czerwcu 2013 roku - Rekomendacji S, dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. Część rekomendacji została wprowadzona zgodnie z oczekiwaniem KNF z końcem 2013 roku, kontynuacja prac w zakresie pełnego dostosowania Banku do postanowień niniejszej Rekomendacji będzie miała miejsce również w pierwszej połowie 2014 roku (część rekomendacji powinna być wprowadzona nie później niż do dnia 1 lipca 2014 roku).

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny.

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W odniesieniu do klientów instytucjonalnych i segmentu małych i średnich przedsiębiorstw Bank wprowadził szereg usprawnień w zakresie bieżącego monitorowania portfela, co pozwala na szybsze reagowanie na zmiany w istniejącym portfelu Banku, zastosowanie adekwatnej polityki i narzędzi do nowych klientów.

W czerwcu 2013 roku Bank wdrożył nową metodykę szacowania parametrów portfelowych wykorzystywanych przy ustalaniu odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe. Metodyka ta wykorzystuje elementy modelowania parametrów portfelowych na potrzeby ustalania wymogów kapitałowych metodą IRB. Zapewnia śledzenie zachowania portfela kredytowego w bardziej homogenicznych grupach oraz bardziej precyzyjną informację na temat realizowanych odzysków.

49.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko kredytowe w podziale na z rozpoznaną utratą wartości i bez oraz w podziale na nieprzeterminowane i przeterminowane

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2013	31.12.2012
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	28 891	29 373
oceniane metodą zindywidualizowaną	28 543	29 373
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	1 893 133	3 392 495
nieprzeterminowane	1 893 133	3 392 495
Razem brutto	1 922 024	3 421 868
Odpisy z tytułu utraty wartości	(28 583)	(29 382)
Razem według wartości bilansowej netto	1 893 441	3 392 486

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie		
	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	12 861 352	13 416 970	11 773 800
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 532 429	6 505 083	5 700 627
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	143 412 690	136 842 361	135 138 932
nieprzeterminowane	139 700 612	131 994 970	131 131 657
przeterminowane	3 712 078	4 847 391	4 007 275
do 4 dni przeterminowania	1 081 196	1 791 011	855 403
powyżej 4 dni przeterminowania	2 630 882	3 056 380	3 151 872
Razem brutto	156 274 042	150 259 331	146 912 732
Odpisy z tytułu utraty wartości	(6 650 780)	(6 776 265)	(5 658 243)
Razem według wartości bilansowej netto	149 623 262	143 483 066	141 254 489

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	6 160	5 536
oceniane metodą zindywidualizowaną	6 160	5 536
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	13 864 573	12 043 537
nieprzeterminowane	13 864 573	12 043 537
z ratingiem zewnętrznym	9 429 681	7 953 371
z ratingiem wewnętrznym	4 434 892	4 090 166
Razem brutto	13 870 733	12 049 073
Odpisy z tytułu utraty wartości	(3 296)	(5 536)
Razem według wartości bilansowej netto	13 867 437	12 043 537

Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-	-
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	-
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	38 005	46 971
nieprzeterminowane	38 005	46 971
z ratingiem zewnętrznym	38 005	46 971
Razem brutto	38 005	46 971
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	-
Razem według wartości bilansowej netto	38 005	46 971

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2013	31.12.2012
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	65 209	72 579
Inne aktywa bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	609 904	753 653
nieprzeterminowane	601 289	752 633
przeterminowane	8 615	1 020
Razem brutto	675 113	826 232
Odpisy z tytułu utraty wartości	(63 800)	(67 813)
Razem według wartości bilansowej (netto)	611 313	758 419

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 018 340	7 550 898	6 845 759
Należności od banków	1 893 441	3 392 486	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	467 931	273 576	1 300 164
emitowane przez Skarb Państwa	395 202	216 521	1 268 471
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	41 907	26 673	14 783
emitowane przez podmioty niefinansowe	23 892	15 064	14 947
emitowane przez podmioty finansowe	6 762	13 947	239
emitowane przez banki	168	1 371	1 724
Pochodne instrumenty finansowe	3 000 860	3 860 561	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godzwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	15 204 756	12 629 711	12 467 201
emitowane przez banki centralne	13 997 228	9 995 300	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa	956 893	2 377 883	3 620 515
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	250 635	256 528	252 895
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	149 623 262	143 483 066	141 254 489
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	2 981 207	720 944	1 215 310
kredyty gospodarcze	942 784	720 944	1 121 411
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 038 423	-	93 899
sektor niefinansowy	139 434 111	135 097 482	134 977 188
kredyty mieszkaniowe	74 900 220	70 419 098	69 685 703
kredyty gospodarcze	44 508 259	43 441 269	42 651 862
kredyty konsumpcyjne	19 213 873	20 335 853	22 639 623
dłużne papiery wartościowe	811 759	901 262	-
sektor budżetowy	7 207 944	7 664 640	5 061 991
kredyty gospodarcze	6 125 098	6 491 951	5 050 650
dłużne papiery wartościowe	977 181	1 172 689	-
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	105 665	-	11 341
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	13 867 437	12 043 537	14 307 525
emitowane przez Skarb Państwa	8 818 500	7 902 479	8 679 028
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	3 440 753	2 780 212	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	997 253	1 309 954	2 119 271
emitowane przez banki	610 931	50 892	50 870
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	38 005	46 971	-
emitowane przez Skarb Państwa	26 886	27 843	-
emitowane przez banki	11 119	19 128	-
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	611 313	758 419	431 144
Razem	188 725 345	184 039 225	182 067 242

Pozycje pozabilansowe	31.12.2013	31.12.2012
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 708 424	7 871 614
Udzielone gwarancje	6 344 816	6 535 055
Gwarancje emisji	3 550 421	3 469 465
Udzielone akredytywy	491 768	372 615
Razem	18 095 429	18 248 749

Jakość kredytowa aktywów finansowych - nieprzeterminowane, bez utraty wartości

Wewnętrzne klasy ratingowe

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz PKO Leasing SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową PKO Leasing SA.

Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości klasyfikowane są ze względu na rating klienta, w ramach wewnętrznych klas ratingowych od A do G (w zakresie podmiotów finansowych A-F).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Należności od banków	1 893 133	3 392 495	2 396 540
w tym:			
z ratingiem zewnętrznym	1 518 290	3 064 734	2 070 945
bez ratingu	374 843	327 761	325 595
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	139 700 612	131 994 970	131 131 657
z ratingiem	125 199 355	119 799 020	123 173 721
bez ratingu	14 501 257	12 195 950	7 957 936
PKO Bank Polski SA	135 300 966	128 413 204	128 236 734
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	38 313 981	36 992 554	38 595 846
A (pierwszorzędna)	1 414 115	1 346 291	1 269 043
B (bardzo dobra)	1 247 527	1 639 493	2 377 152
C (dobra)	4 164 801	3 596 148	4 248 073
D (zadowolająca)	5 803 780	7 125 127	8 937 711
E (przeciętna)	9 869 180	10 473 404	9 791 398
F (akceptowalna)	7 012 781	8 314 985	9 244 208
G (słaba)	8 801 797	4 497 106	2 728 261
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	84 848 494	81 322 095	83 438 089
A (pierwszorzędna)	59 604 586	39 329 628	39 006 051
B (bardzo dobra)	13 546 734	25 229 102	28 255 664
C (dobra)	5 261 693	6 162 155	6 770 389
D (przeciętna)	4 648 762	4 297 993	3 224 042
E (akceptowalna)	1 786 719	6 303 217	6 181 943
bez wewnętrznego ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty konsumpcyjne, mieszkaniowe i pozostałe)	12 138 491	10 098 555	6 202 799
Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA	3 534 099	2 812 871	2 307 463
z wewnętrznym ratingiem	2 036 880	1 484 371	1 139 786
A2 (pierwszorzędna)	9 317	5 597	4 574
A3 (bardzo dobra)	111 924	93 150	71 872
A4 (dobra)	262 562	154 228	147 577
A5 (zadowolająca)	552 834	352 991	354 505
A6 (przeciętna)	868 695	741 302	477 485
B1 (akceptowalna)	187 170	119 614	61 132
B2 (słaba)	38 060	10 021	19 117
C (zła)	6 318	7 468	3 524
bez wewnętrznego ratingu	1 497 219	1 328 500	1 167 677
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	865 547	768 895	587 460
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu - z wewnętrznym ratingiem	10	-	-
C (dobra)	10	-	-
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - z wewnętrznym ratingiem	-	111 185	108 922
C (dobra)	-	-	108 922
D (zadowolająca)	-	111 185	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - z wewnętrznym ratingiem	4 434 892	4 090 166	5 577 627
A (pierwszorzędna)	53 776	13 370	25 293
B (bardzo dobra)	336 547	370 368	341 104
C (dobra)	1 026 669	772 269	758 732
D (zadowolająca)	912 529	1 010 451	2 320 579
E (przeciętna)	1 277 585	954 548	1 241 433
F (akceptowalna)	755 984	902 211	602 792
G (słaba)	71 802	59 669	84 180
G3 (niska)	-	7 280	-
H (zła)	-	-	203 514
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	601 289	752 633	420 251
Razem	142 195 034	136 140 098	133 948 448

Kredyty i pożyczki niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowałoby powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Zewnętrzne klasy ratingowe

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz należności od banków, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

31 grudnia 2013

Portfel/Rating	AAA	AA- do AA+	A- do A+	BBB -do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC-do CCC+	B3*	Caa2*	bez ratingu	31.12.2013
Należności od banków	-	140 193	1 210 067	118 302	1 230	42 963	5 535	-	-	374 843	1 893 133
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	395 587	21 031	-	-	-	-	-	51 303	467 921
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	395 202	-	-	-	-	-	-	-	395 202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	227	-	-	-	-	-	-	41 680	41 907
emitowane przez banki	-	-	158	-	-	-	-	-	-	-	158
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 762	6 762
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	21 031	-	-	-	-	-	2 861	23 892
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	15 042 488	136 700	-	-	-	25 568	-	-	15 204 756
w tym:											
emitowane przez Bank Centralny	-	-	13 997 228	-	-	-	-	-	-	-	13 997 228
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	931 325	-	-	-	-	25 568	-	-	956 893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	113 935	136 700	-	-	-	-	-	-	250 635
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	9 125 800	49 530	-	-	-	216 575	11 131	26 645	9 429 681
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	8 616 516	-	-	-	-	201 984	-	-	8 818 500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	250	250
emitowane przez banki	-	-	509 284	49 530	-	-	-	14 591	11 131	26 395	610 931
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	-	-	-	-	38 005	-	-	38 005
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	-	-	-	-	26 886	-	-	26 886
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	-	11 119	-	-	11 119
Razem	-	140 193	25 773 942	325 563	1 230	42 963	5 535	280 148	11 131	452 791	27 033 496

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA - według ratingu Moody's

31 grudnia 2012

Portfel/Rating	AAA	AA- do AA+	A- do A+	BBB -do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC-do CCC+	B3*	Caa2*	bez ratingu	31.12.2012
Należności od banków	247 969	270 787	1 903 607	527 291	101 193	11 812	2 075	-	-	327 761	3 392 495
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	216 521	-	-	-	-	-	-	57 055	273 576
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	216 521	-	-	-	-	-	-	-	216 521
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26 673	26 673
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 371	1 371
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13 947	13 947
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15 064	15 064
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	12 503 732	-	-	-	-	14 794	-	-	12 518 526
w tym:											
emitowane przez Bank Centralny	-	-	9 995 300	-	-	-	-	-	-	-	9 995 300
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	2 363 089	-	-	-	-	14 794	-	-	2 377 883
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	145 343	-	-	-	-	-	-	-	145 343
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	7 697 426	50 892	-	-	-	205 053	-	-	7 953 371
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	7 697 426	-	-	-	-	205 053	-	-	7 902 479
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
emitowane przez banki	-	-	-	50 892	-	-	-	-	-	-	50 892
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	-	-	-	-	46 971	-	-	46 971
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	-	-	-	-	27 843	-	-	27 843
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	-	19 128	-	-	19 128
Razem	247 969	270 787	22 321 286	578 183	101 193	11 812	2 075	266 818	-	384 816	24 184 939

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA - według ratingu Moody's

49.3. Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% funduszy własnych skonsolidowanych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na dzień 31 grudnia 2013 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 5,1% skonsolidowanych funduszy własnych. Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2013			31.12.2012		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki	Udział w portfelu kredytowym, który nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki	Udział w portfelu kredytowym, który nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych
1.	929 786	0,59%	1.	1 022 563	0,69%
2.	673 507	0,43%	2.	532 590	0,36%
3.	556 154	0,36%	3.	520 228	0,35%
4.	464 144	0,30%	4.	487 000	0,33%
5.	441 634	0,28%	5.	321 896	0,22%
6.	356 875	0,23%	6.	296 218	0,20%
7.	329 657	0,21%	7.	292 045	0,20%
8.	307 240	0,20%	8.	280 166	0,19%
9.	299 405	0,19%	9.	251 472	0,17%
10.	282 069	0,18%	10.	247 297	0,17%
11.	275 920	0,18%	11.	244 592	0,16%
12.	274 024	0,18%	12.	244 417	0,16%
13.	263 134	0,17%	13.	241 373	0,16%
14.	260 022	0,17%	14.	241 000	0,16%
15.	256 352	0,16%	15.	238 652	0,16%
16.	240 597	0,15%	16.	227 296	0,15%
17.	231 002	0,15%	17.	220 575	0,15%
18.	227 778	0,15%	18.	220 032	0,15%
19.	223 309	0,14%	19.	215 473	0,14%
20.	221 412	0,14%	20.	210 919	0,14%
Razem	7 114 021	4,55%	Razem	6 555 804	4,41%

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 1,72%. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 16,6% i 19,9% skonsolidowanych funduszy własnych Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych:

31.12.2013			31.12.2012		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki	Udział w portfelu kredytowym, który nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki	Udział w portfelu kredytowym, który nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych
1	3 536 942	2,26%	1	4 021 399	2,03%
2	2 790 997	1,79%	2	2 992 512	1,52%
3	2 056 058	1,32%	3	1 957 102	0,99%
4	1 960 687	1,25%	4	1 638 882	0,83%
5	1 446 402	0,93%	5	1 589 974	0,80%
Razem	11 791 086	7,55%	Razem	12 199 869	6,17%

Koncentracja wobec sekcji branżowych

W stosunku do 31 grudnia 2012 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej w sekcje branżowe o około 977 miliona PLN. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości”, „Handel hurtowy i detaliczny (...)” oraz „Budownictwo” wyniosło ok. 60% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania według sekcji branżowych według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2013		31.12.2012	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
C	Przetwórstwo przemysłowe	18,45%	10,68%	18,18%	10,81%
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	15,89%	15,69%	15,90%	15,33%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	15,43%	22,52%	15,21%	22,31%
F	Budownictwo	10,53%	10,92%	11,38%	11,06%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9,08%	0,38%	9,67%	0,48%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2,06%	0,17%	2,03%	0,16%
Pozostałe zaangażowanie		28,56%	39,64%	27,63%	39,85%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Powyższa struktura branżowa nie uwzględnia zaangażowania wynikającego z tytułu dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z kategorii „dostępne do sprzedaży” do kategorii „pożyczki i należności”.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdźwersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Struktura portfela kredytowego według regionów geograficznych różniana jest w Grupie Kapitałowej ze względu na obszar klienta Banku – odrębna jest dla obszaru klienta detalicznego (ORD), odrębna dla obszaru klienta korporacyjnego (ORK).

W ramach ORD wyróżnia się 11 regionów geograficznych. Na dzień 31 grudnia 2013 roku największa koncentracja portfela kredytowego ORD występuje w regionie katowickim i warszawskim (około 23% portfela ORD).

W ramach ORK Bank wyróżnia 7 makroregionów i centralę. Na dzień 31 grudnia 2013 roku największa koncentracja portfela kredytowego ORK występuje w centrali Banku i w makroregionie centralnym (odpowiednio 20% i 17% portfela ORK).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2013 roku udział ekspozycji w walutach wymiennalnych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 20,4%.

Spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w 2013 roku jest głównie efektem spadku kurs USD i CHF w stosunku do 2012 roku. Obserwowany jest ponadto stały wzrost nowej sprzedaży kredytów oferowanych klientom instytucjonalnym Banku udzielanych w walutach obcych, przy spadku zaangażowania portfela walutowego klientów indywidualnych Banku, w wyniku braku w ofercie Banku kredytów walutowych dla tego klienta.

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej, tj. w portfelu walutowym Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA oraz BTK SA dominują ekspozycje w EUR (odpowiednio 96% i 91% portfela walutowego tych Grup Kapitałowych). Natomiast w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA i w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” (tj. podmiotach działających na Ukrainie) dominują kredyty udzielane w USD (odpowiednio 54% i 80% portfela walutowego tych podmiotów).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego	31.12.2013	31.12.2012
PLN	79,59%	78,63%
Waluty obce, w tym:	20,41%	21,37%
CHF	12,64%	14,17%
EUR	5,65%	5,32%
USD	1,46%	1,21%
UAH	0,65%	0,66%
GBP	0,01%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku limity te nie zostały przekroczone.

49.4. Praktyki *forbearance*

Bank jako *forbearance* przyjmuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem lub emitentem zmian warunków umowy, wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne). Celem działań *forbearance* jest przywrócenie dłużnikowi lub emitentowi zdolności do prawidłowej realizacji umowy oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność *forbearance* polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) przywrócenia warunków pierwotnych,
- 2) harmonogramu,
- 3) rozłożenia zaległości na raty,
- 4) oprocentowania,
- 5) redukcji wierzytelności,
- 6) formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy *forbearance*, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu *forbearance* jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Zawarcie umowy *forbearance* są na bieżąco monitorowane. Zawarcie umowy *forbearance*, zamieniającej warunki umowne z uwagi na trudności finansowe dłużnika lub emitenta, stanowi jedną z przesłanek indywidualnej utraty wartości i skutkuje koniecznością przeprowadzenia analizy sytuacji pod kątem utworzenia odpisów lub rezerw aktualizacjach wartość ekspozycji (rezerw) wynikających z tego faktu.

Kredyty i pożyczki przestają podlegać *forbearance* w przypadku, gdy spełnione są łącznie warunki:

- uregulowane zostały 3 kolejne płatności wynikające z harmonogramu umowy *forbearance*,
- upłynęło przynajmniej 60 dni od dnia pierwszej raty określonej zgodnie z harmonogramem w umowie *forbearance*,
- na bieżąco i w sposób niebudzący zastrzeżeń realizowane są inne warunki umowne,
- wierzytelność nie jest objęta outsourcingiem czynności windykacyjnych.

	Wartość bilansowa	
	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	156 274 042	150 259 331
w tym <i>forbearance</i>:	4 318 155	3 987 760
sektor finansowy	183	523
kredyty gospodarcze	183	523
sektor niefinansowy	4 317 682	3 987 035
kredyty gospodarcze	2 439 686	2 024 274
kredyty mieszkaniowe	1 437 655	1 512 753
kredyty konsumpcyjne	440 341	450 008
sektor budżetowy	290	202
kredyty gospodarcze	290	202
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom <i>forbearance</i>	(991 371)	(919 156)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto <i>forbearance</i>	3 326 784	3 068 604

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające forbearance według regionu geograficznego	31.12.2013	31.12.2012
Polska		
mazowiecki	1 772 532	1 792 783
wielkopolski	434 487	392 709
śląsko-opolski	401 978	382 422
małopolsko-świętokrzyski	337 180	270 874
pomorski	242 532	246 339
podlaski	233 365	176 330
łódzki	206 303	173 453
dolnośląski	205 842	148 733
kujawsko-pomorski	160 294	114 211
zachodnio-pomorski	157 392	100 260
lubelsko-podkarpacki	101 949	94 389
warmińsko-mazurski	64 301	95 257
Razem	4 318 155	3 987 760

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające forbearance	Zaangażowanie według wartości bilansowej brutto		Wartość zabezpieczenia	
	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	3 107 480	3 519 311	173 583	209 507
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	1 210 675	468 449	83 947	41 679
nieprzeteterminowane	880 476	284 734	18 220	31 691
przeteterminowane	330 199	183 715	65 727	9 988
Razem brutto	4 318 155	3 987 760	257 530	251 186

Zmiana wartości bilansowych kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance na początek i na koniec okresu

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 068 604
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(72 215)
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2 124 716)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2 630 100
Inne zmiany/splaty	(174 989)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 326 784

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 304 253
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	299 277
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2 722 631)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2 349 200
Inne zmiany/splaty	(161 495)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 068 604

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto według stosowanych zmian warunków spłaty dla forbearance	Wartość bilansowa brutto	
	31.12.2013	31.12.2012
Rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty	2 482 200	2 500 962
Zmiana harmonogramu	1 540 718	745 498
Rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty)	808 174	753 493
Zmiana oprocentowania	586 314	491 250
Redukcja wierzycelności	307 501	272 539
Zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące)	702 804	332 546

Dla danej ekspozycji kredytowej podlegającej forbearance może być zastosowana więcej niż jedna zmiana warunków spłaty.

Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 391 983 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 wynosiła odpowiednio 398 125 tysięcy PLN).

49.5. Przeterninowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2013			Razem
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	2 529 235	885 979	296 864	3 712 078
sektora finansowego	14	273	-	287
sektora niefinansowego	2 466 927	875 420	296 864	3 639 211
sektora budżetowego	62 294	10 286	-	72 580
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	934	361	7 320	8 615
Razem	2 530 169	886 340	304 184	3 720 693

Aktywa finansowe	31.12.2012			Razem
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	3 445 601	1 226 842	174 948	4 847 391
sektora finansowego	601	225	-	826
sektora niefinansowego	3 365 019	1 222 405	174 948	4 762 372
sektora budżetowego	79 981	4 212	-	84 193
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	666	-	354	1 020
Razem	3 446 267	1 226 842	175 302	4 848 411

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokatły, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych aktywów finansowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

49.6. Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone	01.01.2012 przekształcone
Należności od banków	28 543	29 373	32 385
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 532 429	6 505 083	5 700 627
Sektor finansowy	3 927	36 113	44 757
kredyty gospodarcze	3 927	36 113	44 757
Sektor niefinansowy	5 522 293	6 462 761	5 648 319
kredyty gospodarcze	4 049 698	4 594 172	4 302 318
kredyty mieszkaniowe	1 371 261	1 766 160	1 262 257
kredyty konsumpcyjne	101 334	102 429	83 744
Sektor budżetowy	6 209	6 209	7 551
kredyty gospodarcze	6 209	6 209	7 551
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	6 260	5 639	18 058
emitowane przez podmioty finansowe	8	8	9
emitowane przez podmioty niefinansowe	6 252	5 631	18 049
Razem	5 567 232	6 540 095	5 751 070

W odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną, ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne. Wpływ finansowy zabezpieczeń na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 4 022 319 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosił odpowiednio 4 203 045 tysięcy PLN),
- dla inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

49.7. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Grupy Kapitałowej zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu o co najmniej 3 miesiące,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

49.8. Metody oszacowania utraty wartości

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwaną, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji:

- przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji,
- odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwaną, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

49.9. Rezerwy pozabilansowe

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanym przyszłym przepływom pieniężnym uzyskanym z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

W drugiej połowie 2013 roku PKO BP SA wdrożył wyniki prac nad uspojnieniem metodyki szacowania parametrów portfelowych wykorzystywanych w procesie szacowania odpisów i rezerw z metodyką wykorzystywaną na potrzeby ustalania wymogów kapitałowych metodą wewnętrznego ratingu (IRB). W nowej metodologii uwzględniono ujednoczoną definicję niewykonania zobowiązania (default), obejmującą wszystkie przesłanki indywidualnej utraty wartości. Metody estymacji parametrów portfelowych uzależniono od charakterystyki wyróżnionych portfeli oraz możliwości wykorzystania elementów modelowania parametrów zgodnie z metodą IRB.

W modelu PD wyróżniono odrębne podportfele ekspozycji bez historii default (FirstDefault) i z historią default (ReDefault), dokonując ich dalszej granulacji ze względu na przeterminowanie oraz klasę ratingu klienta, lub poziom score. Metodologia szacowania stóp odzysku zapewnia wyróżnienie ich elementów składowych, wynikających z uzdrowienia, restrukturyzacji i windykacji.

Wprowadzone zmiany poprawiły precyzję pomiaru utraty wartości i adekwatność odpisów tworzonych na wyróżnione podportfele kredytowe. Na poziomie całego portfela nie spowodowały istotnych zmian w wysokości odpisów.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 21 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

49.10. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2013 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Kontrahent	Zaangażowanie na rynku międzybankowym*		
	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 1	325 000	(48 464)	325 000
Kontrahent 2	200 000	4 706	204 706
Kontrahent 3	-	74 384	74 384
Kontrahent 4	-	58 479	58 479
Kontrahent 5	-	56 339	56 339
Kontrahent 6	50 000	(4 830)	50 000
Kontrahent 7	-	46 844	46 844
Kontrahent 8	-	39 817	39 817
Kontrahent 9	22 349	15 318	37 667
Kontrahent 10	-	33 641	33 641
Kontrahent 11	5 000	18 131	23 131
Kontrahent 12	20 000	1 601	21 601
Kontrahent 13	-	18 806	18 806
Kontrahent 14	12 600	-	12 600
Kontrahent 15	12 528	-	12 528
Kontrahent 16	12 204	-	12 204
Kontrahent 17	11 118	-	11 118
Kontrahent 18	10 377	-	10 377
Kontrahent 19	-	9 617	9 617
Kontrahent 20	-	9 583	9 583

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Dla porównania największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2012 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*			
Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 2	407 450	1 271	408 721
Kontrahent 1	272 470	(60 011)	272 470
Kontrahent 7	185 976	66 456	252 432
Kontrahent 21	247 968	-	247 968
Kontrahent 22	224 980	10 391	235 371
Kontrahent 23	123 984	-	123 984
Kontrahent 5	100 000	22 617	122 617
Kontrahent 3	-	119 742	119 742
Kontrahent 24	98 117	-	98 117
Kontrahent 25	87 676	(31 447)	87 676
Kontrahent 30	81 764	-	81 764
Kontrahent 4	-	74 106	74 106
Kontrahent 26	-	56 531	56 531
Kontrahent 10	-	50 834	50 834
Kontrahent 9	-	38 843	38 843
Kontrahent 27	30 000	(9 060)	30 000
Kontrahent 28	-	29 495	29 495
Kontrahent 29	-	25 023	25 023
Kontrahent 11	10 000	2 694	12 694
Kontrahent 6	10 000	(20 957)	10 000

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Przy określaniu zaangażowania: lokaty oraz papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów zostały podane w wartości nominalnej, natomiast instrumenty pochodne w wartości rynkowej bez uwzględnienia wniesionego przez kontrahenta zabezpieczenia. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe standardu ISDA/ZBP z 26 bankami krajowymi oraz z 56 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 63 umów CSA (CreditSupportAnnex)/Umów Zabezpieczających ZBP i 7 umów typu ISMA (International Securities Market Association).

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2013 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1	Belgia	Kontrahent 13
2	Dania	Kontrahent 5
3	Francja	Kontrahent 2; Kontrahent 7
4	Holandia	Kontrahent 4
5	Niemcy	Kontrahent 8
6	Polska	Kontrahent 1, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 19, Kontrahent 9, Kontrahent 6
7	Szwajcaria	Kontrahent 20
8	Szwecja	Kontrahent 16
9	Ukraina	Kontrahent 14, Kontrahent 15, Kontrahent 17, Kontrahent 18
10	Wielka Brytania	Kontrahent 10, Kontrahent 3

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy). Rating dla kontrahentów od 1 do 20 przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Rating	Kontrahent
AA	Kontrahent 10
A	Kontrahent 1, Kontrahent 2, Kontrahent 3, Kontrahent 4, Kontrahent 5, Kontrahent 7, Kontrahent 8, Kontrahent 13, Kontrahent 16, Kontrahent 20, Kontrahent 11
BBB	Kontrahent 6, Kontrahent 9, Kontrahent 19
BB	Kontrahent 12
CCC	Kontrahent 14
brak ratingu	Kontrahent 15, Kontrahent 17, Kontrahent 18

49.11. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych na rynku pozahurtowym

Poza zaangażowaniem na rynku międzybankowym, o którym mowa powyżej, Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2013 roku posiadała ekspozycje wobec instytucji finansowych na rynku pozahurtowym. Struktura ekspozycji powyżej 10 milionów PLN została zaprezentowana w poniższej tabeli:

	Nominalna kwota zaangażowania (w tys. PLN)		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 12	500 000	-	Polska
Kontrahent 27	50 000	-	Polska

49.12. Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby sprzedaży lub do wykorzystania Grupy Kapitałowej. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości sprzedaży lub wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy Kapitałowej oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Grupy Kapitałowej, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m.in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo Grupa Kapitałowa współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę Kapitałową działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów niefinansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, uzyskanych w wyniku realizacji zabezpieczenia na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła 118 131 tysięcy PLN oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła 76 818 tysięcy PLN. Powyższe kwoty uwzględnione są w Nocie 29 „Inne aktywa” w pozycji „Inne” (odpowiednio 12 346 tysięcy PLN oraz 12 779 tysięcy PLN), w Nocie 26 „Zapasy” w pozycji „Towary” (odpowiednio 105 785 tysięcy PLN oraz 64 039 tysięcy PLN).

49.13. Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA).

49.14. Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,

- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególne rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, w których zbycie jest możliwe bez istotnego obniżenia ich ceny w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
- zabezpieczenie oceniane jest pod kątem faktycznej możliwości ich wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia roszczeń Banku. Podstawą oceny wartości przedmiotów zabezpieczeń rzeczowych jest wartość rynkowa,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub/i przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, przelew wierzytelności z umowy deweloperskiej oraz rachunku powierniczego otwartego/ zamkniętego/ gwarancji, weksla czy poręczenia.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

50. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

50.1. Pomiar ryzyka stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupa Kapitałowa w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zmienności stóp procentowych, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miarą tą uwzględnia zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych.

W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych: równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w poszczególnych walutach o ± 50 p.b., ± 100 p.b., ± 200 p.b. oraz scenariusze wygięcia (nierównoległego przesunięcia typu „peak” oraz „twist”) krzywych dochodowości,
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Luka przeliczeń prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeliczeniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Luka przeliczeń	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
								31.12.2013
PLN (tys. PLN)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	33 399 912	65 145 339	(21 487 204)	(58 287 987)	(3 477 566)	4 653 403	385 740	20 331 637
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	33 399 912	98 545 251	77 058 047	18 770 060	15 292 494	19 945 897	20 331 637	-
								31.12.2012
PLN (tys. PLN)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	29 517 774	65 951 390	(69 387 571)	(12 609 541)	3 899 546	1 247 440	730 988	19 350 026
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	29 517 774	95 469 164	26 081 593	13 472 052	17 371 598	18 619 038	19 350 026	-
								31.12.2013
USD (tys. USD)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(65 294)	422 848	(2 714)	(439 140)	42 353	33 150	(187 419)	(196 216)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(65 294)	357 554	354 840	(84 300)	(41 947)	(8 797)	(196 216)	-
								31.12.2012
USD (tys. USD)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	55 168	680 179	(397 882)	(376 860)	27 308	16 128	(249 901)	(245 860)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	55 168	735 347	337 465	(39 395)	(12 087)	4 041	(245 860)	-
								31.12.2013
EUR (tys. EUR)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	93 870	758 029	(95 955)	(680 969)	(468 390)	130 175	(8 733)	(271 973)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	93 870	851 899	755 944	74 975	(393 415)	(263 240)	(271 973)	-
								31.12.2012
EUR (tys. EUR)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	616 887	217 275	(773 599)	87 721	(27 993)	(337 913)	(47 618)	(265 240)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	616 887	834 162	60 563	148 284	120 291	(217 622)	(265 240)	-
								31.12.2013
CHF (tys. CHF)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(745 852)	1 194 522	(1 700)	(40 300)	(500 000)	(7 700)	17 700	(83 330)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(745 852)	448 670	446 970	406 670	(93 330)	(101 030)	(83 330)	-
								31.12.2012
CHF (tys. CHF)								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(595 388)	1 034 428	(43 057)	(1 977)	1 030	(492 069)	20 183	(76 850)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(595 388)	439 040	395 983	394 006	395 036	(97 033)	(76 850)	-

Na koniec 2013 roku i 2012 roku Grupa Kapitałowa posiadała złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

50.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek Grupy Kapitałowej, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK SA.

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2013	31.12.2012
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	54 930	64 451
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	495 858	270 818

*Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła ok. 10 686 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2012 roku 14 287 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: przesunięcie krzywych stóp w PLN o 200 p.b. w górę oraz o 200 p.b. w dół.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 54 930 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,27% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2012 roku miara VaR dla Banku wyniosła 64 451 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,33% funduszy własnych Banku*.

50.3. Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

50.4. Działania zarządcze ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na: wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

51. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

51.1. Pomiar ryzyka walutowego

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych oraz zmienności kursów walut, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

* Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

51.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka walutowego

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2013	31.12.2012
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	2 443	628
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	21 428	3 869

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła ok. 906 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2012 roku ok. 614 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: aprecjacja PLN o 20% oraz deprecjacja PLN o 20%.

Ryzyko walutowe, zarówno na dzień 31 grudnia 2013 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2012 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

Pozycja walutowa	31.12.2013	31.12.2012
EUR	13 010	(11 933)
USD	79 507	(8 277)
CHF	6 526	(20 127)
GBP	3 673	4 611
Pozostałe (Globalna Netto)	6 020	12 395

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe. Narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec 2013 roku wynosił ok. 0,004%).

51.3. Struktura walutowa

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych:

	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2013				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
Aktywa, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 359 564	581 510	39 657	265 389	7 246 120
Należności od banków	805 314	574 672	13 862	528 176	1 922 024
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	125 394 275	8 444 323	19 931 944	2 503 500	156 274 042
Papiery wartościowe	29 365 544	145 846	-	317 785	29 829 175
Aktywa trwałe	9 727 792	-	-	245 304	9 973 096
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	5 333 488	255 297	27 576	482 956	6 099 317
Suma aktywów (brutto)	176 985 977	10 001 648	20 013 039	4 343 110	211 343 774
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(10 570 899)	(173 928)	(614 275)	(753 562)	(12 112 664)
Suma aktywów (netto)	166 415 078	9 827 720	19 398 764	3 589 548	199 231 110
Zobowiązania i kapitały własne, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	-	4 065
Zobowiązania wobec banków	1 256 472	811 344	1 389 847	289 674	3 747 337
Zobowiązania wobec klientów	139 590 140	6 495 989	1 430 741	4 387 311	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 422 185	3 538 895	2 545 438	3 039 928	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	1 620 857	-	-	-	1 620 857
Rezerwy	306 107	9 107	467	5 189	320 870
Inne zobowiązania i pochodne instrumenty oraz rezerwa na podatek odroczoney	5 558 145	259 237	1 471	114 176	5 933 029
Kapitały własne	25 154 325	-	-	-	25 154 325
Suma zobowiązań i kapitałów własnych	174 912 296	11 114 572	5 367 964	7 836 278	199 231 110
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	39 453 333	3 101 545	88 784	1 954 118	44 597 780

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2012 przekształcone				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
Aktywa, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 368 406	674 288	33 045	213 712	10 289 451
Należności od banków	617 044	653 886	113 550	2 037 388	3 421 868
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	118 589 986	7 849 595	21 431 995	2 387 755	150 259 331
Papiery wartościowe	24 675 645	240 044	-	266 932	25 182 621
Aktywa trwałe	9 133 765	-	-	257 518	9 391 283
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	5 717 705	338 477	80 187	165 570	6 301 939
Suma aktywów (brutto)	168 102 551	9 756 290	21 658 777	5 328 875	204 846 493
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(10 239 991)	(188 214)	(587 468)	(680 145)	(11 695 818)
Suma aktywów (netto)	157 862 560	9 568 076	21 071 309	4 648 730	193 150 675
Zobowiązania i kapitały własne, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	-	3 128
Zobowiązania wobec banków	975 425	1 088 997	1 426 514	243 011	3 733 947
Zobowiązania wobec klientów	134 365 900	6 274 670	1 254 119	4 298 881	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 100 846	3 498 295	2 548 618	3 123 024	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	1 631 256	-	-	-	1 631 256
Rezerwy	715 143	15 076	379	6 608	737 206
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	5 748 402	272 522	2 079	121 374	6 144 377
Kapitały własne	24 436 408	-	-	-	24 436 408
Suma zobowiązań i kapitałów własnych	168 976 508	11 149 560	5 231 709	7 792 898	193 150 675
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	37 739 286	3 094 483	99 935	1 956 855	42 890 559
Waluta w przeliczeniu na PLN – 01.01.2012 przekształcone					
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
Aktywa, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	8 468 498	365 266	28 741	279 663	9 142 168
Należności od banków	366 793	1 070 348	219 257	772 641	2 429 039
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	111 233 124	8 295 725	24 625 849	2 758 034	146 912 732
Papiery wartościowe	27 626 050	309 552	-	256 527	28 192 129
Aktywa trwałe	8 535 276	-	-	352 399	8 887 675
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	4 955 728	260 814	41 031	186 993	5 444 566
Suma aktywów (brutto)	161 185 469	10 301 705	24 914 878	4 606 257	201 008 309
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(9 044 071)	(227 207)	(538 972)	(756 557)	(10 566 807)
Suma aktywów (netto)	152 141 398	10 074 498	24 375 906	3 849 700	190 441 502
Zobowiązania i kapitały własne, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	1 626 266	963 916	3 503 896	145 086	6 239 164
Zobowiązania wobec klientów	132 464 871	6 852 350	1 306 358	5 850 318	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 294 783	3 555 738	921 258	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	1 614 377	-	-	-	1 614 377
Rezerwy	617 968	13 843	434	3 516	635 761
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	4 772 826	324 797	4 523	92 154	5 194 300
Kapitały własne	22 508 770	-	-	-	22 508 770
Suma zobowiązań i kapitałów własnych	166 903 315	11 710 644	5 736 469	6 091 074	190 441 502
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	32 000 400	3 321 411	128 614	1 439 963	36 890 388

51.4. Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

51.5. Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę dzienną na rynku walutowym.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka walutowego osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

52. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

52.1. Pomiar ryzyka płynności

W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

52.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka płynności

Poniżej prezentowane luki płynności stanowią sumę urealnionej luki płynności Banku (urealnienia w zakresie między innymi pozycji bilansowych Banku dotyczą osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności) oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2013								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	6 980 540	13 323 611	(10 261 085)	(843 470)	1 710 668	5 611 828	18 606 239	(35 128 331)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	6 980 540	20 304 151	10 043 066	9 199 596	10 910 264	16 522 092	35 128 331	-
31.12.2012								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	10 386 244	6 857 506	25 124	3 044 679	2 005 333	9 159 462	11 851 101	(43 329 449)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	10 386 244	17 243 750	17 268 874	20 313 553	22 318 886	31 478 348	43 329 449	-

W wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Grupy Kapitałowej, która wyznaczona została jako suma urealnionej luki płynności Banku i kontraktowych luk płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku:

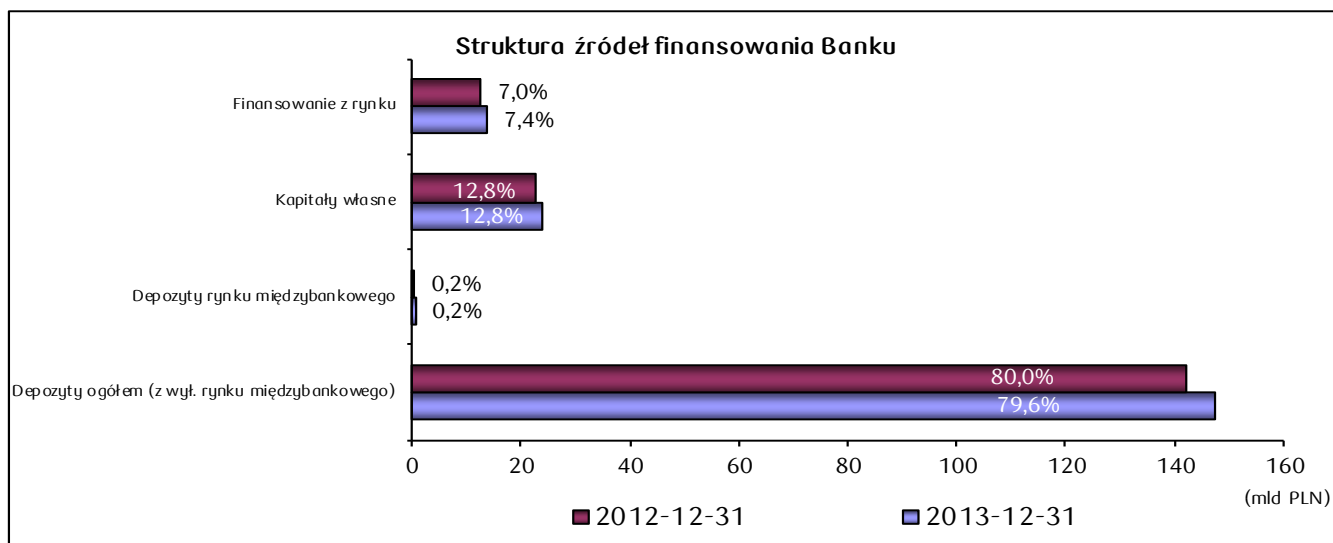
Nazwa miar wrażliwości	31.12.2013	31.12.2012
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	17 816	13 568

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 95,9% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza wzrost o ok. 2,6 p. p. w porównaniu do końca 2012 roku.

Poniższy wykres przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku na 31 grudnia 2013 roku oraz na 31 grudnia 2012 roku.

52.3. Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie zobowiązań bilansowych i pozabilansowych, z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyktowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy), zgodnie z umową za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku gdy strona, wobec której Grupa Kapitałowa ma zobowiązanie może dokonać wyboru terminu zapłaty, przyjęto założenie, że pod uwagę brany jest najwcześniejszy termin, wedle którego Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do zapłaty zobowiązania. Dla przypadków, gdy Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do płatności zobowiązań w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym Grupa Kapitałowa może zostać zobowiązana do zapłaty. W przypadku zobowiązań, gdzie rata płatności nie jest stała, przyjęto warunki obowiązujące na dzień sprawozdawczy.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2013 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	-	-	4 065	4 065
Zobowiązania wobec banków	1 236 481	81 002	361 143	2 232 178	-	3 910 804	3 747 337
Zobowiązania wobec klientów	94 883 152	16 098 647	26 106 968	14 389 798	2 550 664	154 029 229	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	140 689	1 063 632	6 786 712	3 810 765	11 801 798	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	-	34 688	35 292	348 471	2 013 270	2 431 721	1 620 857
Pozostałe zobowiązania	1 993 874	76 367	514 047	37 010	35 514	2 656 812	2 547 237
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	2 941 472	600 751	1 704 497	3 246 161	26 644 294	35 137 175	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	55 886	22 331	356 419	179 882	276 513	891 031	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2012 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	-	-	3 128	3 128
Zobowiązania wobec banków	1 158 279	85 999	273 388	2 244 275	151 976	3 913 918	3 733 947
Zobowiązania wobec klientów	87 314 644	16 314 368	41 024 818	1 121 055	1 467 708	147 242 593	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	573 132	449 472	7 024 373	3 990 913	12 037 889	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	-	52 389	53 257	422 874	2 129 220	2 657 741	1 631 256
Pozostałe zobowiązania	1 517 843	49 496	404 524	29 760	109 182	2 110 805	1 983 399
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	18 171 700	812 123	3 992 227	3 543 538	5 733 236	32 252 824	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	10 377 135	-	-	-	-	10 377 135	-

52.4. Przepływy kontraktowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- transakcje swap na stopę procentową (IRS),
- transakcje Forward Rate Agreement (FRA),
- transakcje Non Deliverable Forward (NDF),
- opcje.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych, dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie), odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2013 roku i z dnia 31 grudnia 2012 roku. W przypadku transakcji IRS zaprezentowano niezdykontowane przyszłe przepływy netto z tytułu odsetek, dla pozostałych zaś instrumentów pochodnych rozliczanych na bazie netto jako wartość przepływu przyjęta została wartość wyceny odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Dotąd, w tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji IRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów o zmiennym oprocentowaniu.

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
31 grudnia 2013 roku						
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	90 370	(57 992)	111 747	111 310	(10 916)	244 519
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	49 757	14 229	48 532	150 395	-	262 913
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(41 165)	(8 319)	(48 048)	(41 165)	-	(138 697)
31 grudnia 2012 roku						
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(23 128)	(277 200)	(535 706)	(742 846)	(86 351)	(1 665 231)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	(534)	24	(1 023)	-	(1 533)
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(5 871)	(9 398)	(129 056)	(45 167)	-	(189 492)

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę Kapitałową na bazie brutto należą:

- transakcje swap walutowy,
- transakcje forward walutowy,
- transakcje Cross Currency IRS (CIRS).

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych (wpływy i wypływy), dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie) odpowiednio na dzień 31 grudnia 2013 roku i na dzień 31 grudnia 2012 roku. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdykontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu jak i odsetek (jeśli dotyczy).

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

W tabeli wyodrębniono przepływy w tytulu transakcji CIRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów hipotecznych denominowanych w CHF i lokat negocjowanych w PLN.

31 grudnia 2013 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(1 849 706)	(450 043)	(1 495 046)	(3 028 734)	(1 071 151)	(7 894 680)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(9 510)	(104 562)	(76 941)	(762 546)	(799 481)	(1 753 040)
- wpływy, w tym z tytułu:	2 667 156	660 715	1 277 266	4 458 373	1 601 828	10 665 338
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	16 525	376 723	249 269	2 611 406	1 320 615	4 574 538

31 grudnia 2012 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(2 350 423)	(1 591 595)	(5 724 512)	(3 204 947)	(379 212)	(13 250 689)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(6 951)	(233 496)	(960 036)	(1 003 916)	(103 629)	(2 308 028)
- wpływy, w tym z tytułu:	2 297 344	1 682 011	6 008 299	5 019 833	658 357	15 665 844
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	34 379	256 053	2 618 093	3 280 754	373 846	6 563 125

52.5. Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe

31 grudnia 2013 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	7 246 120	-	-	7 246 120
Należności od banków	1 827 492	94 532	(28 583)	1 893 441
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	479 881	-	-	479 881
Pochodne instrumenty finansowe	822 349	2 178 511	-	3 000 860
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	14 186 661	1 018 095	-	15 204 756
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	41 294 317	114 979 725	(6 650 780)	149 623 262
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	698 501	13 408 032	(33 455)	14 073 078
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	18 314	19 691	-	38 005
Zapasy	425 298	278 148	(53 805)	649 641
Pozostałe aktywa	2 199 584	5 628 201	(805 719)	7 022 066
Suma aktywów	69 198 517	137 604 935	(7 572 342)	199 231 110
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 065	-	-	4 065
Zobowiązania wobec banków	2 279 311	1 468 026	-	3 747 337
Pochodne instrumenty finansowe	1 065 920	2 262 291	-	3 328 211
Zobowiązania wobec klientów	135 360 982	16 543 199	-	151 904 181
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 383 963	9 162 483	-	10 546 446
Zobowiązania podporządkowane	-	1 620 857	-	1 620 857
Pozostałe zobowiązania	2 749 043	176 645	-	2 925 688
Suma zobowiązań	142 843 284	31 233 501	-	174 076 785
Kapitał własny	-	25 154 325	-	25 154 325
Suma zobowiązań i kapitału własnego	142 843 284	56 387 826	-	199 231 110

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 ROKU
(W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

31 grudnia 2012 roku przekształcone

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 289 451	-	-	10 289 451
Należności od banków	3 417 883	3 985	(29 382)	3 392 486
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	277 566	-	-	277 566
Pochodne instrumenty finansowe	1 138 254	2 722 307	-	3 860 561
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 050 957	1 578 754	-	12 629 711
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 611 445	110 647 886	(6 776 265)	143 483 066
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	918 134	11 310 239	(23 243)	12 205 130
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	19 498	27 473	-	46 971
Zapasy	551 302	33 736	(31 504)	553 534
Pozostałe aktywa	2 147 806	4 681 824	(417 431)	6 412 199
Suma aktywów	69 422 296	131 006 204	(7 277 825)	193 150 675
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	3 128
Zobowiązania wobec banków	1 691 722	2 042 225	-	3 733 947
Pochodne instrumenty finansowe	1 276 016	2 688 082	-	3 964 098
Zobowiązania wobec klientów	134 488 990	11 704 580	-	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	995 044	9 275 739	-	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	-	1 631 256	-	1 631 256
Pozostałe zobowiązania	2 357 801	559 684	-	2 917 485
Suma zobowiązań	140 812 701	27 901 566	-	168 714 267
Kapitał własny	-	24 436 408	-	24 436 408
Suma zobowiązań i kapitału własnego	140 812 701	52 337 974	-	193 150 675

1 stycznia 2012 roku przekształcone

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 142 168	-	-	9 142 168
Należności od banków	2 425 344	3 695	(32 812)	2 392 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	638 321	672 768	-	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	1 304 726	1 760 007	-	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 666 896	800 305	-	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 254 731	109 658 001	(5 658 243)	141 254 489
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 116 703	12 297 136	(20 563)	14 393 276
Zapasy	493 481	106 453	(33 088)	566 846
Pozostałe aktywa	1 626 436	4 636 471	(417 434)	5 845 473
Suma aktywów	66 668 806	129 934 836	(6 162 140)	190 441 502
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	5 513 385	725 779	-	6 239 164
Pochodne instrumenty finansowe	883 657	1 761 624	-	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	141 686 933	4 786 964	-	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 160 479	4 611 300	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	-	1 614 377	-	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	3 102 852	81 928	-	3 184 780
Suma zobowiązań	154 350 760	13 581 972	-	167 932 732
Kapitał własny	-	22 508 770	-	22 508 770
Suma zobowiązań i kapitału własnego	154 350 760	36 090 742	-	190 441 502

52.6. Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

52.7. Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą wartość.

Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

53. Zarządzanie ryzykiem cen towarów

Ryzyko cen towarów jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen towarów, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych towarach.

Celem zarządzania ryzykiem cen towarów jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian cen towarów do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury bilansowych oraz pozabilansowych pozycji towarowych.

Zarządzanie ryzykiem cen towarów odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty generujące ryzyko cen towarów, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Wpływ ryzyka cen towarów na sytuację finansową Grupy Kapitałowej jest nieistotny.

54. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej (Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA), działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.

Celem zarządzania ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do poziomu akceptowalnego przez Bank, poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA w podziale na portfel bankowy i handlowy oraz monitorowanie ich wykorzystania.

Wpływ ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

W Banku opracowywane są raporty uwzględniające ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych w trybie miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

55. Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Bank na koniec 2013 roku był narażony na ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Wpływ tego ryzyka na sytuację finansową Banku również jest nieistotny – wymóg kapitałowy, wyznaczony zgodnie z Uchwałą 76/2010 KNF (z późniejszymi zmianami) na pokrycie wyżej wymienionego ryzyka wyniósł na koniec 2013 roku ok. 60 tys. PLN.

56. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko wynikające z zajęcia pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym, ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Banku.

56.1. Pomiar ryzyka instrumentów pochodnych

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), o którym mowa w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

W zakresie pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej wykorzystuje się informację o pozycjach zajmowanych przez spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczone przez Bank.

56.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Bank przykładającą szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymywaniem portfela opcji walutowych oraz ryzyka kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

56.3. Raportowanie ryzyka instrumentów pochodnych

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko instrumentów pochodnych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

56.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

57. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Grupy Kapitałowej na zdarzenia od niej niezależne.

57.1. Pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- obliczenie wyniku AMA,
- testy warunków skrajnych,
- wyliczenie wymogu kapitałowego oraz kapitału wewnętrznego.

Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego obejmuje ryzyko operacyjne powstające w istniejących produktach, procesach oraz aplikacjach informatycznych Banku i jest przeprowadzana z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników inspekcji, postępowań oraz kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI).

57.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Bank regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,

W 2013 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej miały 3 podmioty: PKO Bank Polski SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA oraz KREDOBANK SA. Pozostałe spółki Grupy Kapitałowej ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyko operacyjne. Spółki zależne Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

57.3. Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych Grupy Kapitałowej prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji informatycznych Banku,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,
- rekomendacji i decyzji Komitetu Ryzyka Operacyjnego lub Zarządu.

W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do członków Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

57.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest na poziomie Centrali PKO Banku Polskiego SA. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są różnego rodzaju rozwiązania, takie jak:

- 1) instrumenty kontrolne,
- 2) instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- 3) wartości progowe i krytyczne kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- 4) strategiczne limity tolerancji i limity strat na ryzyko operacyjne,
- 5) plany awaryjne,
- 6) ubezpieczenia,
- 7) outsourcing.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

58. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej, pracowników Grupy Kapitałowej lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę Kapitałową standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- 1) przeciwdziałanie występowaniu przypadków braku zgodności oraz utrwalanie wśród akcjonariuszy, klientów, pracowników, partnerów biznesowych i innych uczestników rynku, wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem i przyjętymi standardami postępowania, godnej zaufania, rzetelnej i uczciwej,
- 2) przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Grupy Kapitałowej, będącego wynikiem nieprzestrzegania lub niewłaściwego stosowania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania, w tym norm etycznych,
- 3) przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych, które mogą być konsekwencją naruszenia powyższych przepisów i norm postępowania.

Za tworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności funkcjonowania poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej z obowiązującym prawem i standardami postępowania odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne, bądź wyznaczeni pracownicy tych podmiotów. W Banku za tworzenie tych rozwiązań oraz rozwój metod oceny, monitorowania i raportowania ryzyka braku zgodności odpowiada Departament Zgodności, któremu zapewniono niezależność, podporządkowując w zakresie spraw związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

We wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności dokonywana jest cyklicznie przez podmioty Grupy Kapitałowej, we współpracy z Departamentem Zgodności i obejmuje w szczególności:

- 1) oszacowanie potencjalnej dotkliwości skutków wystąpienia przypadków braku zgodności w postaci:
  - strat finansowych w szczególności kar administracyjnych lub odszkodowań,
  - utraty reputacji lub wiarygodności,
- 2) przeprowadzenie pogłębionej oceny zgodności przebiegu procesu z przepisami prawa, przy wykorzystaniu informacji na temat ustaleń z kontroli zewnętrznych i audytów wewnętrznych, sformułowanych zaleceń pokontrolnych i stopniu ich realizacji.

58.1. Monitorowanie ryzyka braku zgodności obejmuje

- 1) wyniki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- 2) przypadki braku zgodności - przyczyny ich wystąpienia i wywołane skutki,
- 3) działania podejmowane przez Spółki w ramach:
  - zarządzania ryzykiem braku zgodności,
  - realizacji zaleceń po audytach wewnętrznych, kontrolach funkcjonalnych oraz kontrolach zewnętrznych,
  - dostosowania do nowych przepisów prawa i standardów postępowania,
  - realizacji rekomendacji Banku,
- 4) ocenę skuteczności funkcjonowania mechanizmów kontroli związanych z ograniczaniem ryzyka braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Grupie Kapitałowej obejmuje w szczególności następujące zagadnienia:

- 1) zapobieganie angażowania Banku w działalność niezgodną z prawem,
- 2) zapewnienie ochrony informacji,
- 3) propagowanie standardów etycznych i monitorowanie ich funkcjonowania,
- 4) zarządzanie konfliktami interesów,
- 5) zapobieganie sytuacjom, w których postępowanie pracowników Banku w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- 6) profesjonalne, rzetelne i przejrzyste formułowanie oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- 7) niezwłoczne, uczciwe i profesjonalne rozpatrywanie skarg, wniosków i reklamacji klientów.

W podmiotach Grupy Kapitałowej przyjęta została zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności, co oznacza, iż Spółki Grupy koncentrują swoje działania na zapobieganiu przypadkom materializacji tego ryzyka.

59. Zarządzanie ryzykiem biznesowym

Ryzyko biznesowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany; obejmuje ono w szczególności ryzyko strategiczne.

Celem zarządzania ryzykiem biznesowym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, z podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym.

59.1. Pomiar ryzyka biznesowego

Identyfikacja ryzyka biznesowego polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku i które mogą znacząco wpływać na sytuację finansową Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Banku. Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez analizę wybranych pozycji z rachunku wyników dotyczących przychodów oraz kosztów Banku.

Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka biznesowego jest przeprowadzany kwartalnie i obejmuje:

- obliczenie wybranych wskaźników ryzyka biznesowego,
- przeprowadzenie testów warunków skrajnych (stress testów),
- wyliczenie kapitału wewnętrznego.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego Banku wyznacza się na podstawie analizy historycznej zmienności określonych pozycji rachunku zysków i strat dotyczących przychodów i kosztów Banku zgodnie z koncepcją wyniku narażonego na ryzyko (*Earnings at Risk*).

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka biznesowego spółek Grupy Kapitałowej Banku ustala się jako iloczyn:

- współczynnika naliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego i
- wyniku na działalności bankowej.

Współczynnik naliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego dla spółek Grupy Kapitałowej Banku wyznacza się jako relację kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka biznesowego Banku do łącznego kapitału wewnętrznego Banku.

59.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka biznesowego

Prognozowanie ryzyka biznesowego w Banku odbywa się raz na kwartał w horyzoncie rocznym i obejmuje prognozę poziomu ryzyka biznesowego oraz kapitału wewnętrznego. Raz na kwartał wykonywana jest także weryfikacja prognozy ryzyka biznesowego (tzw. *backtesting*).

Monitorowanie ryzyka biznesowego obejmuje, w szczególności:

- strategiczne limity tolerancji na ryzyko biznesowe – z częstotliwością kwartalną,
- wyniki testów warunków skrajnych – z częstotliwością roczną,
- poziom kapitału wewnętrznego – z częstotliwością kwartalną,
- odchylenia prognozy ryzyka biznesowego od realizacji – z częstotliwością kwartalną.

59.3. Raportowanie ryzyka biznesowego

Raportowanie ryzyka biznesowego Grupy Kapitałowej prowadzone jest w okresach kwartalnych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka biznesowego są KZAP, KR oraz Zarząd. Raporty zawierają m.in. informację dotyczącą poziomu kapitału wewnętrznego, wyniki testów warunków skrajnych, wyniki ankiety przeprowadzonej wśród wyższej kadry kierowniczej Banku, stopień wykorzystania limitów strategicznych na ryzyko biznesowe, prognozę ryzyka biznesowego oraz *backtesting* prognozy.

59.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka biznesowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem biznesowym są: procedury dotyczące zarządzania ryzykiem biznesowym oraz limity i wartości progowe na ryzyko biznesowe.

60. Zarządzanie ryzykiem reputacji

Ryzyko reputacji definiowane jest jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchylenia od zaplanowanego wyniku finansowego Banku wskutek pogorszenia się wizerunku Banku. Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz ograniczenie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty reputacyjnej.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Banku obejmuje w szczególności:

- realizowanie komunikacyjnych działań osłonowych,
- monitorowanie mediów: telewizji, radia, prasy, Internetu pod względem identyfikacji skutków zaistniałych zdarzeń wizerunkowych i dystrybucja informacji w tym zakresie,
- rejestrowanie skutków zaistniałych zdarzeń wizerunkowych,
- analizowanie i ocena skutków zdarzeń wizerunkowych oraz określanie poziomu ryzyka reputacji.

Podstawowymi narzędziami realizacji działań związanych z oceną poziomu ryzyka reputacji Banku są:

- katalog kategorii zdarzeń wizerunkowych, zawierający wykaz kategorii zdarzeń wizerunkowych wraz z przypisanymi do nich wagami. Katalog określa profil ryzyka poprzez przypisanie odpowiednich wag poszczególnym kategoriom zdarzeń wizerunkowych,
- rejestr skutków zdarzeń wizerunkowych służący do rejestrowania zidentyfikowanych skutków zdarzeń wizerunkowych – wyniku monitoringu mediów oraz skarg reklamacji i wniosków.

Raportowanie ryzyka reputacji jest prowadzone w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami informacji o poziomie ryzyka reputacji są Zarząd, Rada Nadzorcza oraz komórki Pionu Ryzyka Bankowego.

61. Zarządzanie ryzykiem modeli

Ryzyko modeli jest to ryzyko poniesienia negatywnych skutków finansowych lub reputacyjnych w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli.

Celem zarządzania modelami oraz ryzykiem modeli jest ograniczanie poziomu ryzyka modeli stosowanych w Grupie Kapitałowej.

W ramach Grupy Kapitałowej ryzyko modeli zarządzane jest zarówno po stronie danej spółki (właściciela modelu), jak i na poziomie Banku. W grudniu 2013 roku uchwałą Zarządu powołany został nowy departament, którego jednym z zadań jest zapewnienie większej standaryzacji i integracji metod zarządzania ryzykiem modeli w ramach Grupy Kapitałowej.

61.1. Identyfikacja i ocena ryzyka modeli

Identyfikacja ryzyka modeli w Banku polega w szczególności na:

- gromadzeniu informacji o wszystkich istniejących, budowanych, a także planowanych do budowy modelach,
- cyklicznym określaniu istotności modeli,
- określaniu potencjalnych zagrożeń jakie mogą wystąpić w trakcie cyklu życia modelu.

Wszystkie modele istotne w Banku objęte są procesem regularnej, niezależnej walidacji.

Ocena ryzyka modeli ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka modeli. W Banku dokonuje się oceny poziomu ryzyka poszczególnych elementów ważnych z punktu widzenia modelu, oceny ryzyka na poziomie pojedynczego modelu oraz zagregowanej oceny poziomu ryzyka modeli.

Oceny agregowane mogą być w szczególności na poziomie Banku, poszczególnych rodzajów ryzyka lub klas modeli, poszczególnych procesów cyklu życia modeli. Ocena ryzyka modeli dokonywana jest nie rzadziej niż raz do roku oraz w momencie pojawienia się nowych modeli, zmiany skali lub profilu działalności Banku.

61.2. Monitorowanie ryzyka modeli

Celem monitorowania ryzyka modeli jest kontrola ryzyka modeli oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Proces monitorowania ryzyka modeli, w szczególności obejmuje: poziom ryzyka modeli, status wykonania planowanych zaleceń oraz skuteczność realizacji zaleceń w ramach ograniczania ryzyka modeli.

61.3. Raportowanie ryzyka modeli

Raportowanie ryzyka modeli prowadzone jest w Banku w cyklu kwartalnym i rocznym. Raporty zawierają w szczególności:

- wyniki monitorowania ryzyka modeli,
- informacje o poziomie ryzyka modeli oraz mapę ryzyka modeli,
- ewentualne propozycje działań zarządczych ograniczających ryzyko modeli,
- ocenę skuteczności zaleceń podejmowanych w celu obniżenia poziomu ryzyka modeli,
- wnioski, raporty lub podsumowania wynikające z procesu zarządzania modelami.

61.4. Działania zarządcze obejmujące ryzyko modeli

Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz poziomu tego ryzyka w Banku.

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- wydawaniu przepisów wewnętrznych,
- ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka,
- wydawaniu zaleceń,
- podejmowaniu decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem modeli.

62. Zarządzanie ryzykiem zmian makroekonomicznych

Ryzyko zmian makroekonomicznych jest to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych.

Celem zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających znaczący wpływ na działalność Banku oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Banku.

62.1. Identyfikacja i pomiar ryzyka zmian makroekonomicznych

Identyfikacja ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu scenariuszy potencjalnych zmian makroekonomicznych oraz określeniu czynników ryzyka mających największy wpływ na sytuację finansową Banku. Ryzyko zmian makroekonomicznych powstaje w wyniku oddziaływania czynników zależnych i niezależnych od działań Banku. Bank identyfikuje czynniki wpływające na poziom ryzyka zmian makroekonomicznych w trakcie przeprowadzania kompleksowych testów warunków skrajnych.

Ryzyko zmian makroekonomicznych materializuje się pośrednio w ramach innych ryzyk wpływających na działalność Banku poprzez:

- straty kredytowe,
- straty powstałe na skutek niekorzystnych zmian sytuacji rynkowej (zmiany kursów walut, zmiany poziomu stóp procentowych),
- spadek poziomu płynności Banku,
- straty powstałe w wyniku realizacji ryzyka operacyjnego,
- pozostałe straty.

Dla celów pomiaru ryzyka zmian makroekonomicznych Bank wykorzystuje miary ryzyka bazujące na wynikach kompleksowych testów warunków skrajnych, w szczególności dotyczące:

- wyniku finansowego oraz jego składowych,
- miar adekwatności kapitałowej oraz ich składowych,
- wybranych miar płynności.

62.2. Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Proces monitorowania ryzyka zmian makroekonomicznych obejmuje monitorowanie:

- zmian sytuacji makroekonomicznej,
- czynników makroekonomicznych, na które Bank jest wrażliwy,
- wyników testów warunków skrajnych,
- poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

62.3. Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych

Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych realizowane jest w postaci raportów podsumowujących wyniki każdorazowego przeprowadzenia testów warunków skrajnych, Odbiorcami raportów są KZAP i Zarząd. Raporty zawierają informacje m.in.

- podsumowanie wyników testów warunków skrajnych,
- w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych: analizę przyczyn, które doprowadziły do wzrostu poziomu ryzyka, ocenę potencjalnych skutków zaistniałej sytuacji dla Banku, przewidywania rozwoju sytuacji, propozycję działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka, wstępną ocenę ich skuteczności.

62.4. Działania zarządcze obejmujące ryzyko zmian makroekonomicznych

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- wydawaniu przepisów wewnętrznych Banku,
- ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka,
- propozycji działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

63. Kompleksowe testy warunków skrajnych

Kompleksowe testy warunków skrajnych stanowią integralny element zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz uzupełnienie testów warunków skrajnych specyficznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Kompleksowe testy warunków skrajnych uwzględniają zbiorczo następujące rodzaje ryzyka uznane przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA za istotne, w tym:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe.

Kompleksowe testy warunków skrajnych obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Banku na sytuację finansową Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, w szczególności:

- rachunek zysków i strat,
- bilans,
- fundusze własne,
- adekwatność kapitałową, w tym wymogi kapitałowe, kapitał wewnętrzny, miary adekwatności kapitałowej,
- wybrane miary płynności.

Kompleksowe testy warunków skrajnych na własne potrzeby Grupy Kapitałowej przeprowadzane są nie rzadziej niż raz w roku w horyzoncie trzyletnim przy uwzględnieniu zmian wartości i struktury pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat (testy dynamiczne). Testy nadzorcze przeprowadzane są na żądanie organów nadzorczych zgodnie z założeniami dostarczonymi przez organy nadzorcze.

64. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanych przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA funduszy własnych przekracza większą z wartości: suma wymogów kapitałowych (tzw. filar I) oraz suma kapitału wewnętrznego (tzw. filar II).

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej dla celów analiz rentowności,
- wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszeń funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą Prawo bankowe, wynosi 1,0,
- współczynnik wypłacalności dla kapitałów podstawowych Tier 1 (Common Equity Tier 1 Ratio).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej wzrósł o 0,69 p.p. do poziomu 13,58% co było spowodowane głównie wzrostem funduszy własnych Grupy Kapitałowej na potrzeby adekwatności kapitałowej.

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej w 2013 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

64.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe oraz uchwały nr 325/2011 KNF z dnia 20 grudnia 2011 w sprawie innych pomniejszeń funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczenia do funduszy uzupełniających banku, pomniejszeń funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych (Dz. Urz. KNF Nr 13 poz. 49).

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych (tzw. Tier 1) wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 lit c) ustawy Prawo bankowe.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń – w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych oraz na pozostałych należnościach zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- 4) ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą,
- 5) ujemne kwoty z tytułu korekt aktualizujących wartości wyceny aktywów w portfelu handlowym.

W skład funduszy uzupełniających (tzw. Tier 2) wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane,
- 2) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 80% ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym,
- 3) dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą.

Ponadto fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota nadwyżki ponad wartość funduszy uzupełniających odejmowana jest od funduszy podstawowych.

W funduszach własnych Grupy Kapitałowej uwzględniany jest również kapitał krótkoterminowy.

Dodatkowo w rachunku funduszy własnych Grupy Kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym uwzględnia się odpowiednio:

- 1) wartość firmy jednostek zależnych,
- 2) udziały niekontrolujące.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone
Fundusze podstawowe (Tier 1)	19 611 274	18 474 861
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000
Kapitał zapasowy	16 760 686	15 364 728
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 469 107	3 437 957
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	(306 230)	(416 554)
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(141 815)	(77 104)
Korekty aktualizujące wartość wyceny aktywów w portfelu handlowym	(5 656)	(504)
Wartości niematerialne, w tym:	(2 230 222)	(1 934 000)
wartość firmy jednostek podporządkowanych	(218 850)	(222 438)
Zaangażowania kapitałowe	(121 930)	(98 115)
Ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(134 175)	(121 209)
Udziały niekontrolujące	1 509	(338)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 539 670	1 573 276
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 80% wartości przed opodatkowaniem)	56 145	69 787
Dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	4 755	904
Zaangażowania kapitałowe	(121 930)	(98 115)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	154 112	129 641
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	21 305 056	20 177 778

64.2. Wymogi kapitałowe (Filar I)

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z uchwałą nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF Nr 2 poz. 11 z dnia 09 kwietnia 2011 roku późn. zm.):

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego dla Banku – metodą zaawansowaną (AMA), a dla spółek Grupy Kapitałowej – metodą wskaźnika podstawowego (BIA),
- z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Skala działalności handlowej Banku i Grupy Kapitałowej jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególnie cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
  - a) ryzyka rozliczenia i dostawy,
  - b) przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
  - c) przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Poniższa tabela prezentuje narażenie Grupy Kapitałowej z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Wymogi kapitałowe	31.12.2013	31.12.2012 przekształcone
Ryzyko kredytowe	11 593 995	11 370 948
kredytowe (księga bankowa)	11 439 347	11 207 116
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	154 648	163 832
Ryzyko rynkowe	327 321	494 551
cen kapitałowych papierów wartościowych	17 507	586
szczególne cen instrumentów dłużnych	213 734	412 110
ogólne stóp procentowych	96 060	81 855
rozliczenia i dostawy	20	0
Ryzyko operacyjne	630 884	659 587
Łączny wymóg kapitałowy	12 552 200	12 525 086
Współczynnik wypłacalności	13,58%	12,89%

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2013 roku przyczynił się istotny wzrost portfela kredytowego (ekspozycje bilansowe i pozabilansowe) o ok. 4%.

Spadek wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego o ok. 34% do poziomu 327 milionów PLN obejmuje w przeważającym zakresie gwarantowanie emisji obligacji korporacyjnych oraz portfel obligacji korporacyjnych (łącznie spadek wymogu dla wymienionych obligacji wynosi ok. 57%).

Wymóg kapitałowy Banku z tytułu ryzyka operacyjnego zarówno za rok 2013 jak i 2012 został wyliczony metodą zaawansowaną (AMA) a wymóg na ryzyko operacyjne spółek Grupy Kapitałowej został wyliczony metodą podstawowego wskaźnika (BIA). Nastąpił nieznaczny spadek wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego z kwoty 660 milionów PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku) do 631 milionów PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku).

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji bilansowych - iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość rezerw na to zobowiązanie), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Wartości ważone ryzykiem w podziale na portfele (z tytułu ryzyka kredytowego instrumentów zaliczonych do portfela bankowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego) na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku:

Instrumenty bilansowe	31.12.2013		31.12.2013 przekształcone	
	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	192 154 296	128 102 508	188 747 032	125 271 020
Portfel handlowy	7 076 814	1 840 860	4 403 643	1 877 606
Razem	199 231 110	129 943 368	193 150 675	127 148 626

Udzielone zobowiązania pozabilansowe (finansowe i gwarancyjne)	31.12.2013			31.12.2013 przekształcone		
	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	41 047 359	15 739 582	14 243 755	39 421 096	15 533 996	14 208 338
Portfel handlowy	3 550 421	3 550 421	1 049 653	3 469 463	3 469 463	3 281 094
Razem	44 597 780	19 290 003	15 293 408	42 890 559	19 003 459	17 489 432

Pochodne instrumenty finansowe	31.12.2013			31.12.2013 przekształcone		
	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	44 466 935	1 550 249	645 573	54 389 358	1 938 105	810 449
Portfel handlowy	219 020 395	4 490 514	1 933 103	238 244 490	4 181 788	2 047 906
Razem	263 487 330	6 040 763	2 578 676	292 633 848	6 119 893	2 858 355

64.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Grupa Kapitałowa wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z uchwałą nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku (Dz. Urz. KNF Nr 11 poz. 42 z dnia 23 listopada 2011 roku). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- ryzyka kredytowego (w zakresie ryzyka niewypłacalności i ryzyka koncentracji),
- ryzyka walutowego,
- ryzyka stopy procentowej,
- ryzyka płynności,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego (uwzględniającego ryzyko strategiczne).

Materializacja ryzyka zmian makroekonomicznych, ryzyka modeli oraz ryzyka braku zgodności znajduje odzwierciedlenie w oszacowaniach kapitału wewnętrznego na pokrycie rodzajów ryzyka: kredytowego, stopy procentowej, walutowego, operacyjnego i biznesowego.

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i pozostałych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych. W przypadku dokonywania szacunków kapitału wewnętrznego na podstawie modeli statystycznych, stosowany jest roczny horyzont prognozy oraz poziom ufności 99,9%. Łączny kapitał wewnętrzny każdej spółki Grupy Kapitałowej stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla danej spółki rodzajów ryzyka. Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej stanowi sumę łącznego kapitału wewnętrznego Banku oraz wszystkich spółek Grupy Kapitałowej. Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Grupy Kapitałowej wynosi 1.

W 2013 roku wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej utrzymywała się na poziomie, powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Grupy Kapitałowej.

64.4. Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 39) z późn. zm. PKO Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

65. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak:

- 1) w 2012 roku Bank przeprowadził pakietową sprzedaż 99 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał pakiet o zadłużeniu ogółem 1 133 miliona PLN, oraz 2 tysiące wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zakwalifikowane do kategorii ryzyka „stracone” o wartości ogółem 288,2 miliona PLN,
- 2) w 2013 roku Bank przeprowadził kolejne pakietowe sprzedaże:
  - w I kwartale ponad 3 tysiące wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 60,8 miliona PLN, ponad 580 wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 47 milionów PLN oraz 53 wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zakwalifikowane do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 88,8 miliona PLN,
  - w II kwartale ponad 8,3 tysiąca wierzytelności detalicznych, zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 212 milionów PLN oraz ponad 116 wierzytelności gospodarczych (zabezpieczonych hipotecznie), zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 118 milionów PLN,
  - w III kwartale blisko 15 tysięcy wierzytelności detalicznych (w tym wierzytelności zabezpieczone hipotecznie, wierzytelności z tytułu kart kredytowych oraz wierzytelności, w których dłużnicy zostali skazani na podstawie prawomocnego orzeczenia (wyroku) sądu karnego za przestępstwo), zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 321,5 miliona PLN, 14,3 miliona CHF oraz 298 tysięcy. EUR, ponad 3,1 tysiąca wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 296 milionów PLN, 2,4 miliona EUR, 6,1 miliona CHF oraz 75 wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zakwalifikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 270 milionów PLN,
  - w IV kwartale ponad 9,8 tysięcy wierzytelności detalicznych (w tym z tytułu kart kredytowych), zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej o zadłużeniu ogółem 155 milionów PLN, ponad 730 wierzytelności gospodarczych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 63,7 miliona PLN oraz 90 wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zakwalifikowane do kategorii ryzyka „stracone” o zadłużeniu ogółem 272 miliony PLN i 4,5 miliona USD.

Łączna wartość bilansowa rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 2 087 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 5 502 tysięcy PLN).

Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

POZOSTAŁE NOTY DODATKOWE, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA
SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES
SPRAWOZDAWCZY

66. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku

Sytuacja makroekonomiczna na świecie miała istotny wpływ na działalność i sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku w 2013 roku. W pierwszej połowie roku uwaga uczestników rynków finansowych była ponownie skupiona wokół problemów sektorów bankowych krajów strefy euro w związku z pakietem pomocowym skierowanym dla Cypru. Uzgodnienie zasad wsparcia finansowego dla cypryjskich banków (w szczególności projekt „podatku od depozytów”) zwiększyło niepewność na rynkach finansowych i działało negatywnie na bazę depozytową banków w strefie euro, co z kolei miało niekorzystne skutki dla sytuacji płynnościowej i skłonności banków do udzielania kredytów. W reakcji na niską aktywność gospodarczą w strefie euro oraz pogorszenie perspektywy kształtowania się inflacji (ryzyko długiego pozostawania dynamiki cen poniżej kryterium stabilności EBC), rada EBC zdecydowała się obniżyć podstawową stopę procentową (repo) z 0,75% na początku roku do 0,25% na koniec 2013 roku. Równoległe do decyzji dotyczących poziomu stop procentowych, EBC przygotowywał się do przejęcia roli regulatora sektora bankowego w strefie euro, w tym przeprowadzenia kolejnej rundy testów warunków skrajnych (stress-test) we współpracy z European Banking Authority (EBA) oraz rozważał nowe niestandardowe narzędzia nakierowane na dodatkowe poluzowanie warunków finansowych w strefie euro. Ogłoszony w 2012 roku program OMT (skupu obligacji krajów strefy euro przez EBC) nie został uruchomiony. Istotne znaczenie dla kształtowania zachowania uczestników rynków finansowych w 2013 roku miało również nasilenie się oczekiwań na stopniowe zmniejszenie skali programu ilościowego luzowania polityki pieniężnej (QE) w USA. Począwszy od maja, kiedy federalny komitet otwartego rynku FED (FOMC) zasygnalizował gotowość do ograniczenia dynamiki skupu aktywów, nastąpił odpływ kapitału z rynków wschodzących, w tym Polski, mimo kontynuacji ekspansji ilościowej w USA i Japonii. Biorąc pod uwagę poprawę sytuacji na amerykańskim rynku pracy oraz zmniejszenie się negatywnych ryzyk dla wzrostu gospodarczego w USA, w grudniu 2013 roku FOMC podjął decyzję o ograniczeniu tempa skupu aktywów w ramach programu QE począwszy od stycznia 2014 roku.

W 2013 roku wzrost PKB w Polsce osiągnął 1,6% wobec 1,9% w 2012 roku. Po osiągnięciu cyklicznego „dołka” w 1 kwartale (wzrost PKB o 0,5% r/r) i nieznacznym przyspieszeniu w 2 kwartale (do 0,8% r/r), zgodnie z oczekiwaniami, w drugiej połowie roku gospodarka weszła na ścieżkę ożywienia (wzrost w 3 kwartale o 1,9% r/r i w 4 kwartale o ~3,0% r/r). Wraz z poprawą aktywności w drugiej połowie roku kontynuowana była zmiana akcentów wzrostu gospodarczego. W drugiej połowie roku wzrosła rola popytu krajowego wskutek stopniowej poprawy popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego. Mimo wzrostu importochłonnego komponentu sprzedaży krajowej utrzymujący się (w całym roku) silny eksport sprzyjał dodatniej kontrybucji eksportu netto do wzrostu. W obliczu pozostawania inflacji poniżej dolnego ograniczenia przedziału wahań, RPP zdecydowała się w 2013 roku na obniżki stop procentowych o łącznej skali -175 pb (oraz -225 pb w całym cyklu), które sprowadziły stopę referencyjną do poziomu 2,50%. W listopadzie zapowiedziano utrzymanie stop procentowych na tym poziomie, co najmniej do połowy 2014 roku.

PKO Bank Polski SA pozytywnie przeszedł testy warunków skrajnych (stress testy) przeprowadzone w drugiej połowie 2013 roku przez Komisję Nadzoru Finansowego. Wyniki testów potwierdzają wysoką odporność Banku na występowanie szoków makroekonomicznych. W każdym ze scenariuszy Bank odnotowuje zysk netto a wartość miar adekwatności kapitałowej pozostaje powyżej limitów wewnętrznych i zewnętrznych.

Uwzględniając wpływ sytuacji makroekonomicznej na kondycję finansową klientów PKO Banku Polskiego SA, Grupa Kapitałowa Banku konsekwentnie stosuje konserwatywne podejście do ryzyka kredytowego, rozpoznając odpisy z tytułu utraty wartości, których skala i struktura odzwierciedla wpływ obecnej sytuacji makroekonomicznej na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku.

Wyniki finansowe osiągnięte w 2013 roku przez Grupę Kapitałową ukształtowały się na wysokim poziomie, a wolumeny kredytów i depozytów należały do najwyższych wśród instytucji sektora bankowego w Polsce. W 2013 roku Grupa Kapitałowa rozwijała działalność biznesową w oparciu o bezpieczną i efektywną strukturę finansowania.

Mimo ujemnej dynamiki zysku netto w ujęciu rocznym, w 2013 roku zostały osiągnięte bardzo dobre wyniki finansowe. W stosunku do roku ubiegłego w strukturze wyniku odnotowano zmniejszenie wyniku odsetkowego w konsekwencji silnej obniżki rynkowych stop procentowych, co zostało częściowo zrekomensowane wzrostem wyniku z tytułu prowizji i opłat, wysokimi przychodami operacyjnymi oraz poprawą wyniku z tytułu odpisów. Dodatkowo dyscyplina w zakresie kosztów administracyjnych, pomimo ujemnej dynamiki pozycji dochodowych Grupy Kapitałowej, pozwoliła na utrzymanie wysokiej efektywności działania Grupy mierzonej wskaźnikiem C/I.

Osiągnięte wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku stanowią istotny element realizacji strategii „PKO Bank Polski. Codziennie Najlepszy” na lata 2013-2015. Cele strategiczne realizowane są w ramach 6 długoterminowych dźwigni strategicznych: „Satysfakcja klienta”, „Doskonałość dystrybucyjna”, „Innowacje i technologie”, „Efektywność organizacji”, „Rozwój kompetencji”, „Akwizycje i aliance”. Główne inicjatywy strategiczne koncentrują się na wzroście wartości dla akcjonariuszy, a także umocnieniu marki w obszarach takich jak: profesjonalizm i elastyczność obsługi klientów, nowoczesna oferta produktów, innowacyjność i mobilne technologie oraz standardy sieci placówek. Celem strategicznym jest również zapewnienie wysokiej rentowności i efektywności działania, przy zachowaniu bezpiecznych poziomów wskaźników adekwatności kapitałowej i płynności.

Ze względu na zaangażowanie w spółki ukraińskie, w szczególności w KREDOBANK SA, Bank wyeksponowany jest na skutki ryzyk charakterystycznych dla rynku ukraińskiego. W 2013 roku gospodarka Ukrainy znalazła się w stagnacji (dynamika PKB wyniosła 0,0% r/r po spadku 0,2% r/r w 2012 roku), do czego przyczynił się spadek popytu inwestycyjnego, wyhamowanie konsumpcji prywatnej i spadek popytu na główne towary eksportowe Ukrainy.

W ostatnich miesiącach 2013 roku i na początku 2014 roku znaczącemu pogorszeniu uległa sytuacja polityczna i społeczna na Ukrainie, co generuje ryzyka dla otoczenia gospodarczego (ryzyko niestabilności makroekonomicznej i wypłacalności Ukrainy, dostępność finansowania zagranicznego, ryzyko niestabilności rynku finansowego i kursu hrywny, ryzyka dla stabilności sektora bankowego oraz niepewność regulacyjna).

W wyniku szybkiego tempa wyczerpywania się rezerw walutowych, w lutym 2014 roku, Narodowy Bank Ukrainy (NBU) odszedł od polityki interwencji celem utrzymania stabilnego kursu walutowego wprowadzając reżim kursu zmiennego. Wprowadzono również ograniczenia administracyjne w dysponowaniu walutami przez podmioty prawne inne niż banki (np. zakaz przedpłaty zobowiązań walutowych wobec nierezydentów). Zmniejszono również skalę finansowania banków przez NBU. Pogłębiło to dewaluację waluty ukraińskiej względem głównych walut obcych. Próby podtrzymania kursu hrywny doprowadziły do zmniejszenia rezerw walutowych, które spadły do najniższego poziomu od ośmiu lat.

Rating Ukrainy został obniżony do Caa2 z perspektywą negatywną (Moody's w dniu 31 stycznia 2014 roku), CCC z perspektywą negatywną (S&P's oraz Fitch w lutym 2014 roku). Pociągnęło to za sobą obniżenie ratingu banków działających na Ukrainie - w tym KREDOBANKU SA do poziomu CCC.

Istnieje ryzyko pogłębienia się niestabilności makroekonomicznej na Ukrainie, w szczególności w przypadku braku szybkiego rozwiązania trwającego kryzysu politycznego.

PKO Bank Polski SA kontynuuje działania mające zapewnić bezpieczne funkcjonowanie swoich spółek na Ukrainie w warunkach obecnej sytuacji politycznej i makroekonomicznej, obejmujące wzmocnienie działań nadzorczych, w tym m.in. monitorowanie środków przekazanych Spółkom przez Bank oraz kształtowania się wymogów regulacyjnych określonych przez Narodowy Bank Ukrainy. Bank stale analizuje ryzyka makroekonomiczne dla działalności KREDOBANK SA. Rozwój sytuacji na Ukrainie może mieć istotny wpływ na działające na tamtejszym rynku spółki Grupy Kapitałowej.

67. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 14 kwietnia 2011 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2013 roku 1 140 tysięcy PLN (2012: 1 140 tysięcy PLN), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2013 roku 1 731 tysięcy PLN (2012: 2 795 tysięcy PLN).

Wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2013 roku 341 tysięcy PLN (2012: 438 tysięcy PLN).

68. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

1. W dniu 8 stycznia 2014 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA podjęła uchwały powołujące ponownie:

- Pana Zbigniewa Jagiełłę na stanowisko Prezesa Zarządu Banku,
- Pana Piotra Alickiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Bartosza Drabikowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Piotra Mazura na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Jarosława Mijaka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Jacka Obłękowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Jakuba Papierskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

Zgodnie z podjętymi uchwałami wyżej wymienione osoby zostały powołane do pełnienia wskazanych funkcji w PKO Banku Polskim SA na wspólną kadencję Zarządu Banku rozpoczynającą się z upływem bieżącej wspólnej kadencji Zarządu Banku.

2. W dniu 13 stycznia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana nowa spółka Polski Standard Płatności Sp. z o.o. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 2 271 tysięcy PLN. Wszystkie udziały Spółki zostały objęte przez PKO Bank Polski SA. Spółka została utworzona w ramach projektu dotyczącego budowy nowego standardu płatności mobilnych w Polsce.

3. W dniu 20 stycznia 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane obniżenie kapitału zakładowego spółki CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. poprzez umorzenie udziałów Wspólnika - Gminy Miasta Sopotu i spółka CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. z dniem 20 stycznia 2014 roku stała się spółką zależną od PKO Banku Polskiego SA.

4. W dniu 23 stycznia 2014 roku PKO Finance wyemitowała w ramach Programu kolejną serię obligacji o łącznej wartości nominalnej 500 000 000 EUR, której warunki zostały uregulowane w suplemencie do umowy pożyczki z dnia 20 stycznia 2014 roku oraz Warunkach Emisji (Final Terms) stanowiących część dokumentacji emisji, łącznie z prospektem programu EMTN z dnia 8 maja 2013 roku wraz z suplementami. Wyemitowane obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w wysokości 2,324% rocznie, płatnej rocznie, z terminem wykupu wynoszącym 5 lat. Obligacje są notowane na giełdzie papierów wartościowych LSE w Luksemburgu. W związku z emisją w dniu 23 stycznia 2014 roku PKO Finance udzieliła Bankowi pożyczki środków pieniężnych, w kwocie odpowiadającej wysokości wpływów uzyskanych z emisji obligacji, na ogólne cele finansowania Banku. Oprocentowanie pożyczki jest stałe i odpowiada wysokości oprocentowania wyemitowanych obligacji. Pożyczka jest niezabezpieczona i została udzielona na okres pięciu lat. Pożyczka udzielona Bankowi przez PKO Finance jest pożyczką o charakterze niepodporządkowanym.

5. W dniu 5 lutego 2014 roku PKO Bank Polski SA dokonał dokapitalizowania KREDOBANK SA poprzez przekazanie darowizny finansowej w wysokości 6 020 tysięcy USD (tj. 18 656 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z dnia przelania środków).

6. W lutym 2014 roku nastąpiło spełnienie następujących, kolejnych warunków zawieszających dotyczących zamknięcia transakcji nabycia spółek z Grupy Nordea:

- warunku polegającego na niezakłóconym (w istotny sposób) świadczeniu przez podmiot z Grupy Nordea (tj. Nordea IT Polska Sp. z o.o.) na rzecz Nordea Bank Polska SA, w okresie przewidzianym w Umowie, określonych w ramach umowy outsourcingowej usług w obszarze IT, umożliwiających bezpieczne funkcjonowanie Nordea Bank Polska SA przed migracją do systemów Banku danych, danych klientów, usług oraz systemów Nordea Bank Polska SA,
- podjęcie przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia przez PKO Bank Polski SA akcji spółki Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w liczbie zapewniającej przekroczenie 50% udziału w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu tej Spółki.

7. W dniu 3 marca 2014 roku Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia przez PKO Bank Polski SA akcji Nordea Bank Polska SA w liczbie zapewniającej przekroczenie 50% udziału w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu tej Spółki. Uzyskanie powyższej decyzji stanowi spełnienie ostatniego warunku zawieszającego zamknięcia Transakcji przewidzianego w Umowie oraz spełnienie warunku określonego w pkt. 24 treści wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji Nordea Bank Polska SA ogłoszonego przez Bank w dniu 3 grudnia 2013 roku („Wezwanie”).

Z uwzględnieniem możliwości technicznych Bank podejmie działania zmierzające do rozliczenia transakcji nabycia akcji Nordea Bank Polska SA w Wezwaniu w dniu 4 kwietnia 2014 roku. W przypadku, w którym ze względów technicznych rozliczenie powyższej transakcji nie będzie mogło nastąpić w dniu 4 kwietnia 2014 roku, zostanie ona rozliczona nie później niż w dniu 9 kwietnia 2014 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

04.03.2014	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Jacek Obłękowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
04.03.2014	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

04.03.2014

Danuta Szymańska
Dyrektor Pionu Rachunkowości

.....
(podpis)